Bat. Gen.
XLIV
25

JAARBOEKJE
VOOR
VRYMETSELAREN
5843.

C. de Vroom van Hoeve,
BOEKHANDELS,
's Hage.

XLIV25
precedent Exemplaar.

NEDERLANDSCH JAARBOEKJE

VOOR

VRIJMETSELAREN.

5843.

NEDERLANDSCH JAARBOEKJE

VOOR

VRIJMETSELAREN,

J.·. D.·. W.·. L.·.

5843.

Te AMSTERDAM,
BIJ DE GEBROEDERS DIEDERICHS.

BAT. GENOOTSCHAP VAN K.E.N.W.

Gedrukt bij Gebr. Giunta d'Albani.

Ry 294. 940

KALENDER.

1ste MAAND. p.·. s.·. **Maart**, ***Lentemaand.*** 31 Dagen.		2de MAAND. p.·. s.·. **April**, ***Grasmaand.*** 30 Dagen.	
Dagen.	NAMEN.	Dagen.	NAMEN.
1	Woensdag.	1	Zaturdag.
2	Donderdag.	2	*Zondag.*
3	Vrijdag.	3	Maandag.
4	Zaturdag.	4	Dingsdag.
5	*Zondag.*	5	Woensdag.
6	Maandag.	6	Donderdag.
7	Dingsdag.	7	Vrijdag.
8	Woensdag.	8	Zaturdag.
9	Donderdag.	9	*Zondag.*
10	Vrijdag.	10	Maandag.
11	Zaturdag.	11	Dingsdag.
12	*Zondag.*	12	Woensdag.
13	Maandag.	13	Donderdag.
14	Dingsdag.	14	Vrijdag.
15	Woensdag.	15	Zaturdag.
16	Donderdag.	16	*Zondag.*
17	Vrijdag.	17	Maandag.
18	Zaturdag.	18	Dingsdag.
19	*Zondag.*	19	Woensdag.
20	Maandag.	20	Donderdag.
21	Dingsdag.	21	Vrijdag.
22	Woensdag.	22	Zaturdag.
23	Donderdag.	23	*Zondag.*
24	Vrijdag.	24	Maandag.
25	Zaturdag.	25	Dingsdag.
26	*Zondag.*	26	Woensdag.
27	Maandag.	27	Donderdag.
28	Dingsdag.	28	Vrijdag.
29	Woensdag.	29	Zaturdag.
30	Donderdag.	30	*Zondag.*
31	Vrijdag.		

3de MAAND. p.·. s.·. **Mei**, ***Bloeimaand.*** 31 Dagen.		4de MAAND. p.·. s.·. **Junij**, ***Zomermaand.*** 30 Dagen.	
Dagen.	NAMEN.	Dagen.	NAMEN.
1	Maandag.	1	Donderdag.
2	Dingsdag.	2	Vrijdag.
3	Woensdag.	3	Zaturdag.
4	Donderdag.	4	*Zondag.*
5	Vrijdag.	5	Maandag.
6	Zaturdag.	6	Dingsdag.
7	*Zondag.*	7	Woensdag.
8	Maandag.	8	Donderdag.
9	Dingsdag.	9	Vrijdag.
10	Woensdag.	10	Zaturdag.
11	Donderdag.	11	*Zondag.*
12	Vrijdag.	12	Maandag.
13	Zaturdag.	13	Dingsdag.
14	*Zondag.*	14	Woensdag.
15	Maandag.	15	Donderdag.
16	Dingsdag.	16	Vrijdag.
17	Woensdag.	17	Zaturdag.
18	Donderdag.	18	*Zondag.*
19	Vrijdag.	19	Maandag.
20	Zaturdag.	20	Dingsdag.
21	*Zondag.*	21	Woensdag.
22	Maandag.	22	Donderdag.
23	Dingsdag.	23	Vrijdag.
24	Woensdag.	24	Zaturdag.
25	Donderdag.	25	*Zondag.*
26	Vrijdag.	26	Maandag.
27	Zaturdag.	27	Dingsdag.
28	*Zondag.*	28	Woensdag.
29	Maandag.	29	Donderdag.
30	Dingsdag.	30	Vrijdag.
31	Woensdag.		

5de MAAND. p.·. s.·. **Julij**, ***Hooimaand.*** 31 Dagen.		6de MAAND. p.·. s.·. **Augustus**, ***Oogstmaand.*** 31 Dagen.	
Dagen.	NAMEN.	Dagen.	NAMEN.
1	Zaturdag.	1	Dingsdag.
2	*Zondag.*	2	Woensdag.
3	Maandag.	3	Donderdag.
4	Dingsdag.	4	Vrijdag.
5	Woensdag.	5	Zaturdag.
6	Donderdag.	6	*Zondag.*
7	Vrijdag.	7	Maandag.
8	Zaturdag.	8	Dingsdag.
9	*Zondag.*	9	Woensdag.
10	Maandag.	10	Donderdag.
11	Dingdag.	11	Vrijdag.
12	Woensdag.	12	Zaturdag.
13	Donderdag.	13	*Zondag.*
14	Vrijdag.	14	Maandag.
15	Zaturdag.	15	Dingsdag.
16	*Zondag.*	16	Woensdag.
17	Maandag.	17	Donderdag.
18	Dingsdag.	18	Vrijdag.
19	Woensdag.	19	Zaturdag.
20	Donderdag.	20	*Zondag.*
21	Vrijdag.	21	Maandag.
22	Zaturdag.	22	Dingsdag.
23	*Zondag.*	23	Woensdag.
24	Maandag.	24	Donderdag.
25	Dingsdag.	25	Vrijdag.
26	Woensdag.	26	Zaturdag.
27	Donderdag.	27	*Zondag.*
28	Vrijdag.	28	Maandag.
29	Zaturdag.	29	Dingsdag.
30	*Zondag.*	30	Woensdag.
31	Maandag.	31	Donderdag.

7de MAAND. p.·. s.·. September, *Herfstmaand.* 30 Dagen.		8ste MAAND. p.·. s.·. October, *Wijnmaand.* 31 Dagen.	
Dagen.	Namen.	Dagen.	Namen.
1	Vrijdag.	1	*Zondag.*
2	Zaturdag.	2	Maandag.
3	*Zondag.*	3	Dingsdag.
4	Maandag.	4	Woensdag.
5	Dingsdag.	5	Donderdag.
6	Woensdag.	6	Vrijdag.
7	Donderdag.	7	Zaturdag.
8	Vrijdag.	8	*Zondag.*
9	Zaturdag.	9	Maandag.
10	*Zondag.*	10	Dingsdag.
11	Maandag.	11	Woensdag.
12	Dingsdag.	12	Donderdag.
13	Woensdag.	13	Vrijdag.
14	Donderdag.	14	Zaturdag.
15	Vrijdag.	15	*Zondag.*
16	Zaturdag.	16	Maandag.
17	*Zondag.*	17	Dingsdag.
18	Maandag.	18	Woensdag.
19	Dingsdag.	19	Donderdag.
20	Woensdag.	20	Vrijdag.
21	Donderdag.	21	Zaturdag.
22	Vrijdag.	22	*Zondag.*
23	Zaturdag.	23	Maandag.
24	*Zondag.*	24	Dingsdag.
25	Maandag.	25	Woensdag.
26	Dingsdag.	26	Donderdag.
27	Woensdag.	27	Vrijdag.
28	Donderdag.	28	Zaturdag.
29	Vrijdag.	29	*Zondag.*
30	Zaturdag.	30	Maandag.
		31	Dingsdag.

9de MAAND. p.·. s.·. November, *Slagtmaand.* 30 Dagen.		10de MAAND. p.·. s.·. December, *Wintermaand.* 31 Dagen.	
Dagen.	NAMEN.	Dagen.	NAMEN.
1	Woensdag.	1	Vrijdag.
2	Donderdag.	2	Zaturdag.
3	Vrijdag.	3	*Zondag.*
4	Zaturdag.	4	Maandag.
5	*Zondag.*	5	Dingsdag.
6	Maandag.	6	Woensdag.
7	Dingsdag.	7	Donderdag.
8	Woensdag.	8	Vrijdag.
9	Donderdag.	9	Zaturdag.
10	Vrijdag.	10	*Zondag.*
11	Zaturdag.	11	Maandag.
12	*Zondag.*	12	Dingsdag.
13	Maandag.	13	Woensdag.
14	Dingsdag.	14	Donderdag.
15	Woensdag.	15	Vrijdag.
16	Donderdag.	16	Zaturdag.
17	Vrijdag.	17	*Zondag.*
18	Zaturdag.	18	Maandag.
19	*Zondag.*	19	Dingsdag.
20	Maandag.	20	Woensdag.
21	Dingsdag.	21	Donderdag.
22	Woensdag.	22	Vrijdag.
23	Donderdag.	23	Zaturdag.
24	Vrijdag.	24	*Zondag.*
25	Zaturdag.	25	Maandag.
26	*Zondag.*	26	Dingsdag.
27	Maandag.	27	Woensdag.
28	Dingsdag.	28	Donderdag.
29	Woensdag.	29	Vrijdag.
30	Donderdag.	30	Zaturdag.
		31	*Zondag.*

11de MAAND. p.·. s.·. **Januarij**, *Louwmaand.* 31 Dagen.		12de MAAND. p.·. s.·. **Februarij**, *Sprokkelmaand*, 29 Dagen.	
Dagen.	NAMEN.	Dagen.	NAMEN.
1	Maandag.	1	Donderdag.
2	Dingsdag.	2	Vrijdag.
3	Woensdag.	3	Zaturdag.
4	Donderdag.	4	*Zondag.*
5	Vrijdag.	5	Maandag.
6	Zaturdag.	6	Dingsdag.
7	*Zondag.*	7	Woensdag.
8	Maandag.	8	Donderdag.
9	Dingsdag.	9	Vrijdag.
10	Woensdag.	10	Zaturdag.
11	Donderdag.	11	*Zondag.*
12	Vrijdag.	12	Maandag.
13	Zaturdag.	13	Dingsdag.
14	*Zondag.*	14	Woensdag.
15	Maandag.	15	Donderdag.
16	Dingsdag.	16	Vrijdag.
17	Woensdag.	17	Zaturdag.
18	Donderdag.	18	*Zondag.*
19	Vrijdag.	19	Maandag.
20	Zaturdag.	20	Dingsdag.
21	*Zondag.*	21	Woensdag.
22	Maandag.	22	Donderdag.
23	Dingsdag.	23	Vrijdag.
24	Woensdag.	24	Zaturdag.
25	Donderdag.	25	*Zondag.*
26	Vrijdag.	26	Maandag.
27	Zaturdag.	27	Dingsdag.
28	*Zondag.*	28	Woensdag.
29	Maandag.	29	Donderdag.
30	Dingsdag.		
31	Woensdag.		

TAFEL VAN DE SCHIJNGESTALTEN DER MAAN IN 5843.

Maand.				Nieuwe Maan.	Eerste Kwartier.	Volle Maan.	Laatste Kwartier.
1ste	p. s.	Maart	1843.	1, 's mor. 6 u. 22 m. 31, 's mor. 0 - 8 -	9, 'smor. 10 u. 8 m.	16, 'smor. 6 u. 13 m.	22, 's av. 10 u. 53 m.
2de	»	April	»	29, 's nam. 4 - 38 -	7, 's av. 11 - 25 -	14, 's nam. 2 - 48 -	21, 's nam. 0 - 44 -
3de	»	Mei	»	29, 's mor. 7 - 14 -	7, 's mor. 8 - 44 -	13, 's av. 10 - 54 -	21, 's mor. 4 - 14 -
4de	»	Junij	»	27, 's av. 7 - 39 -	5, 's nam. 2 - 54 -	12, 's mor. 7 - 29 -	19, 's av. 8 - 49 -
5de	»	Julij	»	27, 's mor. 6 - 2 -	4, 's av. 7 - 22 -	11, 's nam. 5 - 25 -	19, 's nam. 2 - 0 -
6de	»	Aug.	»	25, 's nam. 2 - 55 -	2, 's av. 11 - 46 -	10, 's mor. 5 - 14 -	18, 's mor. 7 - 9 -
7de	»	Sept.	»	23, 's av. 11 - 12 -	1, 's mor. 5 - 42 - 30, 's nam. 2 - 30 -	8, 's av. 7 - 16 -	16, 's av. 11 - 32 -
8ste	»	Oct.	»	23, 's mor. 7 - 55 -	30, 's mor. 3 - 2 -	8, 's mor. 11 - 36 -	16, 's nam. 2 - 18 -
9de	»	Nov.	»	21, 's av. 5 - 44 -	28, 's av. 7 - 28 -	7, 's mor. 5 - 41 -	15, 's mor. 2 - 52 -
10de	»	Dec.	»	21, 's mor. 5 - 28 -	28, 's nam. 3 - 12 -	7, 's mor. 8 - 20 -	14, 's nam. 1 - 12 -
11de	»	Jan.	1844.	19, 's av. 6 - 36 -	27, 's nam. 0 - 49 -	5, 's av. 5 - 52 -	12, 's av. 9 - 49 -
12de	»	Febr.	»	18, 's mor. 9 - 4 -	26, 'smor. 10 - 16 -	4, 'smor. 9 - 1 -	11, 'smor. 5 - 40 -

ECLIPSEN.

In dit jaar zullen drie verduisteringen plaats hebben, namelijk, twee Zons- en ééne Maansverduistering. De laatste alleen zal bij ons zigtbaar zijn.

1. De eerste is eene ringvormige Zonsverduistering, voorvallende in den avond van den 27^{n}. dag der 4e. maand. Zij zal over het grootste deel van Zuid-Amerika en een klein gedeelte van Noord-Amerika zigtbaar wezen.

2. De tweede is eene, bij ons zigtbare, gedeeltelijke Maansverduistering, voorvallende in den nacht tusschen den 6^{n}. en 7^{n}. dag der 10^{e}. maand. Het begin zal plaats hebben den 6^{n}. dag der 10^{e}. maand, des avonds ten 11 ure 37 min., middelbaren tijd. Het midden den 7^{n}. dag der 10^{e}. maand, des morgens ten 0 ure 31 min. Het einde ten 1 ure 24 min. De grootte der verduistering is 2 duim 30 min. Deze verduistering zal in geheel Europa en Afrika en een gedeelte van Azië en van Amerika zigtbaar zijn.

3. De derde is eene totale Zonsverduistering, voorvallende in den morgen van den 21^{n}. dag der 10^{e}. maand. Zij zal over een groot gedeelte van Azië en een klein gedeelte van Afrika en Nieuw-Holland zigtbaar zijn.

De planeet *Venus* is Morgenster tot de 7^{e}. maand. Op het einde van de 9^{e}. maand wordt zij Avondster.

De ring van *Saturnus* zal gedurende het geheele jaar geopend wezen. Deze planeet zal gedurende de 4^{e}., 5^{e}., 6^{e}., 7^{e}. en 8^{e}. maand, des avonds kunnen worden waargenomen.

Algemeene Vergaderingen te 's Gravenhage.

Het G.·. O.·. der Nederlanden, aanhoorige Landen en Koloniën, vergadert den 11^{n} dag der 4^{e} maand, des middags, in het Lokaal Diligentia.

Het Hoofdkap.·. voor de Oppergr.·. vergadert den 10^{n} dag der 4^{e} maand, des avonds, in het Lokaal van den Schouwburg.

Het Hoofdkap.·. voor de afd.·. van den Meestergr.·. vergadert den 10^{n} dag der 4^{e} maand, des avonds, in den Nieuwen Doelen.

Chronologische Cirkels.

Voor de 10 eerste maanden.		Voor de 2 laatste maanden.	
Zondagsletter.....	A.	Zondagsletter.....	G.
Guldengetal.....	1.	Guldengetal.....	2.
Epacta.....	XXX.	Epacta.....	XI.
Zonnecirkel.....	4.	Zonnecirkel.....	5.

Jaargetijden.

De Lente begint den 21^{n}. dag der 1^{e}. maand.

— Zomer — — 22^{n}. — — 4^{e}. —

— Herfst — — 23^{n}. — — 7^{e}. —

— Winter — — 21^{n}. — — 10^{e}. —

VERJAARDAGEN DER LEDEN

VAN HET

Koninklijke Huis.

MAAND.	DAG.	
2	8	H. K. H. WILHELMINA MARIA SOPHIA LOUISA, Dochter van Z. M. Koning WILLEM II. — Geboren 1824.
3	9	H. K. H. WILHELMINA FREDERICA LOUISA CHARLOTTA MARIANNA, Dochter van Z. M. Koning WILLEM FREDERIK, Graaf van Nassau. Gemalin van Prins ALBERT van Pruissen. — Geboren 1810.
4	13	Z. K. H. WILLEM FREDERIK HENDRIK, derde Zoon van Z. M. Koning WILLEM II. — Geboren 1820.
4	17	H. K. H. SOPHIA FREDERIKA MATHILDA, Kroonprinses der Nederlanden. — Geboren 1818.
5	5	H. K. H. WILHELMINA FREDERIKA ANNA ELISABETH MARIA, tweede Dochter van Z. K. H. Prins FREDERIK. — Geboren 1841.
6	2	Z. K. H. WILLEM ALEXANDER FREDERIK KONSTANTIJN NICOLAAS MICHAËL, tweede Zoon van Z. M. Koning WILLEM II. — Geboren 1818.
6	5	H. K. H. WILHELMINA FREDERICA ALEXANDRINA ANNA LOUISA, Dochter van Z. K. H. Prins FREDERIK. — Geboren 1828.
6	22	Z. K. H. WILLEM FREDERIK NICOLAAS ALBERT, Zoon van Z. K. H Prins FREDERIK. — Geboren 1836.
6	24	Z. M. Koning WILLEM FREDERIK, Graaf van Nassau. — Geboren 1772.
7	4	Z. K. H. WILLEM NICOLAAS ALEXANDER FREDERIK KAREL HENDRIK, Erfprins, Zoon van den Kroonprins der Nederlanden. — Geboren 1840.
10	6	Z. M. WILLEM DE TWEEDE, Koning der Nederlanden, enz. enz. enz. — Geboren 1792.
11	19	H. M. ANNA PAULOWNA, Koningin der Nederlanden. — Geboren 1795.
12	1	H. K. H. LOUISA AUGUSTA WILHELMINA AMALIA, Prinses van Pruissen, Gemalin van Z. K. H. Prins FREDERIK. — Geboren 1808.
12	19	Z. K. H. WILLEM ALEXANDER PAUL FREDERIK LODEWIJK, Kroonprins der Nederlanden, oudste Zoon van Z. M. Koning WILLEM II. — Geboren 1817.
12	28	Z. K. H. WILLEM FREDERIK KAREL, Prins der Nederlanden, tweede Zoon van Z. M. Koning WILLEM FREDERIK, Graaf van Nassau. — Geboren 1797.

NAMEN, KWALITEITEN EN WOONPLAATSEN,

VAN

Grootmeester

EN

Groot-Officieren,

ZITTING EN STEM HEBBENDE IN HET

GROOT OOSTEN,

GEVESTIGD TE

's Gravenhage.

Grootmeester Nationaal.

De H.·. E.·. Br.·. WILLEM FREDERIK KAREL, Prins der Nederlanden, te 's Gravenhage.

Gedeputeerd Groot-Meester Nationaal voor de Sijmbolieke Graden.

De Z.·. V.·. Br.·. JAN SCHOUTEN, te Dordrecht.

Gedeputeerd Groot-Meester Nationaal voor de Oppergraden.

De Z.·. V.·. Br.·. HENDRIK MERKUS DE KOCK, te 's Gravenhage.

Gedeputeerd Groot-Meester Nationaal voor de afdeelingen van den Meester-Graad.

De Z.·. V.·. Br.·. JOHAN WILLEM VAN VREDENBURCH, te 's Gravenhage.

Gedeputeerd Groot-Meester Nationaal over de Oostelijke en Westelijke gedeelten van Nederlandsch Oost-Indië.

De Z.·. V.·. Br.·. CHRISTIAAN JACOBUS SCHOLTEN VAN OUD HAARLEM, te Batavia. (*tijdelijk te 's Gravenhage.*)

Gedeputeerd Groot-Meester Nationaal over de Oostelijke en Westelijke gedeelten van Nederlandsch West-Indië.

De Z.·. V.·. B.·. JULIUS CONSTANTINUS RIJK.

Gedeputeerd Groot-Meester Nationaal over de aan de Zuidpunt van Afrika gevestigde Loges.

De Z.·. V.·. B.·. J. A. TRUTTER, aan Cabo de Goede Hoop.

GROOT-OFFICIEREN.

Eerste Groot-Opziener.

De Z.·. A.·. Br.·. G. W. VERWEY MEJAN, te 's Gravenhage.

Tweede Groot-Opziener.

De Z.·. A.·. Br.·. F. A. VAN RAPPARD, te 's Gravenhage.

Groot-Redenaar.

De Z.·. A.·. Br.·. E. W. VAN DAM VAN ISSELT, te 's Gravenhage.

Groot-Secretaris.

De Z.·. A.·. Br.·. JOHAN WILLEM VAN VREDENBURCH, te 's Gravenhage.

Groot-Thesaurier.

De Z.·. A.·. Br.·. WILLEM PHILIP BARNAART, te Haarlem.

Groot Zegelbewaarder.

De Z.·. A.·. Br.·. J. A. DUTILH, te Gouda.

Groot Archivaris.

De Z.·. A.·. Br.·. P. WENTHOLT, te Rotterdam.

Groot Ceremoniemeester.

De Z.·. A.·. Br.·. J. D. HOEKWATER AJz., te Delft.

Groot Aalmoezenier.

De Z.·. A.·. Br.·. J. T. H. NEDERMEIJER VAN ROSENTHAL, te Arnhem.

Groot-Bouwmeester.

De Z.·. A.·. Br.·. J. H. LENTFRINCK, te Rotterdam.

Eerste Groot-Onderzoeker.

De Z.·. A.·. Br.·. G. J. POOL, te Amsterdam.

Tweede Groot-Onderzoeker.

De Z.·. A.·. Br.·. J. J. CROOSWIJCK, te Rotterdam.

Groot-Hofmeester.

De Z.·. A.·. Br.·. I. J. VOUTE SEz., te Amsterdam.

STAAT

DER

LOGES VAN VRIJMETSELAREN,

IN EN BUITEN HET

KONINGRIJK DER NEDERLANDEN

EN DESZELFS

OVERZEESCHE BEZITTINGEN,

wettig geconstitueerd,

EN BEHOORENDE TOT HET

GROOT-OOSTEN,

GEVESTIGD TE

's Gravenhage.

Met opgave van de plaats en den tijd der maandelijksche Vergaderingen van elke Loge.

Concordia Vincit Animos, † .	*Amsterdam*,	opger.	5757.
La Paix, †	*Amsterdam*,	»	5757.
La Charité, †	*Amsterdam*,	»	5757.
La Bien-Aimée, †	*Amsterdam*,	»	5757.
L'Union Royale, †	*'s Gravenhage*,	»	5757.
La Vertu, †	*Leyden*,	»	5757.
La Philantrope, †	*Middelburg*,	»	5758.
L'Inséparable, ...	*Bergen op Zoom*,	»	5767.
De Ster in het Oosten, † . . .	*Batavia*,	»	5769.
Le Profond Silence, ...	*Kampen*,	»	5769.
La Compagnie Durable, . . .	*Middelburg*,	»	5770.
L'Union Provinciale, † . . .	*Groningen*,	»	5772.
Concordia, †	*Suriname*,	»	5773.
De Standvastigheid, ...	*Suriname*,	»	5776.
De Eendragt, †	*Rotterdam*,	»	5781.
De Vriesche Trouw, ...	*Leeuwarden*,	»	5782.
Le Préjugé Vaincu, ...	*Deventer*,	»	5784.
Frédéric Royal, ...	*Rotterdam*,	»	5786.
De Geldersche Broederschap, † .	*Arnhem*,	»	5786.
Vicit Vim Virtus, †	*Haarlem*,	»	5788.
Het Vrij-Geweten, ...	*Breda*,	»	5789.
L'Astre de l'Orient, ...	*Vlissingen*,	»	5792.
Eendragt maakt Magt, . . .	*'s Gravenhage*,	»	5797.
De Noordstar, †	*Alkmaar*,	»	5800.
De Star in het Oosten, ...	*Zierikzee*,	»	5800.
Silentium, ...	*Delft*,	»	5801.
La Constante et Fidèle, † . .	*Samarang*,	»	5801.
De ware Broedertrouw, ...	*Gouda*,	»	5802.
Fides Mutua, ...	*Zwolle*,	»	5802.
De Edelmoedigheid, . .	*'s Hertogenbosch*,	»	5808.
De Vriendschap, †	*Sourabaya*,	»	5810.
La Flamboyante, ...	*Dordrecht*,	»	5814.
Willem Frederik, †	*Amsterdam*,	»	5814.
De drie Kolommen, ...	*Rotterdam*,	»	5815.
L'Union Maçonnique, ...	*Groningen*,	»	5815.
Orde en Vlijt, ...	*Gorinchem*,	»	5816.
L'Union Frédéric, ...	*'s Gravenhage*,	»	5816.
Anna Paulowna, ...	*Zaandam*,	»	5817.

Groot Keizershof, . . p.·. s.·. 4n. of 5n. *Woensdag* ten 8 ure.
Groot Keizershof, ... 1n. *Woensdag* » 7 »
Groot Keizershof, ... 3n. *Woensdag* » 8 »
Groot Keizershof, ... 2n. *Woensdag* » 7½ »
Lokaal van den Schouwburg, 1n. of 2n. *Woensdag* » 7 »
Op den Burg, ... 3n. *Donderdag* » 7 »
Lokaal van den Schouwburg, . . 2n. *Vrijdag* » 7 »
Boven de oude Vleeschhal, . . . 1n. *Zaturdag* » 7 »
Eigen Lokaal op Weltevreden . . 1n. *Donderdag* » 7 »
Boven de Latijnsche School, *laatsten Woensdag* » 7 »
Lokaal van den Schouwburg, . . 4n. *Dingsdag* » 6 »
Eigen Lokaal, in de Oosterstraat, 2n. *Vrijdag* » 6 »
Eigen Lokaal, ... 1n. *Donderdag* » 7½ »
Niet bekend. Niet bekend.
De Concertzaal, ... 1n. *Woensdag* » 7 »
In de Loge in het Zaailand, . . 3n. *Vrijdag* » 6 »
Eigen Lokaal in de Waterstraat, 1n. *Maandag* » 6 »
Het Concerthuis, , ... 4n. *Zaturdag* » 7 »
De groote Societeit, ... 3n. *Zaturdag* » 6 »
De Concertzaal, ... 3n. *Woensdag* » 6 »
In de Visscherstraat, ... 2n. *Zaturdag* » 6 »
Eigen Lokaal bij de IJzerenbrug, 2n. *Dingsdag* » 6 »
Lokaal van den Schouwburg, . . 3n. *Woensdag* » 7 »
Nieuwen Doelen, . . *Woensdag* om de 14 dagen » 7 »
Oude Haven, N°. 326 . . . . . 1n. *Vrijdag* » 6 »
Lokaal op den Doelen, ... 3n. *Dingsdag* » 7 »
Niet bekend. Niet bekend.
In Nut en Vermaak, op de Oosthaven, 2n. *Dingsdag* » 6 »
In het Odeon, ... Onbepaald.
Eigen Lokaal, op de Papenhulst, 2n. *Zaturdag* » 6 »
Eigen Lokaal, nabij Simpalg, 1n. en 2n. *Zaturdag* » 6½ »
Eigen Lokaal, in de Oude Munt, 3n. *Zaturdag* » 7 »
Reguliersdwarsstraat, N°. 100 . . 1n. *Woensdag* » 8 »
Eigen Lokaal, Hoogstraat, N°. 66, Onbepaald.
Eigen Lokaal, Pelterstraat, . . . 4n. *Vrijdag* » 6 »
Lokaal van den Schouwburg, . . Onbepaald.
Niet bepaald. Niet bepaald.
Eigen Lokaal, op den Dam, . . . 2n. *Woensdag* » 7 »

Concordia Res Parvae Crescunt, . . .	*Sneek*,	opger.	5818.
Standvastigheid en Trouw, . . .	*Vianen*,	»	5824.
Willem Frederik Karel, ...	*Helder*,	»	5826.
Louisa Augusta, ...	*Purmerend*,	»	5826.
Ultrajectina, †	*Utrecht*,	»	5830.
Septentrion, ...	*Gend*,	»	——
Félicité Bienfaisante, ...	*Gend*,	»	——
Les vrais Amis, †	*Gend*,	»	——
L'Aménité, ...	*St. Nicolaas*,	»	——
La Simplicité.	*Venlo*,	»	
La Réunion Neuchâtelloise, * .	*Ambulant.*		
L'Union Militaire, *	*Ambulant.*		

Behalve de vorenstaanden zijn, zoo buiten als binnen 's Lands, wettig geconstitueerd, en tot dit GROOT-OOSTEN behoorende: de Loges *Salomon*, in Bengalen; *L'Aurore* te Brielle; *La Zélée*, in Suriname; *De Getrouwheid*, te Colombo op Ceilon; *St. Jean de la Réunion*, in Demerary; *De Goede Trouw*, aan de Kaap de Goede Hoop; *De Opregtheid*, te Punto Gale, op Ceilon; *De Standvastigheid*, in Bengalen; *De Lang Gewenschte*, te Negapatnam; *L'Union*, op Curaçao; *La Solitaire*, in Suriname; *St. Jean de la Concorde*, te Souratte; *Cura et Vigilantia*, in Suriname; *De Standvastigheid*, in Suriname; *L'Amitié sans fin*, te Sluis in Vlaanderen; *De Vergenoeging*, op Curaçao; *Concordia*, op St. Eustatius; *De Vereeniging*, te Colombo op Ceilon; *Coelum non mutat Genus*, in Berbice; *De Unie*, N°. 3, op St. Martin; *The Reunion*, op St. Eustatius; *Charity*, op St. Martin; *De Rijzende Zon*, te Schiedam; *De Goede Trouw*, aan de Kaap de Goede Hoop; *De Zeeuwsche Harmonie*, in Tholen; en *De Eensgezindheid*, te Willemstad. Van geene dezer Loges echter, die hier zijn opgegeven naar de volgorde der Jaren van welke hare Constitutiën dagteekenen, wordt bij het GROOT-OOSTEN eenige tijding meer ontvangen.

In de Munster, ...	1n. *Woensdag*	ten 6	ure.
Eigen Lokaal, Kortendijk, . . .	Onbepaald.		
Eigen Lokaal, ...	1n. *Donderdag*	» 7	»
Logement: het Paradijs, ...	Onbepaald.		
Lokaal in de Jeruzalemsteeg, . .	3n. *Woensdag*	» 7	»
Rue de Chaume, N°. 3, ...	*alle Maandagen*	» 6	»
Rue des Gardes Couches, N°. 1,	1n. en 3n. *Maandag*	» 6	»
Niet bekend.	Niet bekend.		
Niet bekend.	Niet bekend.		
Niet bekend.	Niet bekend.		

De Militaire Loges zijn in deze Tabel met het teeken * aangewezen.

Het teeken † duidt aan, dat op dezelfde plaats ook gevestigd is een Kap.·. van Oppergr.·., hetwelk een integrerend lid is van het Hoofdkap.·. der Hooge Gr.·. voor het Koningrijk der Nederlanden en deszelfs Koloniën.

MAÇONNIEKE

SOCIETEITEN.

Te *Amsterdam*, in het Groot Keizershof, op den Nieuwendijk.

Te *Amsterdam*, in de Reguliersdwarsstraat, N°. 100.

Te *Delft*, in het Lokaal der L.·. Silentium, op den Doelen, des Zondags vóór den middag.

Te *Deventer*, in het Lokaal der L.·. Le Préjugé Vaincu, in de Waterstraat, N°. 55, elken *Maandag*, behalve den eersten der maand.

Te *'s Gravenhage*, in het Lokaal der L.·. Eendragt maakt Magt, in den Schouwburg, elken *Woensdag* avond, behalve den derden der maand.

Te *Groningen*, in het Lokaal der L.·. L'Union Provinciale, elken *Vrijdag* avond.

Te *Groningen*, in het Lokaal der L.·. L'Union Maçonnique, in de Pelsterstraat, elken *Zaturdag* avond, ten zes ure.

Te *Rotterdam*, uit de Leden der drie LL.·., onder de benaming van De Eendragt, in de Concertzaal, in de Bierstraat.

Te *Utrecht*, in het Lokaal in de Jeruzalemsteeg.

Te *Purmerende*, in het Logement *het Paradijs*.

Te *Zaandam*, in het Lokaal der L.·. Anna Paulowna, op den Dam.

NB. In deze Societeiten hebben, volgens het gewoon gebruik, alle de BB.·. uit andere steden den vrijen toegang, mits door een Lid ingeleid wordende.

BIJDRAGEN

TOT DE

GESCHIEDENIS VAN DE ORDE

DER

VRIJMETSELARIJ.

4287. Aldinus belegt in Engeland eene groote Vergadering van Metselaren, in welke hij voorzit. Hij bewerkt vervolgens, dat een Charter verkregen wordt, waarbij hunne regten vastgesteld, hun loon verhoogd, en hunne Vergaderingen gewettigd worden.

4600. Onder de leiding van Augustinus, bereiken de Metselaren eene hooge mate van bloei in Engeland, alwaar, in dit en eenige volgende jaren, de bouw van kerken in onderscheidene steden wordt aangevangen.

4614. Paus Bonifacius IV verleent aan de Metselaren, en wie zich met hen vereenigen, vrijheden en voorregten. Om deze laatsten deelachtig te worden, voegen zich vele rijken en aanzienlijken bij hen, en nemen, vermits zij het handwerk niet kunnen uitoefenen, den naam aan van Vrije-Metselaren. Zij bevorderen den bouw der Kerken, door materialen voor hunne eigene rekening te doen koopen en aanvoeren.

4856. Na eenen tijd lang gekwijnd te hebben, hervatten de Metselaren hunne Vergaderingen, onder de bescherming van Koning Ethelwolf.

4872 Alfred *de Groote* vereert hen met zijne bijzondere gunst, en maakt zich hunne bekwaamheden ten beste van zijn Rijk ten nutte.

4926. Koning Athelstan verleent den Vrijmetselaren een octrooi.

Prins Edwin revideert hunne Constitutiën te York, en rigt aldaar eene Groote Loge op, in welke, volgens sommige schrijvers, vele vorsten en andere aanzienlijke mannen worden aangenomen.

5013. Groote bloei der Broederschap; vooral in Duitschland, alwaar te Straatsburg, bij den aanvang van den bouw der Hoofdkerk, eene Groote Loge, onder voorzitting van Bisschop WERNER, wordt opgerigt.

5100. In Engeland houdt de Broederschap hare gewone vergaderingen onder bescherming van HENDRIK I.

5155. HENDRIK II en de Grootmeester van de Orde der Tempelridders beschermen de Broederschap die, tot aan den dood van RICHARD LEEUWENHART, ten deele door Tempelridders bestuurd wordt.

5277. ERVIN VON STEINBACH, Voorzitter der Groote Loge van Straatsburg, bewerkt dat hare Privilegiën door den Keizer bekrachtigd worden.

5358. Koning EDUARD III revideert de Constitutiën der Vrijmetselaren in Engeland, en verklaart zich tot hunnen Grootmeester.

5425. Het ENGELSCHE PARLEMENT verbiedt de Vergaderingen der Vrijmetselaren.

5429. HENRI CHICHELEY, Aartsbisschop, sticht, gedurende de minderjarigheid van Koning HENDRIK VI, eene Loge te Canterbury, die later, door den Koning, bij zijne komst tot den troon bevestigd wordt.

5450. Koning HENDRIK VI, van Engeland, in de Orde aangenomen, beschermt haar, en verbetert de Constitutiën.

5485. DAUBUSSON, Grootmeester der Ridderorde van Malta, wordt Grootmeester der Broederschap.

5500. De Orde vergadert onder de bescherming van Koning HENDRIK VII.

5502. HENDRIK VII bekleedt op den 24 Junij (*) het Voorzitterschap in eene Loge, in zijn paleis. De BB.·. leggen, na plegtstatigen omtogt, den eersten steen der kapel van Westminster.

5519. Bij Instellingsbrief van 8 Maart, sticht de Loge van Londen, te Amsterdam de Loge: *Het Vreedendal.*

5535. De A.·. Meesters der negentien Loges van *Londen*, *Edimburg*, *Weenen*, *Amsterdam*, *Parijs*, *Lyon*, *Frankfort*, *Hamburg*, *Antwerpen*, *Rotterdam*, *Madrid*, *Venetië*, *Gend*, *Koningsbergen*, *Brussel*, *Dantzig*, *Middelburg*, *Bremen* en *Keulen*, komen te Keulen bijeen, en vaardigen op den 24 Junij van dáár eene oorkonde uit aan de geheele Broederschap.

(*) Hier en overal verder in deze bijdragen zijn, ten gemakke van den lezer, de datums opgegeven in den p.·. s.·.

5561. Koningin Elisabeth geeft bevel om de Groote Loge te York door eene gewapende magt te doen uit een drijven; doch herroept hetzelve, zoodra zij de Orde heeft leeren kennen, en neemt die vervolgens in hare bescherming.

5563. Keizer Ferdinand I bevestigt de Reglementen der Broederschap, en bepaalt, dat er vier Groote Loges zullen zijn, één te Straatsburg, één te Weenen, één te Zurich, en één te Keulen.

In de eerste helft van deze eeuw, moet, door den invloed van de toenemende verlichting en daarop gevolgde Kerkhervorming, de afscheiding der Vrij-Metselaren van de eigenlijke Metselaren, en de vorming der eerstgenoemden tot eene afzonderlijke Broederschap, zijn tot stand gekomen; — die afscheiding echter schijnt omstreeks het midden der vorige eeuw reeds te zijn aangevangen.

5637. Prins Frederik Hendrik, in de Orde aangenomen, herstelt en vestigt te 's Gravenhage de Loge: *Frederiks Vreedendal.*

Constantijn Huygens wordt den 5 Mei in die Loge aangenomen.

Dezelfde Loge viert de inname van Breda door Prins Frederik Hendrik, en geeft 150 ponden aan de armen.

De Loge *Frederiks Vreedendal* erkent de Loge te Londen als Moederloge; doch verklaart aan haar zelve onderhoorig al de Loges in deze Gewesten, reeds bestaande of verder op te rigten.

Op het feest van St. Jan den Evangelist, stelt de Stadhouder Frederik Hendrik zijn' zoon Prins Willem, elf jaren oud, aan de Broederschap voor, die daarop als kind der Broederschap wordt ingeschreven. Dit Feest wordt onder anderen bijgewoond door Graaf Jan van Nassau, den Markies d'Estampes en den Graaf van Northampton.

5646. Elias Ashmole bewerkt eene Verandering in de wijze van aanneming in de Orde. De bestaande indeeling der Symbol.·. gr.·. wordt geacht van dat tijdstip af te dagteekenen. De eerste aannemingen, met de nog heden gebruikelijke plegtigheden, schijnen voor den gr.·. van Leerl.·. in 5646; voor dien van Medg.·. in 5648 en voor dien van M.·. in 5650 te hebben plaats gehad.

5665. De Vrijmetselaren beginnen den bouw der St. Pieterskerk te Londen.

5682. Eerste bewaard gebleven voorbeeld van een Receptie-Banket. Elias Ashmole, A.·. M.·. der Loge te Warigton,

doet op den 10 Maart de aanneming vieren van Sir William, Sir Borthwik en Sir Taylor.

5685. Uit beginsel van vrees worden in Engeland vele oude oorkonden vernietigd.

5690. Willem III, Prins van Oranje, Koning van Engeland, in de Orde aangenomen, woont herhaalde malen de Vergaderingen bij.

5703. Onder Koningin Anna Stuart verliest de Orde veel van haren glans, maar van des te meer gewigt is dit tijdvak voor de geschiedenis van hare zedelijke ontwikkeling. De bedachtzaamheid der BB.·. op middelen van herstel, geeft aanleiding tot het afschaffen van bepalingen, door welke de Orde nog ontoegankelijk was voor velen. Het kortstondig verval strekt dus, om de slagboomen te doen vallen, welke verschil van maatschappelijken stand, kerkelijk geloofsbegrip of staatkundige denkwijze, eener algemeene verbroedering tot nog toe hadden in den weg gelegd.

5717. De vier te Londen nog overgebleven LL.·. vereenigen zich tot eene G.·. L.·. van Engeland. In dezelve wordt eene nieuwe Constitutie aangenomen, en door deze de V.·. M.·. gemaakt tot een verbond der menschheid.

5720. Schroomvallige BB.·. in Engeland vernietigen andermaal eene menigte handschriften en oorkonden.

5723. Druk van het eerste Wetboek voor Vrijmetselaren in Engeland.

5726. Aanstelling in Engeland van Provinciale Grootmeesters.

5728. Te Madrid, Cadix, Barcelona en Valladolid, worden Loges van Vrijmetselaren opgerigt, doch spoedig daarna door de Inquisitie weder verstoord.

5729. Lord Dervent-Waters sticht de eerste Loge van Frankrijk te Parijs, *Rue des Boucheries St. Germain.*

De Loge te Parijs wordt door de Groote Loge van Engeland (7 Mei) wettig geconstitueerd, onder den naam van: *Saint Louis Thomas au louis d'argent.*

De Groote Loge van Engeland ontvangt kostbare geschenken van Lord Kingston; twee jaren later ontvangt zij gelijke geschenken van den Hertog van Norfolk.

5732. Te Bordeaux wordt de *Loge Anglaise* opgerigt.

5733. Oprigting der Loge *St. Jean des Maçons modernes*, te Boston, in Noord-Amerika, onder voorzitting van Henri Prici.

Oprigting eener L.·. te Hamburg: zijnde de eerste in Duitschland.

5734. Keizer Frans I (toen Groot-Hertog van Toskane) te

's Hage aangenomen door den Engelschen Gezant, Lord CHESTERFIELD.

5735. Verzet te Amsterdam tegen het voornemen van eenige, meest Engelsche Vrijmetselaren, die in de Stilsteeg eene Loge wilden oprigten (16 October).

Onder voorzitting van J. C. RADERMACHER, wordt de eerst bekende Hollandsche Loge van de 18e eeuw, in October, gehouden in den Nieuwen Doelen te 's Hage.

De Staten van Holland verbieden de zamenkomsten der Vrijmetselaren.

5737. GASTON, laatste Groot-Hertog van Florence, uit den huize van MEDICIS, verbiedt mede die zamenkomsten.

De Politie te Parijs doet hetzelfde, onder bedreiging van 3000 *livres* boete en opsluiting, voor de overtreders, en van toemetseling van de huizen der zamenkomst.

Door de Inquisitie wordt een werkje over de geschiedenis en het wezen der Vrijmetselarij veroordeeld, om in het openbaar door beulshanden te worden verbrand.

Onder al die vervolgingen sticht GEORGE HAMILTON eene Groote Engelsche Loge te Geneve, en vestigt zich de Groote Loge van Hamburg.

5738. Paus CLEMENS XII verbiedt en veroordeelt de zamenkomsten der Vrijmetselaren.

FREDERIK I, Koning van Zweden, doet hetzelfde, doch herroept, twee maanden later, dit verbod. Een gedenkpenning vereeuwigt deze gebeurtenis.

Keizer KAREL VI verbant de Vrijmetselaren uit de Oostenrijksche Nederlanden. Daartegen wordt de Orde nu in bescherming genomen door den Groot-Hertog van Florence, die persoonlijk tot het oprigten van Loges in zijne Staten medewerkt.

De Kroonprins van Pruissen (later FREDERIK de Groote) wordt in de Orde aangenomen (14 Augustus).

De Maarschalk RUTOWSKI sticht eene Loge te Dresden.

In Engeland geschiedt de druk van een nieuw Wetboek.

5739. Namens de Engelsche Moederloge wordt te Lausanne eene Loge opgerigt.

De Bulle van Paus CLEMENS XII wordt versterkt door bedreiging der overtreders met de straffe des doods, en verbeurdverklaring van goederen.

5740. AUGUST II, Keurvorst van Saxen en Koning van Polen, verbiedt de zamenkomsten der Vrijmetselaren.

FREDERIK DE GROOTE, Koning van Pruissen, bekleedt (20 Junij) te Charlottenburg het Voorzitterschap in eene Loge, en neemt Prins WILLEM VAN PRUISSEN, zijnen broeder, den Markgraaf KAREL VAN BRANDENBURG, en

den Hertog Frederik Willem van Holstein Beck, in de Orde aan.

Vestiging der Groote Loge *Zu den drei Weltkugeln*, te Berlijn.

5741. Philippus V, Koning van Spanje, verbiedt de zamenkomsten der Vrijmetselaren.

Vestiging der Groote Loge van Saxen.

5742. De Grootmeester van Malta verbiedt de bijeenkomsten der Vrijmetselaren.

Te Lissabon wordt eene Loge opgerigt, doch alle hare Leden worden gevangen gezet.

Vestiging der Groote Loge van Beijeren.

5743. De A.·. Meesters van al de Loges in Frankrijk vereenigen zich tot een G.·. O.·. van Frankrijk, onder den titel van: *Grande Loge Anglaise de France*, en benoemen Lodewijk van Bourbon, Prins van *Clermont*, tot Grootmeester.

Invoering der Schotsche V.·. M.·. in Zweden.

5745. Het kanton *Bern* verbiedt de uitoefening der Vrijmetselarij.

5747. De openbare omtogten der Vrijmetselaren worden in Engeland verboden.

5751. Paus Benedictus XIV vernieuwt de Bulle, door Zijnen Voorganger in 5739 tegen de Vrijmetselaars uitgevaardigd.

5752. E. Haverkamp, Predikant te Nijmegen, vaart in zijne leerrede op den dank- en bededag (22 Maart) tegen de Vrijmetselaren uit; — een lid der voormalige Loge *St. Lodewijk* antwoordt hem daarop in eenen merkwaardigen, gedrukten brief.

De Groote Loge van Engeland constitueert te Moscou de Loge *Clio*, die door Catharina II in bescherming wordt genomen.

5754. De Groote Engelsche Loge van Frankrijk neemt den naam aan van: *Groote Loge van Frankrijk*, en stelt in elke provincie eene *Gewestelijke Groote Loge* in, uit de A.·. Meesters der Loges van ieder gewest.

Te Koppenhagen wordt eene Loge opgerigt.

5755. De Groote Loge van Engeland geeft, voor het eerst, Certificaten uit.

Vestiging der Groote Loge *Royal-York zur Freundschaft*, te Berlijn.

5756. Vestiging der Groote Loge van Holland, die tot Grootmeester Nationaal verkiest A. N. Baron van Aersen Beyeren van Hoogerheide.

5757. Eerste vergadering der Groote Loge van Holland (18 December).

5758. C. F. A. Graaf van Bentinck tot *Varel*, tweede Grootmeester Nationaal van Holland.

Groot-Orateur de Prins van Hessen Philipstal.

De Groote Loge van Holland doet eene editie drukken van het Engelsche Wetboek, en geeft de voordeelen daarvan aan de armen.

5759. C. Baron van Boetzelaer, derde Grootmeester Nationaal van Holland.

5760. De eerste Algemeene Wetten voor de Vrijmetselaren in Holland worden gearresteerd (27 Julij) en voor den druk bestemd.

5761. De Magistraat van Dantzig vaardigt een bevelschrift uit tegen de Vrijmetselaren.

5764. Van der Lijn, Orateur der Loge *la Bien Aimée*, te Amsterdam, verdedigt de Orde tegen dat bevelschrift, en verwerft deswege den dank der Groote Loge van Holland.

5765. Te Bazel wordt eene Loge opgerigt.

5768. De Groote Loge van Engeland zendt 100 P. St. aan de slagtoffers van den brand op het eiland Barbados.

5770. Het Nieuwe Nederlandsche Wetboek wordt door den Grootmeester van Engeland goedgekeurd.

5771. De Groote Loge van Engeland verklaart die der Vereenigde Nederlanden van haar onafhankelijk.

Lodewijk, Hertog van Chartres, Grootmeester der Orde in Frankrijk.

5772. De Groote Loge in Frankrijk vaardigt een nieuw Wetboek uit, waarbij, o. a., het gebruik om de A.·. Meesters der Loges voor hun leven te benoemen, wordt afgeschaft.

Te Praag wordt door de BB.·. een Gesticht voor Weeskinderen en behoeftigen daargesteld.

In Saxen weren de Vrijmetselaars eenen hongersnood.

5773. De Groote Loges van Engeland en Duitschland sluiten een Verbond.

Vestiging der *Grosse Landes-Loge von Deutschland*, te Berlijn.

5774. Frederik Willem II, Koning van Pruissen, verleent opene brieven ter gunste van de Orde.

Te Berlijn, Presburg en Stettin worden boekerijen, ten algemeenen nutte, door Vrijmetselaren aangelegd.

5775. Ferdinand VI, Koning der beide Siciliën, rangschikt de Vrijmetselarij onder de misdaden van gekwetste Majesteit en hare beoefenaren onder de verstoorders van de openbare orde.

5776. De Groote Loge van Engeland viert (23 Mei) de inwijding van een eigen gebouw (Free Masons Hall) te Londen, in tegenwoordigheid van 400 BB.·. en 160 Dames.

Te Dresden hervormen de Vrijmetselaren het Lager Onderwijs.

Te Meiningen stichten zij (8 November) eene Kweekschool voor Onderwijzers.

5777. Eenige Duitsche Vorsten rigten eene Loge op, bepaaldelijk met oogmerk, om onderzoek te doen naar den oorsprong der Vrijmetselarij, en haar, door middel van hooger onderwijs, te bevorderen en uit te breiden.

Koning Ferdinand IV van Napels herroept, op aandrang van Koningin Carolina, een tegen de Vrijmetselaren uitgevaardigd Edict, doet de regtsvervolgingen, tegen hen ingesteld, ophouden, de gevangen genomen BB.·. ontslaan, en vergunt hun weder bijeen te komen.

De Groote Loges van Frankrijk en der Vereenigde Nederlanden sluiten (in November) een Verbond.

In Engeland geschiedt, met goedkeuring van de Groote Loge, de druk van den eersten Almanak voor Vrijmetselaren.

5778. Voltaire wordt, 84 jaren oud, onder het geleide van Benjamin Franklin, aangenomen in de Loge *les Neuf Sœurs* te Parijs (7 Junij).

De Groote Loge van Engeland bepaalt, dat de Grootmeester en Groot-officieren voortaan de Toga zullen dragen.

5779. De Magistraat van Aken verbiedt de zamenkomsten der Vrijmetselaren.

Joseph II beveelt de sluiting van al de Loges.

5781. De Loge *La Charité* te Amsterdam, viert (7 April) het 25jarig jubilé van haren regerenden Meester, H.J. Roullaud.

Te Wilhelmsbad wordt, tot het bereiken eener algemeene hervorming en van meerdere eenparigheid in de Ritualen, Wetten en Reglementen, eene Algemeene Vergadering der Orde gehouden, onder voorzitting van Hertog Ferdinand van Brunswijk. Twee honderd BB.·., uit alle oorden te zamen gekomen, wonen deze Vergadering bij, op welke het Gr.·. O.·. van Holland, door den Z.·. A.·. Br.·. Swarts wordt vertegenwoordigd. (*)

5783. Vestiging der Groote Loge te Frankfort aan den Main.

5784. Druk van B.·. Noorthouk's editie van het Engelsche Wetboek.

De Vrijmetselarij wordt in Polen hersteld; — drie jaren later bevat hetzelve niet minder dan 70 Loges.

Luisterrijke viering van het 25jarig jubilé van den Grootmeester Nationaal Baron van Boetzelaer, en van

(*) Over deze Vergadering, die in de maand Julij plaats vond, kan men raadplegen het in 1802 uitgegeven Werk: *De Conventu generali Latomorum, apud aquas Wilhelminas, prope Honoriam,*

den Gedeputeerden Grootmeester Nationaal van Teylingen (13 November).

5785. Karel Theodoor, Keurvorst van Beijeren, verbiedt de zamenkomsten der Vrijmetselaren.

Keizer Joseph II verklaart zich (1 December) ter gunste van de Orde.

5786. De Hertog van Clarence (later Koning Willem IV) wordt in de Orde aangenomen.

5787. De Prins van Wallis (later George IV en Grootmeester van de Orde in Schotland) wordt mede aangenomen.

Insgelijks wordt aangenomen Prins Frederik, Hertog van York.

De Hertog van Cumberland sticht voor kinderen van Vrijmetselaren eene vrije school.

De Orde heeft, volgens een Duitsch dagblad, in Frankrijk 703, in Duitschland 623, in Engeland 525, in Schotland 234, in Ierland 227, in Denemarken 192, in Rusland 145, in de Nederlanden 79, in Polen 75, in Zwitserland 72, in Zweden 69, in Turkije 9, in Noord-Amerika 35, en in Overzeesche Bezittingen van verschillende Natiën 129, te zamen 3217 Loges.

5789. In Frankrijk staken de Loges, ten gevolge van de staatkundige gebeurtenissen, achtervolgens hare werkzaamheden.

De Loge *De Eendragt* te Rotterdam viert haar 25jarig bestaan en het 25jarig jubilé van haren A.·. Meester L. E. Hake (14 November).

Paul I, Keizer van Rusland, verbiedt de Vrijmetselarij en verbant de Vrijmetselaren.

5790. Prins Eduard, Hertog van Kent, te Geneve aangenomen.

5791. George, Prins van Wallis, aanvaardt het Grootmeesterschap van de Groote Loge van Engeland.

5792. De Vrijmetselaren in het Graafschap Durham, leggen den eersten steen van de brug over de rivier Wear.

5793. Al de Zwitsersche Loges staken hare werkzaamheden, ten gevolge der staatkundige gebeurtenissen.

5795. Prins Willem van Glocester aangenomen.

5796. De Loges in Frankrijk hervatten hare werkzaamheden.

5797. Washington, Grootmeester der Loges van N.-Amerika.

5798. Voor de Vrijmetselaren in Holland wordt een nieuw Wetboek gearresteerd (28 Mei).

Isaak van Teylingen, 4de Grootmeester Nationaal van Holland.

De Hertog van Sussex te Berlijn in den graad van leerling aangenomen.

De Fransche Minister van Algemeene Politie, Charlier, verklaart, dat de zamenkomsten der Vrijmetselaren geene

Vergaderingen zijn, strijdig met de openbare orde (28 September).

5799. Het Gr.·. O.·. van Frankrijk en dat van Clermont vereenigen zich.

De Vrijmetselaren in Engeland stichten eene Societeit, tot ondersteuning van behoeftige, of om schuld gevangen zittende eerlijke BB.·. en van derzelver nablijvende weduwen en kinderen.

Het Engelsche Parlement vaardigt eene Bill uit tegen verderfelijke genootschappen; met verklaring, dat het de Orde van Vrijmetselaren niet als zoodanig beschouwt.

5800. Frederik Wilhelm III, Koning van Pruissen, verleent zijne goedkeuring tot de zamenkomsten der Vrijmetselaren (31 Julij).

5801. Keizer Frans II vaardigt een bevel uit tegen de geheime genootschappen, van welke de Vrijmetselarij niet wordt uitgezonderd.

De Loge *La Bien Aimée* te Amsterdam, vergadert (29 Maart) met Dames.

De Groote Loge van Holland schrijft eene prijsvraag uit, tot wederlegging der geschriften van Robison, Barruel, en anderen (26 Junij).

5803. In Zwitserland hervatten de Loges hare werkzaamheden, ten gevolge van de oprigting der Loge *l'Espérance*, in het O.·. van Bern.

Gustaaf IV, Koning van Zweden, vaardigt verordeningen uit tegen de geheime genootschappen, met uitzondering van de Vrijmetselarij, die hij verklaart in zijne bescherming te nemen (9 Maart).

5804. Keizer Alexander I wordt in de Orde aangenomen, en bevordert haar in zijn Rijk.

C. G. Beyleveld, vijfde Grootmeester Nationaal van Holland (29 Mei).

Ontstaan van een tweede G.·. O.·. te Parijs, onder den naam van: *Le Suprême Conseil de France.*

5805. De L.·. *de Goede Hoop* aan de Kaap de Goede Hoop, onder het bestuur van den A.·. M.·. Copes van Hasselt, zendt *f* 5700 voor de slagtoffers van den laatstvorigen watervloed in het Moederland.

5806. Joseph Napoleon wordt Grootmeester der Orde in Frankrijk.

Het Gr.·. O.·. in Frankrijk vaardigt een nieuw Wetboek uit, waarbij o. a. de Provinciale Groote Loges worden afgeschaft.

5807. Vijf en twintig Loges in Holland, brengen in zamenwerking met de Groote Loge, ruim *f* 14,000 bijeen, voor de slagtoffers van de ramp van Leijden.

De Loge *La Vertu* te Leijden, viert haar 50jarig

bestaan, en vereeuwigt de gedachtenis daaraan door middel van eenen legpenning.

5808. Verschillende Loges in Holland zenden onderstand aan de slagtoffers van den watervloed van dat jaar.

Het 50jarig bestaan van de Nationale Groote Loge van Holland wordt plegtig gevierd, en door eenen gedenkpenning vereeuwigd.

De Loge *La Philantrope* te Middelburg, viert haar 50jarig bestaan.

De Vrijmetselaars in Holland rigten te Amsterdam een Instituut op, tot onderwijs van blinden.

De Perzische Gezant te Parijs, Prins Askheri-Khan, wordt aldaar (24 November) aangenomen.

Voor en in tegenwoordigheid der Groote Loge van Engeland, legt de Prins van Wallis den eersten steen van den Nieuwen Schouwburg van Covent-Garden te Londen.

5809. Joachim Murat, Koning van Napels, wordt Grootmeester der O.·. in zijn Rijk.

De Loge *Frédéric-Royal* te Rotterdam, viert haar 50jarig bestaan (11 Maart).

Nieuwe vervolgingen in Portugal; te Lissabon worden Vrijmetselaren mishandeld en vermoord.

Herstel der Vrijmetselarij in Spanje.

5810. De Groote Loge van Holland besluit (10 Junij), dat geene Adoptie-Loges kunnen plaats hebben.

Izaak Bousquet, zesde Grootmeester Nationaal in Holland.

Te Middelburg brengen de Vrijmetselaars ruim *f* 700 bijeen, voor de slagtoffers van het bombardement van Vlissingen en Veere.

De Gezant van Perzië te Londen, wordt aldaar aangenomen (14 Junij).

5811. Karel XIII, Koning van Zweden, sticht ter eere van de Orde van Vrijmetselaren de burgerlijke Ridderorde, die zijnen naam draagt.

De Vrijmetselaars te Dusseldorp geven eenen maaltijd aan 150 behoeftigen (9 Junij).

5812. De Hertog van Sussex, Grootmeester van de Groote Loge in Engeland.

Jonkheer W. P. Barnaart, zevende Grootmeester Nationaal in Holland.

De Vrijmetselaars te Weimar bieden den beroemden Br.·. Wieland, op zijnen 80sten verjaardag (5 September), eenen gouden penning aan, ter zijner eere geslagen.

5813. De twee Gr.·. O.·. van Engeland vereenigen zich, en benoemen den Hertog van Sussex tot Grootmeester van de Orde in Engeland.

5814. Paus Pius VI vaardigt eene Bulle uit tegen de Vrijmetselaars; vijf en twintig hunner worden gegrepen en in ketenen geklonken.

De Loge *La Flamboyante* te Dordrecht, wordt in het Gr.·. O.·. van Holland ingelijfd.

M. H. Reepmaker, achtste Grootmeester Nationaal van Holland.

5815. De Groote Loge van Engeland vaardigt een nieuw Wetboek uit.

5816. Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden, negende Grootmeester Nationaal van de Orde der Vrijmetselaren in de Nederlanden (verkozen 2 Junij en ingehuldigd 13 October).

Onder bescherming van den Groothertog van Hessen, wordt te Darmstadt eene nieuwe Loge ingewijd (23 October). Een der vele aanwezige Prinsen verzoekt uitdrukkelijk, de geringste ambtsverrigting te mogen waarnemen.

5817. De Vrijmetselaars te Posen leggen (3 Mei) den eersten steen van een nieuw Loge-gebouw, waartoe de Staat hun den grond ten geschenke geeft.

Te Darmstadt legt de Groothertog van Hessen zelf den eersten steen van een gebouw voor de nieuwe Loge, op zijnen verjaardag (14 Junij).

De Loges van de Noordelijke en Zuidelijke Departementen, vereenigen zich tot een Nederlandsch Gr.·. O.·. (11 December).

5818. De inwijding der Groote Loges van Bestuur geschiedt, voor de Nederlandsche Zuidelijke Departementen, te Brussel 11 April, en voor de Nederlandsche Noordelijke Departementen, te 's Hage 21 Junij.

Te Stokholm wordt in al de kerken eene kollekte gedaan, voor het Weeshuis der Vrijmetselaren.

Het Gr.·. O.·. van Frankrijk benoemt eene Commissie van negen Leden, tot het ontwerpen van nieuwe Statuten en Reglementen voor de Orde.

5820. De Groote Loge van Frankrijk viert een lijkfeest, ter gedachtenis aan den Hertog van Berry.

Koning George IV, Grootmeester en Beschermer der Orde voor Schotland (30 November).

5821. De Grootmeester van den Staat van Georgia, legt (23 Mei), nabij Savanah (in Amerika), den eersten steen van eene Kerk *voor alle Gezindheden*.

Te Stokholm onthalen de Vrijmetselaren 400 behoeftigen. De Koning zelf woont deze plegtigheid bij.

5822. Het Zwitsersche Gr.·. O.·. en de Provinciale Groote

Loge van Bern, vereenigen zich (24 Junij) tot eene Zwitsersche Nationale Groote Loge.

Een Feest in de Loge te Stokholm wordt bijgewoond door den Koning en door den Kroonprins van Zweden.

Bij de viering van het Feest van St. Jan, bestemt de Loge *De Vriendschap* te Soerabaija ruim *f* 800 voor verschillende behoeftigen en noodlijdenden.

5823. De Maatschappij van Weldadigheid ontvangt *f* 1200 Surinaamsch, van de Loge *l'Union* in Suriname.

Hevige vervolgingen in Spanje doen de Vrijmetselarij in dat Rijk geheel vervallen.

5824. De Hertog van Modena vaardigt een streng bevel tegen de Vrijmetselaren uit.

5825. De Vrijmetselaars te Haarlem ondersteunen de slagtoffers van den watervloed in Noordholland, en die te Zwolle de slagtoffers van den vloed in Zeeland.

De Echtvereeniging van den Grootmeester Nationaal, Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden, met H. K. H. Louisa Augusta Wilhelmina Amalia, Prinses van Pruissen, wordt door de Loge *l'Union Provinciale* te Groningen plegtig gevierd. De Groote Loge van het Zuidelijk Departement op 30 Julij, en de Loge *La Loyauté* te Brussel op 8 Augustus, bieden elk aan Z. K. H. een prachtig feest aan.

Door de Groote Loge van het Noordelijk Departement wordt aan Z. K. H., op den 19 November, een' gouden Gedenkpenning, op deszelfs echtvereeniging toepasselijk, aangeboden.

5826. De Commissie, door het G.·. O.·. van Frankrijk in 5818 benoemd, draagt de door haar ontworpen wetgeving voor, die aangenomen wordt; met bepaling, dat geene wijziging daaraan toegebragt mag worden, vroeger dan vijf volle jaren na hare uitvaardiging.

De Vrijmetselaars te Namen schenken aan de Grieken een' aanzienlijken onderstand in geld.

Paus Leo XII vaardigt eene bulle uit tegen de Vrijmetselaren.

De Vrijmetselaars te Geneve zenden aan het Gr.·. O.·. in Nederland *f* 283.37, voor de slagtoffers van den watervloed van 5825.

Te Rotterdam, Delft en Sneek, brengen Vrijmetselaren geldelijken onderstand bijeen, voor behoeftigen in Vriesland, Overijssel en Groningen.

5827. Te Grenada worden zeven Vrijmetselaren, wegens het stichten eener Loge, ter dood gebragt.

5830. De Vrijmetselaars te Gorinchem doen eene gifte in geld aan het Vaderland.

Te Batavia wordt (15 Februarij), des avonds bij fakkellicht, voor een nieuw Loge-gebouw, de eerste steen gelegd door den Luit.-Gouv.-Generaal Hendrik Merkus de Kock.

5831. De Vrijmetselaars in Suriname schenken *f* 1050 aan het Vaderland.

Het Gr.·. O.·. van Frankrijk benoemt eene Commissie tot het beoordeelen van de aanmerkingen der verschillende Loges, op de wetgeving van 5826.

Het Gr.·. O.·. van Nederland benoemt eene Commissie tot herziening van het Wetboek.

5832. De Vrijmetselaars in Suriname geven omstreeks *f* 2000 aan de slagtoffers van den brand van dat jaar (3 September), en ruimen eene der zalen van hun Loge-gebouw, ter godsdienstoefening in, aan de Hervormde en Luthersche Gemeenten, die van dezelve, gedurende 22 maanden, gebruik maken.

Te Algiers wordt de eerste Loge gesticht, onder den naam van: *La Bélisaire*.

Grondlegging van het G.·. O.·. te Brussel.

5834. De Loge *La Charité* te Amsterdam, viert haar 75jarig bestaan en het 50jarig Lidmaatschap van haren regerenden M.·. W. Holtrop, wien zij eenen gouden gedenkpenning aanbiedt (18 October).

5835. Te Dordrecht viert de Loge *La Flamboyante* het 25jarig Lidmaatschap van haren regerenden M.·. Jan Schouten, aan wien eenige BB.·., bij die gelegenheid, opdragen, een zeeschip te bouwen, hetwelk besloten wordt te zullen heeten: *De Broedertrouw*.

5836. De Gezant van den Koning van Oude, te Londen, wordt aldaar in de Orde aangenomen (11 September).

Het schip *De Broedertrouw* loopt te water, en de Bouwmeester, Br.·. Jan Schouten, vereeuwigt de gedachtenis daaraan door eenen gedenkpenning, met het opschrift: *Erkentenis voor Broedertrouw. 24 November 1836*.

Te Amsterdam wordt door de Loge *La Bien-Aimée* een feest gevierd tot herinnering aan de zamenkomst der MM.·. van 19 Loges in 5535, te Keulen.

5837. Instelling van eene Groote Loge voor de Republiek Texas.

Een nieuw Wetboek voor de Vrijmetselaren in Nederland wordt aangenomen en executoir verklaard.

Te Batavia vereenigen zich de Loges *La Vertueuse* en *La Fidèle Sincérité* tot eene enkele Loge, onder den naam van: *De Ster in het Oosten* (19 Augustus).

De Loge *La Flamboyante* te Dordrecht viert haar

25jarig bestaan, bij welke gelegenheid zij tevens haren nieuwen T.·. plegtig inwijdt.

5838. Te Berlijn viert de Groote Loge *die Drei Weltkugeln*, den honderdsten verjaardag der aanneming van Frederik den Grooten. Om de gedachtenis aan dezelve voor altijd te doen levendig blijven, stelt zij tevens een fonds in, uit welks jaarlijksche renten aan brave zonen van onvermogende Vrijmetselaren ondersteuning verleend zal worden (14 Augustus).

De Groote Loge van Engeland viert het 25jarig Grootmeesterschap van den Hertog van Sussex, aan wien zij een kostbaar servies van massief zilver, met de zinnebeelden der orde prijkende, ten geschenke aanbiedt (25 April).

Te New-York wordt eene algemeene vergadering gehouden van al de Loges en Kapittels der Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

De Loge *Les Vrais Zélés* te Châlons-sur-Saone begiftigt 80 kinderen van behoeftigen, ieder met eene inschrijving van 10 francs in de Spaarbank, en spoort hen, door uitzigt op belooning, tot braafheid aan.

De Loge *Vicit vim Virtus* te Haarlem viert (22 Augustus) haar 50jarig bestaan, welke plegtigheid nog door éénen harer oprigters wordt bijgewoond.

5839. De Commissie, door het G.·. O.·. van Frankrijk in 5831 tot herziening der wetten benoemd, doet voordragt van de door haar gewijzigde statuten en reglementen, die, na rijp onderzoek, worden aangenomen. Bij dezelve is o. a. de ouderdom, die vereischt wordt om in de Orde opgenomen te kunnen worden, op achttien jaren gesteld; mits de Kandidaat een bewijs overlegge van de toestemming zijns vaders, of van zijnen voogd.

Te Gouda viert de Loge *De Ware Broedertrouw* het 25jarig voorzitterschap van haren regerenden M.·. J. A. Dutilh (10 April).

5840. Op den eersten dag der eerste maand (1 Maart), opent het G.·. O.·. van Frankrijk, te Parijs, *rue St. Germain* n°. 4, een huis tot tijdelijke herberging en verzorging van in behoefte reizende BB.·.

De Loge *Les Vrais Zélés* te Châlons-sur Saone, belast zich met de opvoeding van drie der 80 in 5838 door haar begiftigde kinderen, en deelt aan andere kinderen nieuwe weldaden uit.

Prins Willem, broeder des Konings van Pruissen, wordt aangenomen, en aanvaardt het protectoraat der Orde in dat Rijk.

Christiaan VIII, Koning van Denemarken, Groot-

meester Generaal der Orde in Denemarken, verklaart die waardigheid te zullen blijven bekleeden.

De Groote Loge van Hamburg sluit een tractaat van alliantie met het G.·. O.·. van Noord-Amerika en met dat van Texas.

5841. Het G.·. O.·. der Nederlanden viert het 25jarige jubilé van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden, als Grootmeester Nationaal, en vereeuwigt hetzelve door eenen gedenkpenning, dragende aan de eene zijde des Prinsen borstbeeld, met een toepasselijk omschrift, en aan de andere zijde, tusschen en onder de zinnebeelden der Orde en van den rang, de woorden: *Hulde der Broederschap*, en den wensch der Orde in Nederland: *Hem bestrale steeds het licht uit den Hooge.*

Z. K. H. verzekert van zijnen kant aan dit feest eene onuitwischbare gedachtenis, door vast te stellen een kapitaal van *f* 9000, met bepaling, dat de renten van hetzelve jaarlijks tot liefdadige einden, door het G.·. O.·. zullen worden besteed. Gevende Z. K. H. bovendien nog eene som van *f* 450, als uitmakende het bedrag der vermoedelijke renten; om op den dag zelven der feestviering tot liefdadige einden gebruikt te worden.

De Loge *l'Union Royale* te 's Gravenhage viert, op eene treffende en hoogst vereerende wijze, het 25jarig Lidmaatschap der Orde, van haren regerenden Meester G. W. Verwey Mejan, Jr. De plegtigheid wordt door vele Groot-Dignitarissen en ook door Z. K. H. den H.·. E.·. Grootmeester Nationaal bijgewoond.

Tot het G.·. O.·. der Nederlanden behooren 46 gevestigde en 2 ambulante Loges. Aan 23 der gevestigde Loges zijn Kapittels verbonden.

Het G.·. O.·. te Brussel telt 30, en het *Suprême Conseil de Belgique* 10 Loges.

Duitschland bevat 314 Loges. In dit totaal heeft het G.·. O.·. van Hamburg 16; het G.·. O.·. *Zu den drei Weltkugeln* te Berlijn, 166; het G.·. O.·. *Royal-York zur Freundschaft* te Berlijn, 23; het G.·. O.·. *Die grosse Landes-loge* te Berlijn, 53; het G.·. O.·. van Hanover, 15; het G.·. O.·. van Saxen, 12, het G.·. O.·. te Frankfort aan den Main, 13; en het G.·. O.·. van Beijeren, 9 Loges; waarvan 1 te Stuttgard. Onafhankelijk van eenig G.·. O.·. zijn 7 Loges werkzaam.

Het G.·. O.·. van Denemarken telt 11 Loges.

Het G.·. O.·. van Zweden telt 20 Loges.

Het G.·. O.·. van Bern telt 12 en dat te Zurich 6 Loges.

In Frankrijk, met inbegrip van deszelfs Kolonien, behooren tot het *Grand Orient de France*, 267 Loges,

met 165 kapittels, raden en consistoriën, en tot het *Suprême Conseil de France*, 19 Loges en 13 kapittels en raden. Onafhankelijk van deze GG.·. OO.·. bestaan in Frankrijk 389 Loges, zoodat er in alles 675 Loges en 178 kapittels, raden en consistoriën in werking zijn.

De Vereenigde Staten van Noord-Amerika en de beide Canada's, bevatten 26 GG.·. OO.·. met te zamen 1370 Loges.

Gelijk in de Nederlanden, zoo wordt ook in Pruissen de Orde voorgestaan door den broeder des aldaar regerenden Konings. Grootmeesters der Orde in hunne Staten zijn verder: Z. M. Karel (XIV) Jan, Koning van Zweden, Z. M. Christiaan VIII, Koning van Denemarken; Z. M. Ernst August, Koning van Hanover, en Jan Boyer, President der Republiek van Hayti.

In Engeland is Z. K. H. August Frederik, Hertog van Sussex, Oom der regerende Koningin, Grootmeester der Orde. Z. D. H. Prins Heinrich von Reuss LXXII is Protector der Loge *Archimedes*, in het O.·. van Gera.

5842. De O.·. in Nederland zendt eene aanzienlijke bijdrage in geld naar Hamburg, tot ondersteuning der BB.·., die bij den brand aldaar geleden hebben.

In tegenwoordigheid van H. M. Koningin Victoria, legt Lord Frederick Fitz-Clarence, Grootmeester der O.·. in Schotland, te Edimburg, op den 3den September, den eersten steen van een prachtig Loge-gebouw, aan hetwelk de naam van *Victoria-Hall* zal gegeven worden.

Op den 13den September viert de A.·. L.·. *l'Astre de l'Orient* te Middelburg, haar vijftig-jarig, en op den 16den November de A.·. L.·. *Anna Paulowna*, te Zaandam, haar vijf en twintig-jarig bestaan.

VIERING

VAN HET

SINT JANS FEEST

TE

BRUMMEN,

DOOR DE LL.·.

Le Préjugé Vaincu,
De Geldersche Broederschap en Ultrajectina,

op den 24sten dag der 4de maand van het

Jaar d.·. W.·. L.·. 5841.

Meende de L.·. DE GELDERSCHE BROEDERSCHAP, in het O.·. van *Arnhem* werkende, reeds in het antwoord dat zij inzond, op de bekende Circulaire van den 18den d.·. der 8e M.·. van het Jaar des W.·. L.·. 5840, te moeten aandringen op het gezamentlijk werken van leden van onderscheidene LL.·. (Zie aldaar n°. 15 bladz.·. 86), zij meende tevens de eerste poging te moeten aanwenden, om daadwerkelijk tot stand te brengen, wat zij zelve als een middel ter onderlinge verbroedering had opgegeven. Het groote feest van den Patroon der Orde, scheen haar daartoe eene geschikte gelegenheid aan te bieden; en bij rondgaande teekenpl.·. noodigde zij hare zuster LL.·. te *Deventer*, *Utrecht*, *Zwol* en *Kampen* uit, om op eene nader te bepalen plaats, het Sint Jans Feest van 5841 gezamentlijk te vieren.

Betuigden de twee laatstgenoemden haar leedwezen, van niet in staat te zijn om deel aan deze feestviering te nemen; de beide eersten verklaarden zich daartoe bereid, en eene Commissie, uit leden der drie genoemde werkplaatsen te zamengesteld, vereenigde zich tot het nemen van voorbereidende maatregelen.

Het was ten gevolge van de bemoeijingen dezer Commissie, dat *het Kromhout* te *Brummen*, als twee geschikte lokalen aanbiedende, tot de plaats der bijeenkomst werd aangewezen, en dat op dringend aanzoek der gecommitteerden uit Le Préjugé Vaincu, aan welke L.·. als de oudste in jaren, de voorzitting toekwam, De Geldersche Broederschap tot de voorzitting op de feestviering werd uitgenoodigd; terwijl al wat tot de verdere regeling nog te verrigten viel, aan de BB.·. Robidé van der Aa en Lisman, de eerste Redenaar, de tweede Secretaris der Geldersche Broederschap werd opgedragen.

Ten gevolge dier gemaakte schikkingen, vereenigden zich, op den morgen van den 24sten d.·. van de 4de M.·. een aantal van Zes en Tachtig BB.·., zoo uit de feestvierende LL.·. zelve, als van elders ten bezoek opgekomen, te *Brummen*, alwaar de geheel van alle andere lokalen afgezonderde Societeitkamer tot werkplaats was ingerigt. Onder het spelen van een orchest, bezet door de BB.·. van talenten van *Deventer* en *Arnhem*, aan welke zich ook BB.·. uit *Zutphen* hadden aangesloten, traden de BB.·. den T.·. binnen en schaarden zich, onder het geleide van de BB.·. Ceremoniemeesteren, op de voor ieder bestemde plaats, en de B.·. Nedermeyer von Rosenthal besteeg als A.·. M.·. van De Geldersche Broederschap den T.·.; wordende door de Officieren zijner L.·. bij de werkzaamheden geadsisteerd, die naar de regelen der V.·. M.·. plaats grepen.

Eene treffende toespraak van den A.·. M.·. de bijeenkomst geopend, en het doel derzelve ontvouwd hebbende, beklommen achtereenvolgende de BB.·. Redenaren van Ultrajectina, Le Préjugé Vaincu en De Geldersche Broederschap het spreekgestoelte.

De eerste, de B.·. Schuller, sprak over de *Kracht der Schoonheid om tot Wijsheid te geraken*, de tweede, de Br.·. van Marle (A.·. M.·. van Le Préjugé Vaincu, in dit oogenblik de betrekking van Redenaar waarnemende) *Over het strijdige van den aard der Orde, om zich veel in de zaken der buitenwereld te mengen;* en de derde, de Br.·. Robidé van der Aa, onder het motto: *Hoe donkerder nacht, hoe schooner morgen*, over *de noodzakelijkheid voor den V.·. M.·. om in dezen tijd te waken, en te strijden, en openlijk te toonen wat edel doel hij nastreeft.*

De Br.·. Suzan, Lid van Le Préjugé Vaincu, en de Br.·. Bezoeker Manvis leverden mede ieder eene geestvolle bijdrage, terwijl de A.·. M.·. de plegtigheid besloot, nadat door den B.·. Aalmoezenier, ten behoeve der Algemeene Armen van *Brummen*, eene inzameling geschied was van *f* 41.35.

Een feestelijk Banket in de groote zaal aangerigt, die ten dien einde toepasselijk gedecoreerd, en met de blazoenen der LL.·.·. versierd was, volgde de werkzaamheden op. Aan hetzelve zaten orde en ware broederzin voor. En, de talrijke eereschoten, onder het bestuur van den Br.·. Robidé van der Aa gelost, werden nu eens door muzijk afgewisseld, dan weder door deze begeleid, als de coupletten, door dien Br.·. daartoe vervaardigd, door de feestzaal weêrgalmden.

Niemand verliet deze te zamen komst onvoldaan, en reeds dadelijk werd het voornemen opgevat, om over twee jaren een soortgelijk feest aan te rigten zoo de O.·. B.·. van het Heelal de B.·. B.·. daartoe W.·. K.·. en S.·. bleef verleenen.

TEGEN HET INDRINGEN DER BUITENWERELD,

uitgesproken op St. JANSDAG 5841,

TER ZAMENKOMST TE

BRUMMEN,

DOOR

BR.·. VAN MARLE.

Wij zijn *hier* om te werken: en zij dit bevorderlijk tot onzen heiligen bouw! Maar wij zijn ook hier om broederlijke vreugd te genieten: en waarom niet? Zijn de gastmalen der oningewijden onschuldiger, geregelder, belangrijker, beter? Immers, als het helpen kan, wij kunnen ook den bitteren beker verdragen. Ja, onze vreugde strekt ten goede. Zij verruimt het hart, en kweekt de broederliefde. De buitenwereld, vooral in onzen tijd, is ernstig en somber genoeg. Het treurspel geeft er den toon. Berigten, redeneringen, jammerklagten, ja, akelige en schrikkelijke verzinselen, worden kariglijk afgewisseld door vrolijken luim. Die buitenwereld dringe niet onzen tempel binnen. Dit, BB.·., wilde ik u heden toeroepen, vooral ook met betrekking tot *andere* gezigtspunten, en op ernstigen toon, terwijl wij nog in het *ernstiger* deel van onzen dag zijn: de buitenwereld dringe niet onzen tempel binnen; de K.·. K.·. verwezenlijke zich zelve, en vermenge zich niet!

Want daarvoor bestaat eenig gevaar: vele uitgebragte meeningen hebben het aangetoond.

Terwijl ik u tracht te betoogen, dat vermenging strijdig is met den aard onzer orde, vinde ook *mijne* meening een broederlijk oor, en brenge de onderlinge wisseling van inzigten ons nader tot de waarheid!

Dikwijls heb ik het gedacht, meer dan eens heb ik het medegedeeld: onze get.·. rand is een zinrijk symbool. Hij vertoont ons de grens tusschen onzen tempel en de buitenwereld. Niet van gisteren, maar van oudsher, dreigen daar de driehoeken van den buitennacht met vele spitsen naar binnen te boren. Het is de taak onzer lichte driehoeken, die steeds te weren, steeds uit te vlammen tot opklaring van dien nacht. Al dekt een dichte muur ons tegen het N.·., terwijl zon en maan achter den horizon schuilen; toch omkruipt de duisternis onze vensters aan de dagzijden. Maar ook dan aanschouwen wij te meer den luister die de onze is: starren en lampen hebben wij met de buitenwereld gemeen; maar bovendien hebben wij een heilig licht, rondvlammende met vijf vlammen, van achter de geleidstar uit de overlevering. Dat licht is het onze: het behoort der buitenwereld niet: het bestraalt de binnenwanden des tempels. Reeds de leerl.·., die het aanstaart zonder het te kennen, dankt er de ontwaring aan van hetgeen hem voorbereidt tot de waardering der drie grondzuilen, welke ons gewelf onderschragen. En leggen wij het schootsvel af, om ons te verspreiden over den get.·. rand, dan boort ieder onzer met zijn aandeel van het verkregen licht den nacht der ruime wereld in, om te helpen en aan te wijzen naar zijn vermogen. Maar, als hij het schootsvel weder aangordt, dan lokke hij, als het te pas komt, uit de buitenwereld haar helder zonlicht, haar bekoorlijk maanlicht binnen; maar late haar nachtelijk donker buiten.

Een voornaam onderscheid tusschen hetgeen binnen en buiten onze grens ligt, bestaat, mijns bedunkens, hierin, dat de buitenwereld meer historisch is; doch de metselzin meer onafhankelijk van tijd en plaats, meer bestraald door het licht der eeuwige waarheid, meer verwarmd door den gloed van oorspronkelijk vuur. Immers onze grondregelen

steunen minder op gebeurtenissen, verzekeringen en voorschriften; zij zijn meer voortgelokt uit natuur en reinheid, door eene breede allegorie, eenen rijken zamenhang van beelden. Wel behoort die allegorie, met al haar bijwerk, tot de historie; wel zijn wij grooten dank verschuldigd aan de ontwikkelingen, voortgekomen uit het gebeurde en daargestelde (immers, hoe kon dit anders?); maar althans de historie is niet bij ons het grondbeginsel van het onhistorische. En die allegorie is geen willekeurige en ingeschoven houdevast onzer leerstellingen; zij is allengskens opgegroeid uit de bouwkunst onzer voorzaten; zij behoeft niets bovennatuurlijks om bewonderd of aangekleefd te worden; zij matigt zich niet aan, geloof of erkenning te eischen; zij rigt zich slechts tot den smaak, tot den geest, tot het gemoed.

Onder de eerste en aangelegenste uitvloeiselen onzer grondstellingen behoort, dat de B.·. zijnen B.·. niet minder achte om zijne staatkundige of kerkelijke gevoelens. Immers het verschil van gevoelens in die opzigten is een eerste stokebrand in de buitenwereld. Als wij dien stokebrand binnenhalen, dan verflaauwen of bezwalken wij veel in de stralen die menig B.·. naar buiten rigt. Dan ook vormen zich binnen den tempel partijen, bovendrijvende en onderliggende. Dan verwijderen zich de onderliggenden; hunne geloofs- of partijgenooten daarbuiten komen den broederkring niet vergrooten; en de orde verliest van de kracht om het koesterend licht te verspreiden, hetwelk den omtrek genezen moet van partijen en partijschap, en reiner beginsel moet doen opgroeijen. Dan kleuren zich de afdeelingen der metselwereld met de begrippen, welke in elke afdeeling de bovenhand behielden; en verdeelt zich de orde in genootschappen, half gewijd en half ongewijd, welke het geheel overleven, en eindelijk zich verliezen in het historisch gewoel.

Zoolang ons Vaderland zich bewaart voor burgerlijke onlusten, loopen wij Nederlandsche Vrijmetselaren weinig gevaar voor het indringen van botsingen uit dien hoofde. Maar toch moet iets ontweken worden, dat eenigzins met

staatkunde zamenhangt, namelijk eene zekere sortering der BB.·. Reeds heeft men veel, en te regt, geroepen om kieschheid bij de toelatingen tot de Broederschap. Maar ik hoop, dat men die kieschheid niet overdrijve of vermenge. De meer gezonde heeft den geneesheer minder noodig; en somtijds worden de kranken *verlaten*, omdat zij verwaarloosd waren. Wie toe kan brengen tot hunne genezing, al verstaat hij *meer* herkenningsteekenen dan de broederlijke, waarom zou die niet evenzeer met hen verwijlen onder het azuren *gewelf*, als onder den ruimen hemel? Zij gevoelen zich zoo wèl in de reinere lucht, welke doorstroomd wordt met de W.·., K.·. en S.·. der voortreffelijksten, en zouden, buitengesloten, voor ons doel voorecrst verloren zijn.

Maar vooral hebben wij ons te wachten voor het inhalen van kerkgeschillen. Zoolang Europa slechts *eene* soort van kerken kende, werden *ook* zulke kerken door onze voorzaten gebouwd. Sedert het verschil van kerken, namen zij eenen anderen bouw ter hand: den bouw aan eenen onzijdigen *tempel*. Zij bouwden nu niet meer met kalk en steen, zij bouwden met W.·., K.·. en S.·.; maar althans zij *bouwden*, zij braken niet af, veelmin braken zij *die* kerken af, welke door hunne voorzaten gebouwd waren. Met dat afbreken lieten zij anderen begaan: want dit was een werk der buitenwereld. Wie te veel onderneemt, al zou al het ondernomene loffelijk zijn, eindigt met niets uit te voeren. Onze taak is uitgebreid genoeg. Wij hebben geene puinhoopen noodig tot opbouw van *onzen* tempel. Waar deze tempel gezien en eindelijk gewaardeerd wordt, daar vlugten alle bouwkunsten der duisternis, zonder verjaagd te zijn; daar valt van zelf in puin wat voor het betere werd verlaten. En waarom zouden wij *sommige* kerken bestrijden, *andere* ongemoeid laten, *andere* bevorderen? Nemen wij liever uit elke kerk, uit elke andere inrigting, in bedenking, wat daar voortreffelijks wordt aangeboden tot ons doel; en bouwen wij onzen tempel niet *vast* aan eene kerk, naar gelegenheid der landstreek aan elk Gr.·. O.·. onderhoorig. Maar, zal men vragen, zou de Vrijmetselarij dit doen? Neen, BB.·.; niet

de Vrijmetselarij zal dit doen; maar enkele Vrijmetselaren, en wel Nederlandsche (ik meen, voornamelijk Hollandsche) helden er soms toe over. Er zijn er die bijna ten strijd hebben geroepen, niet slechts tegen de *verkeerdheden* van Rome en Jesuitismus, maar nagenoeg *in het algemeen* daartegen. En toch, wij zijn geene strijders, gelijk de Tempelieren waren. Indien Rome en de Jesuiten onze vijanden zijn, de Christen heeft zijne vijanden lief, en de Vrijmetselaar mag niet achterblijven bij den Christen. Er waren er ook die hebben opgeroepen tot aansluiting aan instellingen van zuiver Protestansche kleur, zoo als het Bijbelgenootschap, de Maatschappij tot nut van 't Algemeen, de Maatschappij tot bevordering van den welstand der Protestanten, en zulks zonder onderscheid te maken tusschen de verkeerdheden en de voortreffelijkheden dier instellingen. En toch, het ruime aantal onzer inlandsche BB.·. welke als gevaarlijk werden uitgekreten, waren meestendeels kweekelingen der hervorming. Men had bijna gevraagd, of eene soort van naijverigen kerkeraad onzen tempel der menschheid tot eene raadkamer wilde verkiezen. En bij dat alles heeft men het jodendom, den islam en de heidendommen voorbijgezien, even of er slechts keuze ware tusschen Pausdom en Hervorming, even of de menschheid aan die keuze hing, even of niet die twee partijen behoorden tot de voorbijgaande verschijnselen der Europesche geschiedenis.

Nog in verscheiden andere opzigten heeft men de Nederlandsche Vrijmetselarij willen hervormen. Sommigen schreven eene godgeleerde geloofsbelijdenis voor. Sommigen wilden onze beeldspraak, ja den naam van Vrijmetselaar afschaffen, en de reeds gebrekkige of aangelengde ritualen tot leerstellige zamenspraken herscheppen. Sommigen wilden onze banketten zeer zeldzaam maken, en er slechts de MM.·. bij toelaten, even of daar anders kon worden gewerkt dan in den graad van leerl.·.. Sommigen wilden in onzen besnoeiden eed het duidelijke *dat zweer ik* nog veranderen in de wartaal die daarbuiten geldt. Sommigen wilden vrouwen noodigen, even of wij werken konden in

bijzijn van vrouwen en ongewijden, en of het eene werkplaats ware, waar niet *kan* gewerkt worden. Sommigen wilden slechts MM.·. toelaten tot leden eener L.·.; dat is, de leerl.·. en medg.·. buiten de gelegenheid stellen om anders te leeren en te helpen, dan somtijds als bezoekers. Sommigen wilden eerst mannen van 25 jaar oud tot leerl.·. aannemen, wanneer meestal het karakter onuitwischbaar is geplooid en de begrippen ingeworteld zijn. Sommigen wilden velerlei wetsbepalingen en strafbedreigingen, even of zoo veel bestels den echten geest zou wekken. Velen wilden een tijdschrift hebben opgerigt, terwijl velen klagen over onbeduidendheid van onzen almanak, die slechts eenmaal des jaars verschijnt. Sommigen wilden een instituut oprigten, even of het Gr.·. O.·. schoolhouder konde zijn, gelijk een enkel B.·. Sommigen wilden prijsvragen uitschrijven, even of de Vrijmetselaar moest gedreven worden door winstbejag, gelijk de ongewijde.

BB.·., laat ons niet de buitenwereld binnenhalen, maar laat ons de Vrijmetselarij meer en meer opvoeren tot haar eigen wezen. Wie elders voor ons eene taak zoekt, heeft, zoo dunkt *mij*, de Vrijmetselarij nooit begrepen. Schoon, het kan nog lang duren, eer zij algemeen worde begrepen, eer zij op groote schaal aanvange, haar doel te bestreven, en vlijtig den schat op te halen, die in hare kelders bewaard ligt en bijna schuilt. Wel verre van zich overleefd te hebben, is de Vrijmetselarij eerst in hare kindschheid, gelijk de schets van een toekomstig schilderstuk. Die schets moet worden opgewerkt; maar niet de krijtstrepen van vreemde hand. Niet zoo zeer heeft de Vrijmetselarij hier of daar eene ongewijde inrigting te bestrijden, of te bevorderen; zij heeft den grooten vijand der menschheid te bestrijden: het winstbejag, de eigenbaat, de zelfzucht; welke niet slechts het beginsel van alle kwaad is, maar ook daarbuiten is opgeworpen tot beginsel van het goede. Immers, de wegwijzers raaskallen daar aldus: » Wees onbaatzuchtig: want daarbij is het dat gij op baat moogt rekenen." De Vrijmetselarij heeft te bevorderen, dat ieder, niet de meeste baat *zoeke*, maar de meeste

baat *waardig zij*, door W.·., K.·. en S.·.; door S.·. als roersel en als vorm, bestuurd met W.·., ondersteund met K.·.. En dit worde bevorderd, binnen den get.·. rand, door de broederschap als ligchaam, buiten dien rand door de BB.·. als personen. Want *binnen* den rand is het licht één: *in* den rand verdeelt het zich: *buiten* den rand ontmoet ieder B.·. de bijzonderheden op welke hij zijn aandeel van het licht behoort toe te passen.

De wereld is rijk aan allerlei. Slechts éene hoofdzaak ontbreekt haar, de ware rigting tot deugdelijk doen en laten. Deze *ontbreekt* haar: want het krielt er nog van boosheid. Derhalve, wat zij *heeft* is ontoereikend. Haar te geven wat haar ontbreekt, is eene heerlijke taak, de taak der Vrijmetselarij.

En daarbij, de vreugd zij in vergelijking eene kleinigheid, zij is echter niet te verachten. Zulk eene taak geeft stof tot vreugde. Ook op den arbeid gedijt deze vreugde. Smaken wij die heden ruim en broederlijk!

VIERING

VAN HET

SINT JANSFEEST

TE

DELFT,

DOOR DE LL.·.

L'Union Royale, Frédéric Royal en Silentium,

op den 25sten Dag der 4de Maand van het Jaar d.·. W.·. L.·. 5842.

Naar het voorbeeld, sinds vele jaren door de Broederschap in andere landen gegeven, en op het voetspoor van hetgeen ten vorigen jare door de drie A.·. LL.·. De Geldersche Broederschap, Le Préjugé Vaincu en Ultrajectina te *Brummen* had plaats gehad, werd in de A.·. werkplaats L'Union Royale besloten, de beide hiervoren genoemde Zuster-LL.·. Frédéric Royal en Silentium, in de OO.·. van *Rotterdam* en *Delft* gevestigd, uit te noodigen, om, in eene vereenigde feestl.·., de gedachtenis te huldigen van den Patroon der O.·. en aldus getuigenis te geven van gezindheid, om, ook langs dien weg, meer en meer in den geest der K.·. K.·. werkzaam te zijn, meerdere eenheid bij den arbeid te bevorderen, en den broederband tusschen werkpl.·.·. uit verschillende OO.·., naauwer te bevestigen.

Dit denkbeeld vond bij de bedoelde Zusterll.·. gereeden ingang, en had ten gevolge, dat eene commissie uit de drie werkpl.·. werd benoemd, om voor de werkzaamheden, zoowel in de feestl.·. als aan het br.·. bank.·. een doelmatig plan te ontwerpen, en aan de betrokkene LL.·. ter goedkeuring voor te dragen.

Overeenkomstig het door de commissie ontworpen en door de drie LL.·. goedgekeurd programma, had de vereenigde feestviering plaats, in het O.·. van *Delft* en werden des middags te één ure de opgekomen BB.·. Offic.·. en Leden der A.·. LL.·. L'Union Royale, Silentium en Frédéric Royal door BB.·.·. Ceremoniem.·.·. in den Temp.·. aldaar geleid, en door den Reg.·. Mr.·., den Z.·. A.·. Br.·. Hoekwater, op de broederlijkste wijze verwelkomd.

Vervolgens benoemde die A.·. Mr.·. eene commissie, bestaande uit een Heraut, drie Banierdragers en eenige andere Leden, ten einde de twee A.·. Reg.·. MM.·.·. van de LL... L'Union Royale en Frédéric Royal, Tempelwaarts te geleiden.

Dit onder het uitvoeren van eene statig harmonie-muzijk geschied zijnde, werden deze Z.·. A.·. BB.·.·. door den A.·. Voorz.·. begroet, die daarop den A.·. Reg.·. Mr.·. van de L.·. L'Union Royale het teeken van gezag aanbood, gelijk zulks door hem A.·. met den A.·. Reg.·. Mr.·. van de L.·. Frédéric Royal was overeengekomen, ten blijke hunner Br.·. achting voor den A.·. Mr.·. eener Werkpl.·., die, om vele redenen, een' uitstekenden rang onder de LL.·. in Nederland bekleedt.

De Z.·. A.·. Br.·. Verwey Mejan het Maill.·. aangenomen hebbende, betuigde zijnen dank voor deze hem bewezen onderscheiding, en bragt tevens, in hartroerende bewoordingen, welverdiende hulde toe aan de nagedachtenis van wijlen den als Reg.·. Mr.·. der L.·. Silentium onlangs overleden, hoogst verdienstelijken Br.·. M. A. Wijnaends; waarna hij, als Voorz.·. der vereenigde feestl.·. de voor hem bestemde plaats innam en de BB.·. F. A. van Rappard, als Gedeput.·. Mr.·., N. Dersjaut als eerste

Opziener, A. G. Tegel als tweede Opz.·., E. W. van Dam van Isselt als Redenaar en H. J. Furstner als Secretaris, gelijktijdig hunne functien aanvaardden.

De opening der feestl.·. alsnu door den A.·. Voorz.·. plegtig aangekondigd zijnde, werden de BB.·. bezoekeren den Temp.·. binnen geleid en met hunne tegenwoordigheid in de rijen der feestvierenden welmeenend geluk gewenscht.

Hierop, na mededeeling eener teekenpl.·. van den Z.·. V.·. Br.·. J. Schouten, Gedeput.·. Gr.·. Mr.·. Nat.·. voor de Symb.·. Gr.·., houdende kennisgeving dat eene gelijktijdige viering van het Sint Jansfeest in de L.·. La Flamboyante, hem, tot zijn leedwezen, verhinderde aan deze vereenigde feestl.·. deel te komen nemen, benoemde de A.·. Voorz.·. eene commissie, om de twee aanwezige Gedeput.·. Gr.·. MM.·..·. Nat.·. de Zeer V.·. BB.·. H. Merkus de Kock, voor de Oppergr.·. en J. W. van Vredenburch, voor de Afdeelingen van den Meester Gr.·., mitsgaders de BB.·..·. C. J. Scholten van Oud Haarlem en J. C. Rijk, respectivelijk Gedep.·. Gr.·. Mr.·..·. Nat.·. voor de Oostelijke en Westelijke gedeelten van Nederlandsch Oost- en West-Indien, welke zich mede in het voorportaal van den T.·. bevonden, met de gewone plegtigheden, volgens het *rituaal*, tot het O.·. te geleiden.

Dit geschied zijnde, plaatsten zich deze ZZ.·. VV.·. BB.·..·. ter linker en regter zijde van den T.·., en nam de A.·. Voorz.·. het woord, met zijne bekende begaafdheid doende opmerken: » dat en in welke mate het opmerkelijk » is, wanneer mannen uit verschillende betrekkingen, en van » onderscheiden leeftijd, tot één en hetzelfde doel, zich » bijeenvoegen, om woorden van ernst te spreken en aan » te hooren; maar dat inzonderheid eene L.·. als deze, » bij het bewustzijn van het zedelijk oogmerk der te za- » menkomst, de harten der BB.·. met de overtuiging ver- » vullen moet van eene handeling, hun zelven en der O.·. » in het algemeen ten volle waardig; vermits zij bestemd » is tot versterking van het Maçon.·. beginsel: eenheid in » veelheid, dat de grondslag uitmaakt, op welken de Temp.·.

» dezer heilige O.·. hooger en hooger kan worden opge-
» trokken."

Na deze inleiding bragt de welsprekende Voorz.·. eenige gedachten in het midden aangaande de personen van St. Jan, *den Dooper* en St. Jan, *den Evangelist*. In krachtige trekken ontwikkelde hij het begrip, hetwelk men, naar zijn gevoelen, zich vormen moet omtrent zoogenaamde Schutsheeren of Beschermers, aan wier naam of nagedachtenis, sommige Orden en Broederschappen zijn toegewijd. Hij stelde deze beide beroemde mannen der gewijde geschiedenis vóór, ieder in zijn eigendommelijk karakter, en leidde daaruit, bij gevolgtrekking af, dat de oplossing van het geschilpunt: wie van beide als haar voorganger genoemd en als haar Patroon of Schutsheer beschouwd moet worden, voor de O.·. minder belangrijk is, vermits in hen vereenigd zijn de beginselen van regtvaardigheid en van liefde, wier zamenvoeging het ideaal van den echten en waren V.·. M.·. uitmaakt. Op den levensloop en de daden der beide edele mannen, die onder den naam van Johannes in de gewijde geschiedenis bekend zijn, een blik vestigende, vond hij bij den een het beginsel van regtvaardigheid met onverbiddelijke gestrengheid betracht, en bij den anderen die zachte beminnelijkheid, welke zonder nadeel voor hetgeen regt is, de liefde als het hoogste gebod en het hoogste goed beschouwt. Aldus scheen hem eene vereenigde hulde aan Johannes *den Dooper* en aan Johannes *den Evangelist* het meest overeen te komen met de leere der echte Vrijmetselarij, die tot onderwerp heeft: *Kracht* welke de overwinning verzekert, wanneer *Wijsheid* tot den strijd oproept, en *Schoonheid*, door welke verkregen wordt, hetgeen enkel door kracht niet te verkrijgen, enkel door wijsheid niet te behouden is.

» Het ideaal derhalve dat wij ons voorstellen, ligt in
» de verbinding van *Wijsheid*, *Kracht* en *Schoonheid*;
» in de zamensmelting van *Regt*, *Trouw* en *Liefde*. Als
» deze beginselen de handelingen van de leden der O.·.
» besturen," aldus eindigde de A.·. Voorz.·., » dan ge-
» wis zal het verbond der Vrijmetselaren het waarachtig

» heil der menschheid bevorderen, en zal ook deze dag,
» op welken wij onze gelofte en het voornemen hernieuwen
» om daartoe eendragtig mede te werken, steeds in gezo-
» gend aandenken blijven."

Vervolgens droeg Br.·. J. Evera, Redenaar van de A.·. L.·. Silentium, eene rede voor, over het doel der Orde; hetzelve voorstellende als verheven in beginsel: omdat het voortvloeit uit *Menschenliefde;* als den mensch waardig in werking: omdat niets den mensch zoo zeer waardig is als de getrouwe vervulling van het hoogste gebod: *Broedermin*, en, als welbehagelijk aan den O.·. B.·. d.·. H.·., omdat zijn hoogste doel is der menschen *Zaligheid*, en alle de pogingen der O.·. daarhenen strekken, om den mensch beter en voor zaligheid meer geschikt te maken.

Hij eindigde met den wensch, dat deze zijne hartelijke woorden mogten wêerklank vinden in het gemoed van alle de BB.·. en hen opwekken tot pligtmatige beoefening der K.·. K.·., in overeenstemming met het ware doel der Orde; opdat deze vereeniging de bronwel mogt worden van de heilrijkste uitkomsten, dienstig ter bevestiging van de reine leer der Orde; maar bovenal tot het grootste doel der pogingen van elk waar kind des lichts: meerdere grootmaking van den naam des O.·. B.·. van het H.·.

Dit geëindigd zijnde, trad Br.·. A. Veder, Redenaar van de A.·. L.·. Frédéric Royal, in een onderzoek der redenen, die het behoud der uiterlijke vormen en plegtigheden, in welke de O.·. zich voor oningewijden hult, verschoonbaar en zelfs wenschelijk maken. Wijzende op de Zinnebeelden rondom hem en op de aangewende middelen om hun geheim te bewaren, vroeg hij zich af, waartoe dit alles? Immers de laakbare bedoelingen van en om welke de Vrijmetselaren door hunne vijanden zoo vaak beschuldigd en vervolgd werden, bestaan niet. Ook leven of vrijheid worden niet meer bedreigd, en indien soms een oningewijde in de werkplaatsen mogt binnendringen, hij zou, onbevangen van oordeel zijnde, verwonderd staan, er juist die denkbeelden als Mac.·. beginselen te zien aanprij-

zen, en als Mac.·. handelingen te hooren voorschrijven, welke altijd op zijne zedelijke overtuiging den heilzaamsten indruk maakten, en om welke hij de menschen, die hij bemint, lief heeft.

En evenwel, die vormen en geheimenissen zijn noodzakelijk, zij vinden hunne oplossing in de vraag: of de tijd reeds dáár is, in welke de waarheid zich ongesluijerd vertoonen kan, zonder gegronde vrees dat zulks haren invloed zoude benadeelen? Zoo de Vrijmetselarij niets anders of meer behoort te zijn, dan zij veelal *is*, eene lijdelijke volgster van de openbare meening, als dan zijn er voor het geheimzinnige van haren werkkring geene afdoende redenen meer aan te voeren; doch *moet* zij meer zijn, en geeft zij den toon, in plaats van dien te gehoorzamen; gaat zij, in plaats van te volgen, op het gebied der godsdienstige, zedelijke en staatkundige vrijheid klockhartig vòòr, dan is ook die geheimzinnige band, welke menschen van talent en hart tot edele bedoelingen te zamen bindt, nog heden ten dage nuttig en wenschelijk. De A.·. Redenaar toonde vervolgens met voorbeelden aan, wat er in het rijk van zedelijke en maatschappelijke verlichting nog te doen is, en hoevele vooroordeelen, die als met opzet worden aangekweekt, dáár nog zijn te overwinnen, en besloot met de gevolgtrekking, dat de handhaving en bewaring der Macon.·. vormen en verborgenheden noodig is, omdat een geheimzinnige band, die kracht en éénheid geeft, tot een vermogend middel strekt, om het kwade te bestrijden en de godsdienstige, zedelijke en staatkundige vrijheid te bevorderen.

De A.·. Br.·. E. W. van Dam van Isselt, Redenaar van de A.·. L.·. L'Union Royale, daarop het woord nemende, ontleende het onderwerp zijner rede aan de bijeenkomst zelve in een geïmproviseerd betoog: dat *alleen uit de vereeniging der BB.·.·. de kracht der O.·. kan ontstaan.*

Dit denkbeeld ontwikkelende, deed hij opmerken, dat het meer dan ooit tijd is om waakzaam te zijn, nu de vijanden van licht en waarheid de leus der V.·. M.·. zelve in hunne banieren voeren. De zorgeloosheid van sommigen, die,

als wachters aan de poorten des T.·. gesteld, hunne laauwheid met den naam van verdraagzaamheid bestempelen, betreurde hij. Verdraagzaamheid is wel de dochter der liefde, en liefde is de hoofddeugd des V.·. Ms.·.; doch wanneer de verdraagzaamheid in onverschilligheid, laauwheid of zorgeloosheid ontaardt, mag zij niet langer eene deugd worden genoemd: zij is dan eene hoogst laakbare ondeugd, voor het heil en zelfs voor het behoud der O.·. gevaarlijk. Moge, zegt de A.·. Br.·. Redenaar, die verdraagzaamheid steeds onze daden besturen, welke ons, in den geest van het waarachtig wereldburgerschap, de reddende hand doet uitstrekken naar iederen lijdenden natuurgenoot, zonder dat wij vragen, onder welke vormen hij zijne gebeden rigt tot den O.·. B.·. des H.·.; maar dat wij ook tevens ons aangorden tegen de vijanden van vooruitgang op den weg der beschaving, tegen de vijanden van waarheid en regt, in wier beschouwing alle middelen heilig worden wanneer zij maar strekken om het voorgestelde doel te bereiken, en die in gesloten gelederen, met den moed en de volharding der wanhoop strijden, om dat zij weten, dat de zegepraal der V.·. M.·., de ondergang zal zijn van het rijk der duisternis.

En wat, vroeg de A.·. Redenaar, stelt de O.·. tot nog toe tegen hunne vereenigde pogingen over? Den goeden wil van afzonderlijk werkende LL.·. den moed van op zich zelven strijdende BB.·..·. — Maar ook wij moeten onze krachten vereenigen; ook wij moeten waken en werken en de middelen bezigen, welke ter onzer beschikking staan. De spreuk onzer vaderen, wanneer het de vijanden van den kleinen Staat betrof: » *Vis unita fortior*," moet ook de spreuk zijn welke de VV.·. MM.·..·. doen gelden.

De A.·. spreker verblijdde zich dus in de vereeniging van heden, waarbij drie werkpl.·..·. tot een gemeenschappelijk doel zamenwerken. Dat voorbeeld, het eerst door de A.·. LL.·. in de OO.·. van *Arnhem*, *Deventer* en *Utrecht* gegeven, en hier nagevolgd, moge, dit was zijn wensch, ook andere werkpl.·..·. opwekken; opdat al meer en meer wezenlijke verbroedering onder de leden der O.·. ontsta en alzoo

de kracht geboren worde, die noodig is, om onze tegenstanders te weêrstreven: alsdan zullen de zwakken en schroomvalligen op de sterken en moedigen steunen, en zij die te voortvarende en met te grooten ijver bezield zijn, teruggehouden worden door de beradenheid der meer voorzigtigen. Onze W.·. en K.·. zullen dan niet langer onbeduidende klanken zijn. In de overeenstemming en harmonie der deelen alleen ligt de S.·.. *Onze* overeenstemming en harmonie zullen dan ook de S.·. bevorderen en onze werken versieren. Zoo zal, onder den zegen van den O.·. B.·. d.·. H.·., de V.·. M.·. mede werken om ons dierbaar vaderland tegen ongeloof en bijgeloof te beschermen. Waar ook de domheid moge zegevieren, in Nederland zullen licht en waarheid dan blijven heerschen; onze O.·. zal beantwoorden aan hare roeping, en door menschenveredeling, menschengeluk hebben bevorderd.

Geen der aanwezige BB.·., na de voltooijing van dit bouwstuk, het woord verzocht hebbende, werden onder de uitvoering van eene treffende muzijk, liefdegiften, voor een bepaald doel ingezameld.

De werkzaamheden werden daarop door den A.·. Voorz.·. geschorst, en ten vijf ure aan den Br.·. disch in het lokaal *Reine-veld*, nabij het O.·. van *Delft* gelegen, weder voortgezet.

Gepaste vrolijkheid, echte Br.·. zin heerschte aan de geopende tafel, welke omstreeks ten elf ure op de gebruikelijke wijze is gesloten.

SINT JAN.

Voorgelezen in de Tafell.·. der vereenigde Feestl.·.
te **DELFT.**

't Is feest, o mijn Broeders! voor geest en gemoed:
Milddadig in licht en in zegen,
Heeft weder de zon, die het Noorden begroet,
Zijn troon aan den keerkring bestegen;
Daar rust Hij, zoo wil het des Eeuwigen magt,
En geeft ons den Zomer met wasdom en pracht.

Gegroet, gij, Gods dienaar en beeld! dien de wet
Des Bouwheers nog nimmer zag falen;
Die, volgend uw pligt, op den evenaar let,
En beurtlings op beide de schalen
Der aarde, wier borst op uw komen ontsluit,
Uw zilver en goud stort, in 't Noord en het Zuid!

Wat wierd van die aarde, wat wierd van haar kroost',
Wat van haar millioenen geslachten;
Indien ge, op uw komst, die verrijkt en vertroost,
De volken eens vruchtloos deedt wachten?
Hoe bleef ze, hoe bleven die allen bestaan,
Indien gij één haarbreed slechts weekt van uw baan?

Gegroet, o Gij schoonste der schepslen! - Is 't vreemd
Als volken, van Godslicht verstoken,
Voor U, naar wiens luister geen luister hier zweemt,
Hunne offers op de outers doen rooken;
Als ze U, die hunne akkers en harten bestraalt,
Aanbidden als Dien, die hun aanzijn bepaalt?

Wij volgen een hoogere leer dan Natuur
Vermag aan den sterfling te geven;
Wij hebben geen vuurdienst; wij dienen vol vuur
D' Alschepper, de bron van al 't leven;
Maar ons ook is godd'lijk wat de aarde beschijnt,
Als ge opgaat in 't Oost, of in 't Westen verdwijnt.

Wat zijt ge, wie zijt ge, Gij, beeld van Gods glans!
Bezieler, die grijze planeten
Verjongt, door den gloed van uw' stralenden krans;
Verlichter, die Zonne wij heeten?
Zijt ge aardbol, of zetel van 't eeuwig bewind?
Wij zien U, en gissen, doch staren ons blind.

Maar wat hij moog zijn, dien wij Zon noemen; dààr
Onfeilbaar, in de eindlooze bogen
Verschijnt hij, naar eeuwige wetten, elk jaar
Als teeken van 't Hoogste vermogen,
Als beeld van een liefde, die niemand vergeet,
Als spiegel van 't licht, dat den Schepper omkleedt.

Ja, feest is het, Broeders! en dubbel dit uur!
Erkentlijk gedenken wij heden
Den Zomer niet slechts op 't gebied der natuur,
Maar dien ook in 't rijk van de zeden:
Ook dààr zag de lente het eind van haar loop;
Ook dààr nam vervulling de plaats in der hoop.

Toen eenmaal de tijd kwam van Jezus; van Hem,
Die liefde en die licht zou verspreiden,
Profetisch verhief toen Johannes zijn stem,
Om plaats voor den Heer te bereiden,
En dof wordt de zon in zijn hemelschen stand
Bij Jezus en 't licht van zijn vromen gezant.

Toen bragt de verhevenste leere van God
En menschheid den Hemel ons nader;
Toen wonden zich bloemen om 't ijzer van 't lot;
Toen klonk het: uw God is uw Vader!
» Gij allen zijt broeders! — Gods hoogste bevel
» Is liefde! — Gelooft, en bemint, en doet wel!"

Van toen werd het Zomer. Toen rijpten op de aard'
De schoonste en behaaglijkste vruchten
Van wijsheid en liefde, en het bleef ons bewaard
Te kennen heur zoete genuchten.
Al dreigden er stormen, den Bouwheer zij lof,
Nog rijpen ze in onzen geordenden hof.

Genieten wij, Broeders! met dankbare vreugd,
Wat nog ons vergund is te smaken!
Getijden verwiss'len als grijsheid en jeugd;
Ook ons kan een winter genaken;
Misschien is hij verre, misschien reeds nabij:
Wie weet het dan God, en wie keert het dan Hij?

Gelukkig toch, wat er moog volgen, die leer,
Den mensch uit den hemel gezonden,
Die Godsleer van liefde vergaat nimmermeer;
Doch ze is aan geen plaatsen gebonden:
Een beeld van haar wiss'len, een beeld van haar duur,
Vertoont ons de Zon in het rijk der natuur.

Bij beurte bedeelt zij het Noord en het Zuid:
Nu geeft Zij den zomer aan 't Noorden,
Maar 't Zuiden ligt bar, zonder voedsel en fruit;
Doch spoedig ontwijkt zij onze oorden,
En als het hier wintert, met sneeuwjagt en vorst,
Zet ze elders der aarde gebloemte op de borst.

Zoo zijn er getijden in 't rijk ook van 't licht;
Doch 't licht gaat daarom niet verloren,
En waar het een wijl zich onttrekt aan 't gezigt,
Het wordt er eens schitt'rend herboren;
Langdurig en fel zij de winter, eenmaal
Zet weder de Zon alle velden in praal.

Maar nog is het Zomer voor blik en voor geest;
Geen licht is van ons nog geweken.
O dat wij 't waarderen, en strekke dit feest,
Om wijsheid en krachten te kweeken;
Opdat wij, getrouw aan bedoeling en eed,
Bedaard zijn in vreugd en kloekmoedig in leed!

In zulk een' geest, Broeders! zij dankbaar een vuur
Gelost, onder hartlijke beden:
Een vuurgroet van dank aan de Zon der natuur;
Een tweede aan de Zonne der zeden;
Een derde — de Alschepper verhoore mijn taal! —
Aan de Orde: — haar Zomer heb einde noch paal!

25 d.·. 4e. M.·.
5842.

C. G. Withuys.

ST. JANS FEESTREDE,

gehouden op den 24sten Dag der 4de Maand van het Jaar des Waren Lichts

5842,

IN DE L.·. DE **GELDERSCHE BROEDERSCHAP,**

IN HET O.·. VAN

ARNHEM,

DOOR DEN BR.·. REDENAAR

Robidé van der Aa.

Z.·. W.·. B.·.·.!

Reeds bijna vier eeuwen was deze wereld, door den alvermogenden wil des Opperbouwheers aan het niet onttogen, toen in de landpalen van het beloofde land, in de Priester-Stad *Hebron* (*), de merkwaardige sterveling geboren werd, wiens verschijning op aarde, wij op dezen dag plegtig vieren. Van vaders en moeders zijde afstammende uit het aanzienlijk geslacht van AÄRON, rangschikte hem zijne afkomst onder de edelen zijns volks; doch hij, wiens geboorte door eenen hemelschen gezant was aangekondigd, die door den hem op hooger last gegeven naam, als *de van God genadig geschonkene* (†) werd aangewezen, bediende zich van die voorregten niet, om eer en aanzien onder de menschen deelachtig te worden, of de genie-

(*) Anderen stellen dat JOHANNES te *Juta*, eene Priester-Stad in *Judea* geboren zoude zijn.

(†) Beteekenis van den naam JOHANNES.

tingen der aarde in ruime mate te smaken: neen! hij gaf de strenge levenswijze van eenen aan God geheiligde (*) de voorkeur, en verkoos de eenzame oevers van den *Jordaan* tot zijne verblijfplaats, om zich daar, door ijverig onderzoek der heilige oorkonden, tot de groote taak van Apostel der waarheid voor te bereiden.

Het wispelturige volk, aan welks zedelijke opvoeding God zich zoo liefderijk had laten gelegen leggen, van deszelfs oorspronkelijken aanleg vervreemd, onder den ijzeren schepter van buitenlandsche geweldenaars gekromd, lag in eenen staat van jammerlijk zedenbederf verzonken, die door de baatzuchtige woelingen van twee magtige Priesterkasten, gedurig toenam. In zulk een tijdstip verscheen de merkwaardige boetgezant, die met onverwrikbaren moed, de vijanden des lichts tegen trad, die de waarheid even vrijmoedig in de paleizen der koningen als in de hutten der armen verkondigde, en even weinig aan den wellustigen Sadduceër de loszinnige verzaking der oude instellingen en godsdienstige gebruiken vergaf, als hij zich blinddoeken liet door de schijnvroomheid der Pharizeërs, die met kleingeestige naleving van kerkelijke plegtigheden, de verdorvenheid huns harten zochten te bemantelen. Kan het u verwonderen, BB.·., dat eene orde, die de verspreiding van *waarheid* en *licht* over de gansche aarde, zich, reeds bij hare eerste instelling, ten hoofddoel stelde, zulk een' man tot deszelfs Patroon verkoos; — dat zij, onder zijne banier, tegen *domheid* en *vooroordeel*, tegen *bij-* en *overgeloof* ten strijde toog, en meer dan achttien eeuwen nadat hij als een offer der waarheid onder de moordbijl eens geweldenaars het leven liet, zijner nagedachtenis nog dankbaar gedenkt? (†) Ziet, dit is de onverwelkbare glorie, die de stille deugd omstraalt.

(*) *Nazireër.*

(†) Johannes kan niet veel langer dan één jaar zijne profetische bediening waargenomen hebben, en werd op het slot *Machérus* aan de zuidelijke grenzen van *Peréa* gevangen gezet. Waarschijnlijk werd ook daar de geboortedag van Herodes gevierd. Vergelijk J. B. Winer, Biblisch Realwörterbuch. In voce.

De trotsche Herodes Antipas, dien de vleijerij der duizenden die op zijne wenken sidderden, te midden van de genietingen eener uitgezochte weelde op Jeruzalems Koningstroon, met den naam van *de Groote* begroette, wordt, door een onpartijdig nageslacht, niet dan met diepe verachting, als de *moordenaar van Johannes den Dooper* herdacht; terwijl de nederige prediker uit Judea's woestenij, wien grove kleederen tot dekking, en sprinkhanen en wilde honig tot voedsel verstrekten, in alle gewesten der aarde, op eenen en denzelfden dag, erkentelijk wordt herdacht, en als ware het op zijn graf, de stille gelofte wordt afgelegd, om hem van verre na te treden.

Ook wij BB.·. zijn in dit uur opgekomen, om die gelofte te vernieuwen; en gewis geen onzer zal aarzelen, zulks uit overtuiging te doen; want, hoelang er geploegd en gezaaid werd, op den akker der wereld, en wat godsdienstige *verlichting*, en verstandelijke *beschaving* daar reeds maaijen mogten, nog schiet er het onkruid welig op, nog mag de hand des wieders niet rusten, opdat de toegezegde oogst niet onder de distelen verstikke. Mogten er onder u dezulke gevonden worden, die van de volkomenheid onzer eeuw *droomen;* die, zich aan den uiterlijken schijn *vergapende*, den waan voeden, dat de menschheid het in veredeling en volmaking al *zeer verre* gebragt heeft, die bidden wij, de oogen om zich heen te slaan, en te letten op de teekenen des tijds.

Johannes de Dooper ijverde tegen de *ligtzinnigheid* en het *ongeloof* der Sadduceën; zoudt gij meenen, dat, tegelijk met die secte ook die gebreken hadden opgehouden te bestaan? of zouden niet veeleer de *ligtzinnigheid* zijn toegenomen, en het *geloof*, dat de vaderen voor waar hielden, hebben opgehouden te bestaan? Hij spotte wie wille met de vroegere gehechtheid aan ouderwetsche vormen, aan nationale gebruiken, aan oud-nederlandsche zeden; door de met reuzenschreden voortgaande zucht tot navolging van al wat vreemd is en wonderspreukig klinkt, is wel veel *veranderd*, maar voorwaar weinig *verbeterd*. De oude degelijkheid is verloren geraakt, en

in den meerderen zwier, meer bevallige manieren, meer gekuischten toon, vindt men daarvoor eene sobere vergoeding. In vele opzigten is het den mensch gegaan als zijn kleed, het doet zich uiterlijk smaakvoller voor, het vereischt minder kosten van aanschaffing, maar de stoffaadje is minder *hecht* en *sterk*, en heeft op de keper beschouwd, weinig gehalte. Is het laatste een gevolg van de *werktuigelijke stoomkracht*; is de *ligtzinnigheid* dezer eeuw is eene teelt der *zedelijke stoomkracht*. Om te rasscher *mensch* te worden, is de eigenlijke *Jongelingschap* uit den rij der schepselen verdwenen; men schopt de kinderschoenen reeds vroeg weg, om het nog zwakke enkeltje door eene mannelijke laars te stevigen, en met vingeren, naauwelijks geschikt om een kinderkroesje behoorlijk aan den mond te brengen, reikt men het glas, met geestrijke dranken gevuld, aan de met eiberdons getooide lippen, die de kunst niet te spoedig van achtbare knevels voorzien kan, opdat de naauwelijks ontkiemde jongeling als *man* worde begroet. En wat nu kunnen zulke *stoomschepsels* anders worden, dan zwakke pilaren voor het gebouw der burgermaatschappij. Reeds vroeg aan *oppervlakkigheid* gewend, schrikken zij voor alle gezette studie, voor iederen ingespannen arbeid terug, en trachten hunne sobere kundigheden met eenen hoogen toon te bemantelen, die stoutweg *afkeurt* wat ze niet begrijpen, *bespot* wat hun te ernstig toeschijnt, en met al wat men eeuwen lang voor *heilig* en *eerbiedwaardig* heeft gehouden, openlijk den draak steekt. *Zedeloos* uit zucht tot navolgen, *onwerkzaam* uit gewoonte, *ongeloovig* uit mode, zijn zij de Sadduceën onzer dagen, die wij, als onze voorganger Johannes, met de overtuigingskracht des verstands moeten trachten te doen inzien, dat zij eenen verkeerden weg bewandelen.

Maar niet slechts tegen de Sadduceën ijverde Johannes; er bestonden nog andere magtiger bestrijders van het rijk der waarheid, die hij poogde te ontmaskeren: het waren die geestelijke huichelaars, die onder een vroom kleed, een hart vol list en boosheid wisten te verbergen. *Die gepleisterde graven, die van buiten wel fraai schijnen*,

maar van binnen vol doodsbeenderen en alle onreinigheid zijn (*), zoudt gij ter goeder trouw kunnen vermeenen BB.·.! dat hun ras was uitgestorven, dat het Pharizeeuwsch adderengebroedsel der eerste eeuw, niet in eene secte der 18e eeuw herleefd is? Waarlijk, dan let gij niet op de teekenen des tijds; dan slaapt gij achteloos op den rand eens afgronds in. Meer dan immer worden door hen dwalingen en vooroordeelen gevoed; meer dan immer de menschelijke geest aan banden gelegd; meer dan immer het rijk der duisternis voorgestaan. — Vraagt gij naar bewijzen? Gij vindt ze in de poging der geestelijken van onderscheidene kerkgenootschappen, om lang vergeten, oude vormen, slaafs aan te hangen, en ieder die in hunne bekrompene gevoelens niet deelt, te verketteren; in den beklagelijken tegenstand tegen doelmatige volksverlichting, en de binnen en buiten 's lands vroeger zoo te regt geprezene verordeningen omtrent het lager onderwijs; in veler onverdraagzaamheid en proselytenmakerij; in den ijver van sommigen om de wereldlijke magt aan het geestelijk gezag cijnsbaar te maken, en in zoo menige poging als openlijk of in het verborgene, van verre of nabij wordt aangewend, om de uitbreiding van het rijk van waarheid en licht te verhinderen.

Wie zich dus den Heiligen Johannes ten voorganger kozen; wie hem, al is het dan maar van verre, willen natreden, behoeven niet angstig naar werkzaamheid te zoeken, niet te vragen, wat hunne hand zal vinden om te doen? Ruim en uitgestrekt is het veld, dat nog ter bearbeiding open ligt; de vijanden, die ik u aanwees, rusten niet; het zaad, dat zij uitstrooiden, draagt hier en elders reeds vrucht, milder voorwaar dan men in de dagen van Johannes, na negentien eeuwen wiedens, in het land, dat wel eens de bakermat van beschaving en verlichting genoemd is, voor mogelijk zal hebben gehouden; doch waar zoude ik eindigen, wanneer ik u al dat *onkruid* onder de *tarwe* met den vinger wilde aantoonen? Staat mij toe u slechts

(*) Matth. XXIII, vs. 27.

te wijzen op de pogingen van vele door trotsche zelfzucht verblinde christenen, die zich diets maken, dat zij geroepen worden, om de heillooze kerkgeschillen, die in de laatste helft der 16e eeuw ons vaderland verscheurden, thans weder te doen herleven, terwijl zij het volk, in stede van eene godsdienst, blijkbaar uit hunne *goede werken*, een lijdelijk geloof prediken, dat hen tot de onmagtige werktuigen eener blinde voorbeschikking verlaagt. Vestigt uwe blikken op de herlevende monnikengeest, die in de meest beschaafde oorden van Nederland met verbazende snelheid *kloosters* bij *kloosters* doet oprijzen, en *zelfkwelling* en *onthouding* van betamend levensgenot, als Gode welbehagelijke offers aanprijst. Merkt het op, hoe de te voren hier te regt geroemde *verdraagzaamheid* in eene *verkettering* van anders denkenden verkeerd is, — bitterder misschien dan wel immer te voren, — ziet hoe hier en ginds bij anderen weder eene laauwheid heerscht, die den geest der duisternis onbelemmerd laat voortwoelen. Vestigt uwe blikken op de woelingen van een alle godsdienstige banden verwerpend ongeloof (*). Herinnert u, hoe domheid en vooroordeel nog gedurig in onzen tijd aan listige bedriegers de gelegenheid openen, om, ten koste der ligtgeloovige menigte, hunne beurs te vullen; terwijl men *hier* het wonderdoend poppenspel der middeleeuwen herhaalt, *daar* duivelbanners ziet optreden om heksen te bezweren en booze geesten uit te drijven (†) en elders het vertrouwen in *arcana* en *panacëën*, ten spijt van alle vorderingen der menschelijke wetenschap, tot in de hoogste standen der maatschappij herleven ziet. (§)

Men moet dus willens blind zijn, om te beweren, dat

(*) Men denke slechts aan het Genootschap *der Vrijen* in Berlijn, aan de navolgers van St. Simon en Fourrier in Frankrijk.

(†) Men zie onder anderen een berigt in dato 6 Junij 1842 in het Algemeen Handelsblad voorkomende, over hetgeen in dit jaar nog, in het Maas en Waalsche plaats vond.

(§) Alle dagbladen bewijzen dit gedurig als om strijd.

zij, die zich vereenigen om een heilzaam licht over de aarde te verspreiden, en wier hoogste streven bestaat in de bevordering van *menschenveredeling* en *menschengeluk*, hunne taak voor afgesponnen zouden kunnen houden, en hun doel bereikt achten. Neen BB.·.! die gelukkige tijd is nog niet aangebroken, en misschien nu verder van ons verwijderd dan eene halve eeuw vroeger dit deed vermoeden, — op het feest van St. Jan kunnen wij daarom niets beters doen, dan elkander toeroepen: *waakt* en *strijdt!*

BB.·. *waakt*, opdat de duisternis u niet met haren nevel bedekke, en u niet van het regte spoor doe afdwalen! *waakt*, opdat de geest des kwaads u niet, gelijk een dief in den nacht, overrompele, en eer uwe sluimering geweken is, — u aan zijne zegekar kluistere! — *waakt*, opdat uwe lamp helder blijve lichten, u zelven en anderen tot heil en vreugde!

BB.·.! *strijdt* tegen alles wat doelmatige volksverlichting poogt tegen te gaan! *strijdt* tegen ieder, die, onder welke gedaante dan ook, het rijk der *waarheid* aanrandt, en de hechte pilaren van de tempelen des lichts tracht te ondermijnen! — *strijdt* zonder aanzien des persoons, en ontziet, evenmin als Johannes, het hoofd dat kroon of mijter draagt, daar waar het op het voorstaan van waarheid en regt aankomt; want *zóó*, maar ook *zóó alleen*, zult gij waardig zijn den naam van *Vrije-Metselaren* te dragen.

Worden wij niet allen in gelijke mate geroepen, om aan dien strijd deel te nemen? Is de *wijsheid* om op te merken, de *kracht* om uit te voeren, niet bij allen even sterk en vermogend? Bedenken wij steeds dat wij niet op ons zelven staan, en dat ook de schijnbaar zwakste poging, het algemeen werkingsvermogen versterkt. De in de schaal vallende zandkorrel wordt niet opgemerkt, maar duizenden van diezelfde zandkorrels te zamen gevoegd, doen den evenaar overslaan; de altijd op dezelfde plaats nedervallende waterdrup holt eindelijk de hardste rots uit: waar men *eensgezind* en *voortdurend* te zamen werkt, kan men zeker zijn, niet vruchteloos te arbeiden.

BB.·.! dit bemoedige ons, als wij op onze zwakke krach-

ten en schamele pogingen, om tot het groote doel mede te werken, terug zien. — Is het al niet veel, het is toch iets, in dezen tijd te mogen zeggen: wij hebben niet stil gezeten, en kunnen wij zonder ijdele zelfverheffing niet juichen over het voortreffelijke van dezen arbeid, wij behoeven toch niet te *blozen* over onze *werkeloosheid*. De hier meer en meer ontwakende echt *maçonnieke geest*, heeft ook in den afgeloopen tijdkring niet gesluimerd; daarvan getuigen: de voortdurende toeneming van het getal onzer leden (*); de hier gehoudene negen werkloges, en de daar voorgedragene redevoeringen, tot onze vorming, onderwijzing en opleiding ten goede strekkende; de hier ingestelde onderzoekingen naar de plegtigheden en gebruiken onzer orde; de pogingen hier aangevangen om deze zinnelijke vormen meer en meer eene zedelijke strekking te doen verkrijgen; onze milde offers op de altaren der weldoende menschenliefde; onze ijverige medewerking aan de middelen, die het G.·. O.·. aangreep, om onze orde eenen uitgebreideren werkkring te verschaffen; de aanneming van een drietal duisterlingen, met al dien van vreemden tooi ontdanen ernst, die bij het gewigt zulk eener inhuldiging past; de *welberadenheid*, die elke toelating voorafging, het schenken van loonvermeerdering aan leerlingen, het verheffen van zeven medgezellen tot den meestergraad, en eindelijk die echt Maçonnieke broederzin, die bij al onze beraadslagingen voorzat, en die, ook bij het uiten der meest uiteenloopende meeningen, geen enkel oogenblik is verbroken. Zoo BB.·.! bragt ieder op zijne wijze en naar de *kracht* hem geschonken, steenen aan, tot opbouw van den tempel, welks grondslagen in het Oosten van ons Vaderland voor ruim drie eeuwen gelegd zijn, en die in onze dagen niet minder dan 48 pijlers tellen mag, die het driehoekige dak schragen, van welks tinne de banieren wapperen der onderscheidene afdeelingen, die de vrije metselarij in Nederland telt.

(*) Vier zijn aangekomen, twee afgegaan.

Heil onzer BB.·.! zoo wij den ijver die hier thans voor onze koninklijke kunst heerscht, gedurig mogen zien aanwakkeren, dan toch zal de truffel hier nimmer werkeloos rusten, dan zullen wij op den grooten dag der afrekening menigeen der onzen tellen, van wien men zeggen zal: *Ziet, diens loon was groot!*

HET G.·. O.·. DER NEDERLANDEN,

UITGESPROKEN

in het G.·. O.·. te 's Gravenhage,

DOOR

B.·. D. BROEDELET, Dz.

Orateur der A.·. L.·. CONCORDIA VINCIT ANIMOS.

In 't Oosten straalt het morgenrood
Met ongeleenden glans,
En rijst uit THETIS koelen schoot
Aan d'onbewolkten trans.

Zie, 't spelt een overschoonen dag,
Als 't uchtend-purper gloeit,
En waar of wie het immer zag,
Hem oog en harte boeit.

Daar klimt de zon in al haar kracht,
En spreidt een straalkroon rond,
Zoo mild en rijk, zoo vol van pracht,
Als nooit zijn weergâ vond.

Dan vloeit een stroom van licht en vuur,
  En stooft en rijpt het al;
Dan strooit, met milde hand, Natuur
  Haar gaven zonder tal.

Het menschdom juicht, de vogel kweelt,
  Het vee tiert in de wei,
En alles dartelt, zingt en speelt,
  Als 't sijsjen in de Mei.

Maar meer nog dan aan 's Hemels trans
  De gulden zonnestraal,
Verspreidt de Wijsheid haren glans
  Van 't Oosten dezer zaal.

Daar zit de Meester op zijn troon,
  En spoort de werkliên aan:
Hij wijst den weg, of geeft den toon
  Op de af te leggen baan.

Daar zit de Meester op den troon,
  Wien Haak en Paslood dient;
Hij, 's Vorsten Broeder, Konings-zoon,
  En aller broedren vriend.

Daar zit de Meester op den troon,
  En handhaaft Orde en Wet,
En deelt aan elk het volle loon,
  Voor werk en taak gezet.

Daar, waar de Wijsheid bloemen strooit,
  In 't Oosten, licht de dag:
Geen schooner, dien het menschdom ooit
  Aan 's werelds kimmen zag.

De Schoonheid spreidt een zachten gloed
  Langs 't veld der Wijsheid heen,
En stort een hoorn van overvloed
  Op aller broedren treên.

Van dàár de Kracht, die 't al braveert,
  En leven geeft en moed,
Die, willig, elk gevaar trotseert,
  En 't uiterst wagen doet.

Niet minder toch dan Waarheid, Deugd,
  (Der menschheid dierste pand),
Met Zegen, Voorspoed, Heilgenoegt,
  Staan hier in 't schoonst verband.

Geen wereldburgerschap zoo rein,
Dat, op zoo groot een schaal,
't Belang vereent van die er zijn,
Van alle kleur of taal.

Geen dat, ontdaan van vorm of rang,
Met aanzien, spot en geld;
Dat, noch geweld of andren dwang,
Dan dien der Liefde, stelt.

Vereende kracht maakt moed en magt,
Den tijd en 't lot te sterk,
En loont, na 't zwijmen van den nacht,
De Meester ieders werk.

Dan schijnt in 't Oosten hooger licht,
Het klimt tot vollen dag;
En daagt, bij trouw aan eed en pligt,
Een heil voor elks verrukt gezigt,
Dat nooit een sterv'ling zag.

5842.

FEESTREDE,

uitgesproken den 13den dag der 7de M.·. van het J.·. des W.·. L.·. 5842,

TER VIERING VAN HET 50 JARIG BESTAAN DER A.·. L.·.

L'ASTRE DE L'ORIENT,

IN HET O.·. VAN

VLISSINGEN,

DOOR DEN REG.·. M.·. DIER L.·. DEN Z.·. A.·. B.·.

W. F. CAMP. (*)

Zeer verlichte, zeer achtbare en gij allen zeer W.·. BB.·. op dezen gewigtigen dag hier opgekomen, om een feest te vieren, hetwelk voor deze werkplaats in het bijzonder, en voor de O.·. in het algemeen, ten hoogsten belangrijk is!

Ja mijne BB.·., deze dag doet ons meer bepaald op het verledene staren, 50 jaren terug zien en eenen blik werpen op het zoo heugelijk tijdstip toen de grondslag voor dezen

(*) Wij hebben van deze feestviering geen eigenlijk verslag ontvangen, en uit dien hoofde, achter de feestrede, bij wijze van aanteekening, het berigt geplaatst, hetwelk deswege in de dagbladen is gegeven. De daarin vermelde bijzonderheden kwamen ons te belangrijk voor, om niet ook in dit jaarboekj te worden bewaard.

De Red.

tempel gelegd werd, en, volgens de akte van constitutie, in het jaar 1792 p.·. s.·., de L.·. L'ASTRE DE L'ORIENT in het O.·. van *Vlissingen*, statig en prachtig verrees.

Indien wij ons aldus plegtig tot de viering van dit halve eeuwgetijde vereenigen, en aan hetzelve met opgewekten zin, hoogeren luister trachten bij te zetten, dan voorwaar mijne BB.·. hebben wij door deze handeling alreeds, de niet onbelangrijke vraag beslist, of, namelijk, de oprigting dezer werkplaats in verband met haar *doel* en hare *gevolgen*, eene dankbare vereering en herdenking waardig zij!

Wij zijn deswege niet alleen ons zelven verantwoording, maar ook hun, die wij tot bijwoning van dit feest uitnoodigden, opheldering schuldig. Dat wij dan deze voor ons zoo gewigtige zaak, met eenen blik op de geschiedenis, overdenken; daarna kortelijk overwegen of de oprigting aan het welbegrepen maçon.·. doel heeft beantwoord, en ten slotte uit die bespiegelingen, voor ons zelven en voor de O.·. in het algemeen, eene nuttige toepassing trachten af te leiden.

Op den 20sten November 1792 p.·. s.·., verbonden zich zestien in wettig gevestigde Loges aangenomen VV.·. MM.·., behoorende tot de aanzienlijkste inwoneren dezer stad, tot het oprigten eener L.·. onder den naam van L'ASTRE DE L'ORIENT, dragende de kleuren *Violet* en *Geel*, en werkende onder het Opperbestuur der Moeder-L.·. te *'s Gravenhage*.

Deze broederen verbonden zich tevens, om, tot goedmaking der kosten voor het verkrijgen van eene constitutie, ieder te zullen bijdragen tien Zeeuwsche Rijksdaalders of *f* 26.00.

Deze oorspronkelijke verbindtenis van de bovengemelde dagteekening is in *originali* geteekend door de BB.·.: Ab^m^. VAN DOORN GEENE, A. VAN DOORN, J. H. SCHEDET, F. WOLF, C. J. STEENLACK, J. C. KROEF, P. J. DE CLYVER, G. BROWNING, F. HECTOR, C. VAN DIJCKE, J. C. HELLEMAN, A. F. LAMMENS, H. KEYL, J. REERS, F. R. RADERMACHER en J. H. SCHORER.

Met hen vereenigde zich kort daarna, de B.·. J. Backer. Hoezeer niet tot de onderteekenaren der bovengemelde acte behoorende, komt deze B.·. toch voor op de *eerste* lijst van Officieren en Leden, en hij verdient alzoo mede onder de oprigters geteld te worden. Deze eerste lijst van Officieren en Leden der Loge L'Astre de l'Orient, bevat tevens opgave van hunnen graad, van de Loges en het jaartal hunner receptien, — op dezelve komen voor:

Abm. van Doorn Geene,	Reg. M.·.	De Eendragt,	*Hulst en Lillo*,	1767
A. van Doorn,	1e Opz.·.	L'Astrée,	*Utrecht*,	1778.
J. H. Schedet,	2e Opz.·.	St. Jan Baptist,	*Penrance*,	1779.
F. Wolf,	Reden.·.	La Vertu,	*Leiden*,	1782.
C. J. Steenlack,	Secr.·.	La Comp. Durable,	*Middelburg*,	1773.
J. C. Kroef,	Thes.·.	Frédéric Royal,	*Rotterdam*,	1787.
H. Keyl,	Onderz.·.	L'Union,	*Curaçao*,	1782.
P. J. de Clyver,	Bouwm.·.	L'Enfant de la Vertu,	*Veere*,	1791.
G. Browning,	Fiscaal.·.	Kings Arms,	*Londen*,	1782.
F. Hector,		St. Andrew,	*Aberdeen*,	1790.
J. Reers,		L'Enfant de la Vertu,	*Veere*,	1791.
C. van Dijcke,		La Comp. Durable,	*Middelburg*,	1790.
J. Bakker,		La Zélée,	*Suriname*,	1778.
F. R. Radermacher,		L'Astrée,	*Utrecht*,	1783.
J. C. Helleman,		La Philantrope,	*Middelburg*,	
A. F. Lammens,		La Bien Aimée,	*Amsterdam*,	1785.
J. A. Schorer,		L'Indissoluble,	*'s Hage*,	1789.

Op den 21sten November 1792 p.·. s.·., geschiedde de afgifte der constitutie, van wege de Aloude en Zeer Geëerde Maatschappij der Vrije en Aangenomen Metselaren, of het Groot Oosten van *'s Hage* in Holland.

Blijkens akte van afstand, werd op 23 November daaraanvolgende, het huis in de Noordstraat, zijnde de tegenwoordige Schouwburgzaal, door Wolf Wielix en Sara Wielix aan Mr. Abraham van Doorn c. s., in eigendom afgestaan, en in hetzelve werd vervolgens in het O.·. van *Vlissingen*, de eerste werkplaats gevestigd.

Het aantal Leden echter nam binnen weinig jaren zoodanig toe, dat het lokaal te klein, in het J.·. d.·. W.·. L.·. 5800, het tegenwoordig gebouw door de Leden aangekocht, en in hetzelve de L.·. overgebragt werd, waartoe door de gezamenlijke BB.·. is bijeengebragt eene som van *f* 6000, voor welke zijn afgegeven zestig Obligatien, ieder van *f* 100, renderende 5 pct. 's jaars.

Spoedig daarop wendden zich negen der Leden, met

name Ab^{m}. van Doorn Reg.·. M.·., David Levy Ged.·. M.·., H. Keyl 2e Opz.·., J. H. Schedet en J. C. Kroef beiden Oud-Meesters, A. E. van Dishoek van Domburg Thes.·., F. A. van Dijcke Secr.·., P. J. de Clijver Bouwm.·. en C. van Dijcke Corem.·., bij rekweste dd. 28 Mei, tot het Hoofdkap.·. der Oppergr.·. te *'s Hage*, met verzoek om eene constitutie, ten einde te mogen werken in de verheven ggr.·. van *Elu* en *Ecossais*. Dit verzoek werd ondersteund door eene geleidende teekenpl.·., afgegeven door het Eerw.·. kap.·. der A.·. L.·. La Compagnie Durable in het O.·. van *Middelburg*, eene verklaring behelzende, dat reeds elf der Vlissingsche BB.·. in het gemelde kap.·. tot de ggr.·. van *Elu* en *Ecossais* waren ingewijd.

Reeds in datzelfde jaar werd, dien ten gevolge, een kap.·., blijkens het certificaat, op hare constitutie gesteld, aan deze L.·. verbonden, ofschoon de constitutie zelve van het kap.·. eerst gedagteekend is van den 15^{den} October des jaars 1803 p.·. s.·.

Nog in 1809 werd de betrekking van Grootmeester door Mr. Ab^{m}. van Doorn en die van Kanselier der Oppergr.·. door A. F. Clement, bekleed.

Sedert de oprigting der L.·. tot heden, hebben in haren Temp.·. plaats gehad, in den leerl.·. gr.·. . . . 504.
In den gr.·. van Med.·. . . . . 448.
In den M.·. gr.·. . . . . 270.

Te zamen. . 1222.

Receptiën, onder welke die van de aangenomen BB.·. *à talents* en BB.·. *servanten* niet zijn begrepen.

Het getal der in dat tijdverloop ingeschreven geaffilieerde Leden bedraagt ruim 500.

Met vreugde en dankbaarheid herdenkt de feestvierende L.·. dat, en hoevelen der gerecipieerden niet alleen tot de aanzienlijkste rangen in den Staat zijn opgeklommen; maar ook de menschheid ten zegen, Nederland in het bijzonder tot luister en heil, en de O.·. alzoo tot eene onverwelkbare eere gestrekt hebben, en, voor zoo ver hun kostbaar leven tot heden bleef gespaard, zoo wel buiten als binnen 's lands nog ten huidigen dage blijven verstrekken. Van

het groot aantal der zoodanigen noemen wij slechts de navolgenden :

In 1794 van den Graaf van Heyden, thans Admiraal in Russische dienst; van wijlen den Vice-Admiraal van Braam; van wijlen den Schout-bij-Nacht J. J. Melville; van den franschen Generaal Monnet en van den Kapitein ter Zee, Kolonel van de Zande; in 1800 van wijlen den Schout-bij Nacht Lemmers; in 1801 van den Kolonel van der Loeff; in 1802 van wijlen den Generaal der Artillerie Bode; in 1804 van den Luitenant-Generaal Baron Merkus de Kock, kanselier der beide Nederlandsche ridderorden; in 1806 van den Baron van Doorn van West-Kapelle, Vice-President van den Raad van State; in 1808 van den Generaal Bertrand en den Kolonel Polders; in 1814 van wijlen den Schout-bij-Nacht Jhr. Lewe van Aduard, den Generaal der Artillerie Falter en vele andere hooge, civiele en militaire personen. Zoo telt de L.·. ook onder hare geaffilieerde leden den waardigen grijzen Luitenant-Admiraal O. W. Gobius, dien wij het geluk hebben, in 84 jarigen ouderdom, nog krachtvol naar geest en ligchaam, in ons midden te zien. Het verdient evenzeer opgemerkt te worden, dat onder hen, die zich tot de inwijding in de O.·. lieten voorstellen, mannen waren niet alleen van hoogen rang, maar ook van meer dan zestigjarigen leeftijd, onder welke laatsten ook de Generaal Bertrand moet worden gerangschikt.

In de afgeloopen 50 jaren hebben voorts als regerende meesters deze L.·. bestuurd en zijn achtervolgens als zoodanig afgetreden; de BB.·. Ab^{m}. van Doorn Geene; A. van Doorn; D. Louisson; H. Keyl; C. van Dijcke; P. A. Nolson; J. H. Schultz; J. J. Becker en J. Fraser, waarvan wij nog slechts den laatsten in het leven mogen bezitten: hem, die, 14 achtereenvolgende jaren lang, de werkzaamheden dezer L.·. bestuurde; maar wegens hoog geklommen dagen zich gedrongen voelde, om voor de andermaal op hem uitgebragte keuze te bedanken. Ondanks echter den last van eenen 67 jarigen ouderdom, doordrongen van het ware, edele en verhevene der Vrijmetse-

larij, en nimmer verflaauwd in ijver om te arbeiden en het grootsche doel der O.·. te helpen bevorderen, gaat Z.·. A.·. steeds voort met ons den arbeid te deelen. De O.·. is veel aan hem verpligt en de feestvierende L.·. zijn te regt hem ook deswege erkentelijk.

In hooge mate had de L.·. nu en dan met den haat en de vooroordeelen der buitenwereld te kampen; maar zij bleef staande, in weêrwil van dezelve, en ondanks de tegenkantingen van invloed hebbende, doch blindelings vooringenomen geestelijken, wier stem zich niet zelden openlijk en luide tegen de O.·. verhief. Aan den anderen kant schraagde haar de bijval van den Z.·. A.·. Br.·. L. Uri, niet minder verlicht als hooggeschat leeraar bij de Waalsche gemeente alhier, die, opvolgende de les der wijsheid: *onderzoekt alle dingen en behoudt het goede*, niet schroomde zich in de geheimenissen der O.·. te doen inwijden, en, die eerwaardige geheimenissen eenmaal kennende, het goede zoodanig behield, dat hij, als Redenaar der L.·., zelf vele jaren lang de BB.·. voorging op den weg van Maçon.·. wijsheid, kennis en echte menschenliefde.

De rampvolle watervloed van het Jaar 1808 p.·. s.·., de gevolgen der inlijving in het voormalige Fransche Keizerrijk, het vertrek naar elders van vele ijverige en vermogende BB.·., onder anderen ook van haren verdienstelijken stichter den uitmuntenden Br.·. Ab^{m}. van Doorn, en meer andere bedroevende omstandigheden, vereenigden zich, om de LL.·. der L.·. in aantal te verminderen; zoodat zij in 1818 zelfs te duchten had, het tijdstip van haren val met rassche schreden te zien naderen. Doch de ijver der overgebleven BB.·. heeft dat tijdstip mogen afwenden. Integendeel is, van toen af, de L.·. allengskens weder toegenomen in welvaart, en gekomen tot die mate van bloei, in welke wij haar thans mogen aanschouwen, en die, onder den bijstand van den grooten B.·. d.·. H.·. zoo zeer geschikt is, om de lidteekenen van geleden tegenspoed van lieverlede geheel te doen verdrijven.

In algemeene rampen, in langdurige of gestrenge winters, altijd en overal, heeft de L.·., door geldelijke bijdra-

gen, of uitdeeling van levensbehoeften, naar haar beste vermogen, in den nood van ongelukkige natuurgenooten voorzien, gelijk ook menig Br.·. uit haren boezem, het verheven doel der O.·., ondersteuning en verbetering van het menschdom, krachtdadig heeft helpen bevorderen.

Zoo werd, tijdens den gemelden rampvollen watervloed van 1808, door L'Astre de l'Orient eene commissie benoemd, om in den nood der behoeftigen, door voeding, kleeding en verwarming, te helpen voorzien. Vijf achtereenvolgende maanden was deze commissie werkzaam, die de aanzienlijke som van *f* 15,934.86 bijeenbragt, tot welke, behalve vele aanzienlijke giften der BB.·., uit de kas der L.·. alleen de som van *f* 520 werd bijgedragen. De slagtoffers van den vloed werden door BB.·. VV.·. MM.·. plegtstatig ter aarde besteld.

De aalmoezenkas der L.·., was mede ten allen tijde geopend om ongelukkige BB.·. bij te staan, nimmer verlieten zij, door armoede gekweld, ongetroost dezen heiligen tempel.

Zoo bragt ook de L.·., na het jongste beleg des kasteels van Antwerpen, hulde aan moed en dapperheid, door den braven Artillerist J. C. Schophuizen, die bij deze verdediging zijnen arm verloren had, onvergolden in de O.·. in te wijden; gelijk ook bij den terugkeer der Nederlandsche krijgsgevangenen in het lieve Vaderland, onderscheidene anderen den eernaam van Vrijmetselaar werden waardig geoordeeld. Het mag hier ook niet verzwegen worden, dat, weinige jaren geleden, een paar der BB.·. eene inrigting tot stand hebben gebragt, die nog heden door hen bestuurd wordt, en waarvan het oogmerk is, gedurende den winter, aan behoeftigen arbeid te verschaffen; terwijl een ander B.·. aan de ondersteuning van deze armeninrigting, de vruchten van zijnen geest dienstbaar maakte.

Aldus mijne BB.·., werkte en werkt hier nog heden, de heilige geest der O.·.; die geest, welke ter eere van den Gr.·. B.·. d.·. H.·. verdraagzaamheid ademt, menschlievendheid opwekt, eensgezindheid en zelfkennis bevordert.

Ik mag echter mijn kort overzigt van de geschiedenis

dezer werkpl.·. niet eindigen, zonder met een enkel woord ook te erkennen, dat wij, in weêrwil van het vele goede, dat zij te weeg bragt, verre af zijn van haar als vlekkeloos of geheel onberispelijk te willen voorstellen. Integendeel belijden wij gaarne, dat zeer vele tekortkomingen, dikwerf stoffe geleverd hebben tot eene schaduwzijde van het door mij geschetste tafereel.

Ofschoon in het algemeen volmaakte eenstemmigheid heerschte, zoo dikwerf het de belangen der menschheid gold, was echter, ook in den boezem van deze L.·., wel eens reden, om te doen twijfelen aan die broederlijke genegenheid, eendragt en zelfverloochening, welke de verhevene kenmerken der zelfkennis uitmaken! Menigwerf, helaas, waren eigenbaat, winzucht en overdreven eigenliefde of eerzucht, en meer andere uit het Rijk des lichts verworpen drijfveeren, de bedroevende oorzaken van even betreurenswaardige gevolgen.

Maar, terwijl ik op deze wijze aan de waarheid hulde doe, gebiedt mij uw broederzin, mijn eigen gevoel, en de liefdegeest der O.·. zelve, om op de bijzonderheden van den donkeren tegenkant, den sluijer, die hen bedekt, te laten rusten. Erkennen wij, mijne BB.·., dat gebreken en onvolkomenheden in verband staan met de zwakheid van het menschelijke wezen, en iedere maatschappelijke inrigting aankleven, van welk eenen aard zij ook moge zijn. Gelijk in het rijk der natuur rein en onrein, edel en onedel, heilzame geneesmiddelen en doodelijke vergiften naast en onder elkander wortel vatten en opwassen, aldus ook in onze heilige O.·. Doch zoo wij reden hebben om te treuren over de uitwerkselen, die, door te groote gemakkelijkheid, ja ligtzinnigheid in de toelating tot de O.·., en voorts door gebrek aan zelfkennis, zedelijke volmaking en broederliefde werden te weeg gebragt; er is oneindig meer reden tot dankbaarheid voor, en tot juichen over de menigte van goede en weldadige uitkomsten, tot welke deze feestvierende werkpl.·. heeft aanleiding gegeven.

En nu vragen wij, in de tweede plaats: was het doel der oprigting zoo verheven, en zoo ja, heeft zij aan die verheven oogmerken beantwoord?

Oppervlakkig zou men in het eerste deel dier *vraag* iets ongerijmds kunnen vinden, en welligt op zijne beurt kunnen vragen: met welk ander dan een maçon.·. doel had deze oprigting kunnen geschieden?

Wij antwoorden, dat het maçon.·. doel hier in zijne éénige en ware beteekenis moet worden verstaan. Maar hoe dikwerf leert de ondervinding, helaas, dat dit heilig en verheven doel niet altijd in zijne zuiverheid wordt begrepen. Het is voorzeker aan geene bedenking onderworpen, dat de oprigting eener L.·. met waarlijk edele, den mensch vereerende oogmerken *behoort* te geschieden; maar, mijne BB.·., niet overal was het daarmede zoo gelukkig gesteld; niet overal waren de drijfveeren zoo geheel in overeenstemming met de éénige en waarachtige bedoelingen der O.·.; niet overal waren de oprigters zoo geheel doordrongen van het gewigt van hunnen arbeid, of zoo ernstig gezind, om den op te rigten Tempel te wijden aan den Heer der Natuur, aan den allervolmaaktsten Meester, en de daarin te houden dienst uitsluitend te doen strekken tot zelfveredeling, tot veredeling van den Naasten, tot verbetering en ondersteuning der geheele menschheid.

Alles overtreffend verbond! Welbegrepen Vrijmetselarij! Gij, die alles buitensluit, wat den vrede onder de menschen zou kunnen verstoren, en elks bijzondere denkwijze eerbiedigt! Onder uwe banieren verzamelen zich allen, die de deugd beminnen, edel denken en naar volmaking streven! Door Uwen invloed reiken zij elkander broederlijk de hand, om wederkeerig elkander lief te hebben, te onderrigten, te ondersteunen in toenemende zelfkennis, met hulpe van den G.·. B.·. d.·. H.·.; als ware Apostelen der deugd, het levenspad van ongelukkigen met bloemen te bestrooijen; het menschdom te zegenen, en met daden en woorden, in eenvoudigheid des harten, voor te gaan op den eenigen weg, die tot het eeuwig Gr.·. O.·. leidt.

BB.·., ons harte verheuge zich bij de gedachtenis aan de brave en edele mannen, die dezen Tempel gesticht en bij zijne oprigting ondubbelzinnige blijken gegeven hebben, dat zij het ware, het eenige doel der O.·. begrepen en

voor oogen hielden. Talrijke, den V.·. M.·. waardige handelingen, zijn, van den aanvang af, tot heil der menschheid, van dezen Tempel uitgegaan. Ofschoon dan ook niet geheel volkomen, echter in hooge mate heeft die tempelbouw het groote oogmerk der O.·. bevorderd en geschraagd, en hij is aldus overwaardig herdacht te worden, zoo als wij in dezen stond hem broederlijk herdenken: juichend om zijn behoud en zijnen aanvang zegenend.

Immer vereerde BB.·., die dit heilig werk der zedelijke volmaking in het O.·. van *Vlissingen* hebt aangevangen, gij allen hebt reeds opgehouden tot deze eindige wereld te behooren! Reeds lang groent de nederige zode boven uw vergankelijk stof; uw kil gebeente rust in vrede! Het onpartijdig nageslacht, eene dankbare broederschap, uwe volgelingen, brengen op dezen dag, in dezen stond aan uwe edele bemoeijenissen hulde en dank! Dierbare afgestorvenen, wij roepen u toe: ziet nu uit de allervolkomenste werkpl.·. van den allervolmaaktsten Meester, blijmoedig en toegevend op ons, op onzen arbeid en op onze erkentenis neder! Beschouwt met welgevallen het geringe, maar welgemeende offer, dat wij u toewijden! Gezegend zij uwe gedachtenis, gezegend uw voorbeeld, gezegend uw werk tot in lengte van dagen.

En gij allen Medebr.·.! O, dat wij dezen plegtigen dag niet voorbij laten gaan, zonder het stellig voornemen te vormen, de belofte te vernieuwen, om voortaan volgens den geest der O.·. te leven en te handelen! Zijn er misschien ook onder ons, die hare verhevene strekking nog niet regt begrepen, er welligt nog niet ernstig of aanhoudend over nagedacht hebben? Welnu, dat zij zich haasten in het belang van zich zelven, in het belang der menschheid, ook in het belang van het heilig Verbond, waaraan zij trouwe zwoeren! Ja, haast u, om die edele bedoelingen in haren algeheelen omvang te beschouwen, te doorgronden en te omhelzen! Haast u, dewijl het nog tijd is om te waken, om te arbeiden en om de pligten te vervullen, die wij als VV.·. MM.·. op ons namen! Bewijst aldus door onbevlektheid van wandel, door deugd, door liefde,

door wijsheid, kracht en schoonheid, aan uwe BB.·., aan de prof.·. wereld, aan het geheele menschdom: dat gij door zelfonderzoek en zelfkennis, — die grondslagen van alle mogelijke deugd, — door de nasporing uwer betrekkingen tot de menschheid en tot den Gr.·. B.·. d.·. H.·., den blinddoek, die zoo veler oogen bedekt, hebt afgerukt, en geworden zijt, wat de V.·. M.·. behoort te zijn: bij uitnemendheid mensch.

Onthouden wij ook vooral, mijne BB.·., dat de eer der O.·. en de bereiking harer oogmerken, alleen op die wijze worden verzekerd; dat het niet aankomt op het getal, maar op de verstandelijke, vooral zedelijke gehalte harer leden, en dat het alzoo noodig is, om voortaan tot dit heilig Verbond slechts toe te laten de zoodanigen, die deugdzaam, en in alle opzigten waardig zijn, de gunst des Hemels en de achting der wereld te genieten.

AANTEEKENING.

Aan de Nieuwe Amsterdamsche Courant en Algemeen Handelsblad van 20 September 1842, p.·. s.·., ontleenen wij het volgende:

Vlissingen, den 13den September 1842.

Heden werd het 50jarig bestaan der Vrijmetselaars-Loge L'Astre de L'Orient, alhier op eene allezins doelmatige en der Orde waardige wijze, plegtstatig gevierd. Bij de verschillende deputatien van Loges uit andere plaatsen in ons Koningrijk, had zich tevens eene deputatie gevoegd van de Loge Les Vrais Amis, uit *Gent*, en genoten wij het geluk, den Hoog Verdienstelijken Broeder J. Schouten, van *Dordt*, en den met regt hier algemeen beminden en vereer-

den Broeder J. C. Rijk, Directeur-Generaal voor de Marine, alsmede den zoo waardigen vier en tachtigjarigen Luitenant-Admiraal Gonius, en een aantal bezoekers in ons midden te zien, ten einde het Broederfeest met ons te helpen vieren en daardoor het bewijs te geven, dat het bevorderen van verlichting en beschaving, het stichten van liefde en vrede onder de menschen, in de Nederlandsche Loges, niet het werk van enkelen, maar van allen is, die, als waardige Leden der Orde, de uitbreiding van hetgeen den mensch het heiligste behoort te zijn, waarlijk ter harte nemen. In eene sierlijke en kernachtige feestrede, werden de hoogst gewigtige gebeurtenissen, met betrekking tot de stichting, den voortgang en bloei der Loge, door den zeer verdienstelijken Broeder W. F. Camp, Voorzitter der Loge, herdacht, welke uitmuntende redevoering, zoo wel als eene Hymne, door den Broeder A. Ruysch, Orateur der Loge, vervaardigd en voorgedragen, eenen diepen indruk op de talrijke vergadering maakte. Ten einde aan het feest der stichting ook een weldadig doel te verbinden, waren er in het lokaal van den Prinsentuin alhier, 50 behoeftigen, meest oude mannen, aan eenen met bloemen versierden disch vereenigd, waar dier schare van verarmde natuurgenooten, door Broederen Vrijmetselaren, allen notabele ingezetenen dezer stad, persoonlijk een maaltijd werd voorgediend, waarbij die brave, doch behoeftige menschen zich regt hartelijk verheugden. Eene menigte van allen rang en stand was daar in het openbaar getuige van *het feest der armen*, het schoonste feest voor den waren Vrijmetselaar, en met aandoening deed het ieder regtschapen hart aan het streelende denkbeeld der verbroedering aller menschen gedenken. De edele en met het volste regt zoo algemeen hooggeschatte Broeder J. C. Rijk dronk aan dien disch, met eene korte, doch zielroerende toespraak, die in menig oog een traan van dankbare vreugde deed parelen, het welzijn zijner behoeftige natuurgenooten, en een elk dáár tegenwoordig, ofschoon niet tot de Orde behoorende, kon zich overtuigen, dat het voorschrift van Hem, die ons de armen in zijne plaats achterliet, bij de Vrijmetselaren nooit wordt vergeten. Hierbij deed zich het hoornmuzijk van het 1ste regiment hooren. De talrijke stoet der Broederen Vrijmetselaren begaf zich, na den afloop van dien maaltijd, naar het lokaal der Loge, ten dien einde door de Broederen Ceremoniemeesteren Benier en Turck, wier goede smaak en onvermoeide ijver dit feest zoo luisterrijk verhoogden, fraai en uiterst doelmatig gedecoreerd. Daar, aan den broederlijken disch vereenigd, schitterden de oratorische talenten van vele verdienstelijke Broederen, en werd de eerste feestdronk aan Z. M. onzen geëerbiedigden Koning en Hoogstd. doorluchtig

Huis dankbaar toegewijd. De gevel van het gebouw was zeer smaakvol en doelmatig verlicht: boven den hoofdingang las men in een verlicht chassinet de woorden: *Pulsanti Aperiatur* (den klopper worde geopend). Vreugde, genoegen en hartelijke eensgezindheid kenmerkten dit feestmaal en zetelden in elks hart, en nog lang zal dit Broederfeest in de herinnering leven van hen, die er deel in namen, en de heugelijke dag van den 13den September 1842, door de Leden van de Vrijmetselaars-Loge L'Astre de l'Orient, gezegend worden.

HYMNE,

TER VIERING VAN HET VIJFTIGJARIG BESTAAN DER

LOGE

L'ASTRE DE L'ORIENT.

Klink, zilv'ren luit! klink rein, bij 't jub'lend hoogtijdvieren,
Bij 't feest der broedermin, bij 't hoogste zielsgenot!
Hier vlecht geen vleizucht eerlaurieren;
Neen, VRIJE harten, brengen 't offer VRIJ aan God!
VRIJ doet de METS'LAAR hier zijn dankb'ren juichtoon hooren;
Geen dwing'land kan dien lofzang smoren,
Geen martelvuur, geen dolk noch priesterlijke ban:
Neen, zuiv'ren wierook ziet m' ontbranden,
Voor menschenliefde en trouw, aan SCHELDE'S vruchtb're stranden,
Bij 't VIJFTIGJARIG FEEST van L'ASTRE DE L'ORIENT.

Bleef ZIJ sints VIJFTIG jaar alleen bevrijd van rampen;
En leed zij niet met de aard', die zoo verschrik'lijk leed?
Helaas! — zij moest met jamm'ren kampen,
En beefde ook van den schok, die Neêrland schudden deed.
Zij hoorde 't doodsgeschrei, 't geloei der krijgsorkanen;

Zij zag een stroom van bloed en tranen:
Zij waggelde in den storm, maar... God! nog viel zij niet!...
Uw Vaderhand heeft haar beveiligd;
VERLICHTING, WAARHEID, DEUGD voor haren troon geheiligd:
Aan U dan de eerste dank! aan U het broederlied!!!

Hoe dikwijls zag zij 't hart van hare kind'ren bloeden!
Door 't Britsch kanonnenvuur vernielend fel bestookt;
Door brand, beleegring, watervloeden
Geteisterd! — Schoon de dood in elke woning spookt,
Wist hare liefde een weg door 't brandend puin te banen;
Dáár schonk zij laafnis — droogde tranen,
En rigtte 't oog op GOD! tot redding in den nood.
Dáár goot zij balsem in de wonde,
Of bad zoo liefdevol bij elke lijdenssponde,
En wees de stervenden op 't hemelsch morgenrood.

Ja Broeders, op 't altaar sints VIJFTIG jaren veilig,
Gloeit nog het Godd'lijk vuur aan REDE en DEUGD gewijd.
Nog blijft ons de onschuld even heilig,
Nog klopt ons hart voor liefde en voor verdraagzaamheid!
Nooit liet ge de armoê hier om bijstand hulp'loos smeeken,
Geen WEES noch WEDUW brood ontbreken;
Waar rampen troffen, dáár ontbrak uw liefde nooit:
Geen schaamle werd met smaad bejegend:
O, dáárom is uw naam in hooger kreits gezegend;
Eene eerkroon, die voor GOD U onverganklijk tooit.

Hier brall' het feestgedruisch! hier dav'ren jubelzangen,
Maar niet door slaafsch gevoel aan vorstenglans gewijd.

Neen, Gij moogt onze hulde ontvangen,
VRIJMETS'LARIJ! Ja Gij, die Neêrlands glorie zijt!
Voor U waakt FREDERIK, als MENSCHENVRIEND en BROEDER,
Hij is Uw schutsheer, Uw behoeder! —
Gelouterd door Uw kracht en goddelijken gloed,
Zien we U verheven schitterend pralen,
Uw licht een HALVE EEUW dit tempelruim bestralen,
En glansrijk spieglen in elk broederlijk gemoed.

Hier viert men 't broederfeest, waar trouwe broeders wonen!
Verlichting, menschenliefde en vrijheid juichen zaâm,
En 't lijdend schepsel mengt de toonen
Der reinste erkentenis, bij 't roemen van Uw naam.
Het feest der stichting zal men 't schoonst door WELDOEN vieren,
't Altaar daardoor het rijkst versieren.
Des OPPERBOUWHEERS rein en liefd'rijk alziend oog
Ziet wis, waar zóó VRIJMETS'LAARS werken,
Om hun natuurgenoot in 't aardsche leed te sterken,
Met welgevallen op dien arbeid van omhoog.

Die HYMNE klinkt voor U, o ed'le tempelstichters!
Die reeds uit hooger kring ons aardsch geluk betracht.
Gij menschenvrienden, volksverlichters!
Ontvangt de hulde van het dankbaar nageslacht.
Verheerlijkten! ziet neêr en zegent uwe kindren,
Hun werk deed nooit Uw werk vermindren,
Uw TROUW heeft steeds ONS hart met BROEDERTROUW vervuld;
En duldt dit feest geen blijk van smarte;
Gij leeft, o braven! in 't erkent'lijk broederharte,
De koorzang stijgt tot U in 't eeuwig licht gehuld.

Zoo vlecht regtschapenheid het lief'lijkst glorieloover
Tot kransen aan de deugd en menschenmin gewijd!
Gij zweeft het graf der eeuwen over;
Uw werk roemde U voor GOD, en zal in later tijd,
Ook bij den naneef, van Uw liefde en trouw getuigen,
Die voor 't altaar de knie zal buigen,
Wanneer de vochtige aard ons koud gebeente dekt.
Hij zal als wij Uw namen zegenen,
En heil en voorspoed op de STER IN 'T OOSTEN regenen
Tot dat Gods Engel ons voor 't eeuwig leven wekt.

Gelijk we 't gouden heir, in 's Hemels blaauwe dreven
Den nacht verdrijvend en omkleed met schittrend licht,
GODS adem dankbaar na zien zweven;
Zoo volgen we ook, waarheen Zijn vingerwenk ons rigt.
Bestemd, bij 't menschdom, om de Godd'lijk reine stralen,
Die Zijne goedheid af doet dalen,
Te spreiden in het hart dat aan ons hart zich bindt,
Zoo doen we in onvergangb're koren
Het God behaaglijk lied der menschenliefde hooren,
Dat in den Hemel zelf den reinsten weêrklank vindt.

Ja, dierb're Broederschaar, volhard in 't loff'lijk streven
Voor menschelijk geluk en zielsveredeling!
Het schoonste loon zij U gegeven
Door de Oppermajesteit in bet'ren wereldkring;
Dáár zal, na 't aardsche leed, U 't heerlijkst heil bekoren,
Want hem is 't HOOGST GELUK beschoren,
Die 't MEEST GELUK verspreidt, — geen dwaling liefd'loos
doemt,

Die ieder mensch beschouwt als BROEDER,
Natuur in liefde erkent, als ALLER SCHEPS'LEN MOEDER,
En in het stof geknield, GOD ALLER VADER noemt.

Schenk ieder toegang tot Uw' heil'ge tempelzalen,
Die liefde en waarheid mint en 't licht der rede acht.
Geen STAND moet de waardij bepalen
Van hem, die hier als mensch getrouw zijn pligt betracht.
Ofschoon geen purperglans zijn wieg eens heeft omschenen,
Een schaamle hut hem 't eerst zag weenen,
Zijn HART en niet zijn STAND zij BROEDERMIN betoond!
God drukte 't Zegel Zijner liefde
In ieder mensch'lijk hart, en die 't door hoogmoed griefde,
Heeft zijnen SCHEPPER in het SCHEPSEL zelf gehoond.

Geen Vorstenzoon, die slechts op adeldom kan bogen,
Wiens hart gevoelloos blijft voor deugd en menschenmin,
Zult ge in Uw heiligdom gedoogen,
Of ruimen hem de plaats eens ed'len broeders in;
Noch hen, die met een krans van bloedige eerlaurieren,
Zich slechts den trotschen schedel sieren,
Door 't lijdend menschdom vaak met zooveel smart betaald!
Neen, nooit zult gij hen broeders noemen,
Die kluisters smeden en slechts op verdelging roemen;
Noch den verdrukker, die met rang en rijkdom praalt.

t PALLADIUM, door vijftig zonnen reeds omwenteld,
Op hechte zuilen eens door broedertrouw gesticht,
Wat ook de stroom der eeuwen kentelt,
Blijft onverwrikbaar, hoe de nijd zijn pijlen rigt;

Het zal, wil d'Almagt hier ons smeekgebed verhooren,
Uw Zonen, — broeders, nog bekoren,
Die, op uw voetspoor, ook voor rede en deugd ontgloeid,
Geknield voor Isis stargewelven,
De Godspraak huldigen: Vrijmets'laar, ken u-zelven!
Opdat eens d' aarde als een Eden voor U bloeit.

Er leeft, er heerscht een God! natuur draagt daarvan 't teeken,
En 't Broederhart erkent Zijn grootheid, Zijn gebod,
Één zelfde geest beziele ons smeeken:
Bescherm de Ster in 't Oost, behoed onze Orde, o GOD!!!
Zie liefd'rijk Vader! op onz' arbeid zeg'nend neder!
Gij rein, almagtig, goed en teeder,
Versmaad de hulde van het brooze schepsel niet,
Hoor, Eeuw'ge liefde, onze bede!
Neig onze harten steeds tot eendragt, liefde en vrede,
En open 't stof'lijk oog voor 't zaligend verschiet!

A. Ruysch.

JUBELKRANS

bij het vieren van het vijftigjarige bestaanfeest

DER

LOGE

L'ASTRE DE L'ORIENT,

op den 13 *d.·. 7 M.·. J.·. d.·. W.·. L.·.* 5842.

TE

VLISSINGEN.

De tijd, die in zijn forsig rennen
De jaren aan een schakel hecht,
Heeft reeds op onvermoeib're pennen
Ter helft een eeuwkring afgelegd,
Sints 't Oosterlicht, dat ons moet wijzen
Ter redebaan, met held'ren glans
Mogt uit Ulysses stad verrijzen
En pralen aan des hemels trans.

Wie torscht met meerder regt ook Isis tempelkooren,
Dan Wallacrie's gewijde grond,
Waar der Druïden stem der wijsheid zang liet hooren,
Waar Nehalennie's tempel stond?

Ja, Domburg! op uw grijze stranden,
Trots verontwaardigden orkaan,
Met wond're kracht door menschenhanden
Ontwoekerd aan den Oceaan,
Tuigt de oudheidsschat, ten allen zijden
Gedolven uit d'onmeetb'ren plas,
Dat reeds, in lang verloopen tijden,
Uw grond een oord van godsdienst was.

De Godsdienst bloeit er nog; niet die der nachttrawanten,
Voor 't helder zonnelicht bevreesd,
Maar die van 't Broederschap, dat durft zijn fakkels planten,
Trots martelvuur en volkstempeest.

Ge ontstondt, verdweent en werdt herboren;
O wonderoord van Neêrlands kust!
Ons was een vaster heil beschoren,
Ons, lotverwiss'ling onbewust;
De heilige Orde schoot haar stralen
Reeds op der wereld uchtendstond;....
Als 's aardrijks avondgloed zal dalen
Dan gaat haar luister eerst te grond':

Schept moed, Vrijmetselaars! verbreidt het rijk der rede,
Nu domheids troon bouwvallig zwicht;
Onze Orde voert gansch de aarde, ondanks haar zelve, mede,
De duistre nacht wijkt voor het licht.

Ja, 't licht rijst voor verbaasde volken
Uit de aders van de donk're mijn;
Daar drijft de vaan der stoomkoetswolken,
Zij zal die der beschaving zijn;
Zij zal het menschdom zamenvoeren
Tot éénen liefde- en broederband;
Zij zal de steden zamensnoeren
En strenglen tot één Vaderland.

Spreekt van verwijdering, Godlasterend, niet langer,
Gij, wien beschavings voortgang belgt,
Wanneer onz' wondereeuw, van heil'ge toekomst zwanger,
Der volken scheidingpaal verdelgt.

De slagboom valt, die broeders scheidde,
En de eenheid blijft geen hersenschim;
Het dwaalvuur, dat ons lang misleidde,
Zonk reeds beneên de Westerkim;
De tijdgeest sleept 't vooroordeel mede;
Triomf! bij 's aardrijks handgeklap,
Verkondigt de eedle stem der rede
Één God, één volk, één broederschap.

Gent. C. A. Vervier.

VERSLAG

DER

FEESTVIERING

VAN HET 25JARIG BESTAAN DER A.·. L.·.

ANNA PAULOWNA,

IN HET O.·. VAN

ZAANDAM.

De 16de dag van de 9de maand dezes jaars, was voor de leden der L.·. Anna Paulowna een heugelijke feestdag. Op denzelven toch vierden zij gedachtenis van de oprigting en van het toen 25jarig voortdurend bestaan hunner werkplaats, welke tot op den huidigen oogenblik toe, haren rang onder hare zusteren in ons Vaderland waardiglijk bekleedt.

Eene gebeurtenis als deze, is niet slechts voor de leden van zulk eene feestvierende L.·. zelve, maar tevens voor de VV.·. MM.·. in het algemeen heugelijk te noemen, en ieder, die het wel met onze O.·. meent, verheugt zich daarin voorzeker hartelijk. Deze gedachte, zoowel als de wensch om dit feest op eene waardige wijze te vieren, had invloed op de regeling van een en ander, en die gedachte ook is de beweegreden, om door middel van ons Jaarboekje,

aan de BB.·. in ons Vaderland een opzettelijk verslag van die feestviering te geven, hetgeen wij vertrouwen, dat hun niet ongevallig zijn zal.

Mogten wij het voordeel niet hebben den H.·. E.·. Gr.·. M.·. Nat.·. Prins Frederik der Nederlanden in ons midden te zien, noch ook Z.·. M.·. onzen geliefden Koning, die het meesterschap van eer in onze werkplaats, naar Hoogstdeszelfs echtgenoot, onze beminde Koningin genoemd, wel heeft gelieven aan te nemen, de teekenpl.·., die wij van beiden op onze gedane uitnoodiging terug mogten ontvangen, waren ons niettemin sprekende bewijzen van de belangstelling en deelneming der Vorstelijke personen, in de plegtigheid van dezen dag en van onze werkplaats.

Evenzeer was de Z.·. V.·. Br.·. J. Schouten verhinderd tot ons over te komen; maar betoonde ook niet minder zijn Z.·. V.·. belangstelling en deelneming in ons feest.

Wij hadden daarentegen het voordeel om op onze uitnoodiging eene commissie namens het Gr.·. O.·. van Nederland in ons midden te zien, bestaande uit de Z.·. A.·. BB.·. I. J. Voute SEz. en G. J. Pool; zijnde de Br.·. W. Ph. Barnaart verhinderd. Ook de Reg.·. MM.·. van naburige werkplaatsen, waren bij die gelegenheid tot ons gekomen, of deden zich door eenen hunner Offic.·. vertegenwoordigen. Aldus voldeden aan onze uitnoodiging de Reg.·. MM.·. van de vijf LL.·. in het O.·. van *Amsterdam*, van Vicit vim Virtus te *Haarlem*, van de Noordster te *Alkmaar*, en van de Louisa Augusta te *Purmerend;* zijnde die van Willem Frederik Karel, in het O.·. van den *Helder*, daartoe verhinderd.

Behalve dezen, namen nog enkele andere genoodigden deel aan het feest, in vereeniging met de overige BB.·. bezoekeren, wier getal in het geheel ruim veertig bedroeg.

Reeds op den ochtend van den 16den, wapperde de vlag met den naam van onze geliefde Koningin Anna Paulowna van het gebouw onzer L.·. en verkondigde het feestelijke van den dag aan *Zaandams* ingezetenen.

Sierlijk was de L.·. zelve gedecoreerd; niet slechts slingerde zich het dundoek langs de wanden van onzen T.·., maar in het zuiden prijkten daarenboven de beeldtenissen van den H.·. E.·. G.·. Mr.·. N.·., van H. K. en K. Hoogh. Anna Paulowna, Schutsvrouw dezer werkplaats en van Z. M. onzen geëerbiedigden Koning, als Meest.·. van eer dezer L.·., welke beeldtenissen door eene guirlande, uit de kleuren onzer L.·. bestaande, omslingerd werden; terwijl aan de overstaande zijde eene sierlijke pyramide was opgerigt, waarop de namen stonden van die 19 waardige BB.·., welke, voor 25 jaren, dezen V.·. M.·. T.·. stichteden en van welken er nog vijf in leven en onder ons werkzaam zijn. De zinnebeelden onzer O.·. waren op eene keurige wijze hierop geteekend, en boven dezelve praalde eene ster, waarin het jaartal der oprigting boven den naam Anna paulowna stond te lezen, terwijl daaronder weder het jaartal dezer feestviering geplaatst was. Het geheel was van binnen behoorlijk verlicht, en deed een zeer goed effect.

Nadat de A.·. Reg.·. Mr.·., benevens de BB.·. Officieren en verdere leden der L.·. zich des avonds ten zeven ure in den tempel begeven hadden, geschiedde de opening in den leerl.·. gr.·. op de gebruikelijke wijze, uitgenomen eenen korten heil- en welkomstgroet, welke bij die gelegenheid ons door den Mr.·. werd toegesproken; vervolgens werden de BB.·. Ceremoniemeesters verzocht, om de BB.·. bezoekeren af te halen en binnen te leiden; daarna werden door deze beiden met nog drie andere BB.·. Off.·. de Reg.·. MM.·. der naburige werkplaatsen binnengeleid en eindelijk bij deze commissie nog twee BB.·. Off.·. gevoegd, welke, nu ten getale van zeven, de Zeer A.·. BB.·. Gr.·. Off.·. gingen afhalen en op eene plegtige wijze onder het stalen gewelf den tempel binnen voerden en naar de voor hen bestemde eereplaatsen geleidden. Telken reize werd hierbij door de kapel eene gepaste muzijk gemaakt.

De Reg.·. Mr.·. van Anna Paulowna, de A.·. B.·. C. van der Stadt, begroette thans op eene gepaste wijze de uitgenoodigde BB.·. Gr.·. Off.·. en Reg.·. Mrs.·., benevens de verdere uitgenoodigden en bezoekeren, die zich in

dezen stond wel met ons hadden willen vereenigen, waarop als repliek een woord gesproken werd door den Z.·. A.·. Br.·. G. J. Pool.

Vervolgens overgaande tot de werkzaamheden voor deze bijeenkomst, deelde eerst de Br.·. Secret. een geschiedkundig overzigt mede, omtrent de oprigting dezer L.·. alsook omtrent het meest belangrijke, dat met betrekking tot de instandhouding derzelve uit het aangeteekende kon blijken: de constitutie-brief werd daarbij niet vergeten, maar mede voorgelezen. Dit gedeelte der werkzaamheid mogt belangrijk heeten en trok gewis aller aandacht.

Daarna hield de Br.·. de Koning, redenaar dezer L.·., de navolgende redevoering:

Welk een buitengewone luister heerscht thans in deze plaats aan metselaars-arbeid toegewijd! welk een aanzienlijk aantal verlichte en achtbare BB.·. zijn rondom den troon van den achtbaren Meester en nevens de kolommen van onzen heiligen tempel geschaard! Hier vindt iets buitengewoons plaats, hier wordt een heugelijk feest gevierd: zou gewis elk V.·. M.·. bij zich zelven zeggen, zoo hij onverwachts dezen tempel binnentrad; al kende hij ook het doel van onze tegenwoordige zamenkomst niet. Ja, tot het vieren van een heugelijk feest zijn wij in dezen stond bijéén; want wij gedenken er heden aan, dat, voor vijf en twintig jaren, door de edele en ijverige bemoeijingen van eenige waardige VV.·. MM.·., wier namen ons daar ginds met regt tegenstralen, de werkplaats A.·. P.·. haar bestaan ontving, en dat zij, sedert het vierde gedeelte eener eeuw, haren rang onder hare zusteren waardig bleef bekleeden! Het is dus hoogtijd in het O.·. van de Zaan, en te regt siert het dundoek de wanden van dit heiligdom en stijgen jubelende toonen omhoog; terwijl gewis elk, die het verheven doel onzer O.·. kent, waarheid en deugd bemint, en voor menschenheil zijnen boezem voelt blaken, zich met ons hartelijk verheugt, al betrad ook thans zijn voet niet onzen tempel.

Als redenaar van deze A.·. L.·. is het mij opgedragen, om bij deze plegtige gelegenheid eene feestrede te houden, en volgaarne nam ik deze taak op mij. Zij was mij aangenaam, zij is hoogst vereerend; maar, — en geenszins heb ik dit mij zelven ontveinsd, — zij is niet minder moeijelijk, niet minder gewigtig, en heb ik ooit, terwijl ik deze plaats betrad, behoefte gevoeld aan broederlijke welwillendheid en toegevendheid, het is vooral in dezen stond, dat ik gevoel dezelve te behoeven en ze dringend van u afvraag. Van uwe zijde, waarde medeleden dezer L.·.! zijn mij die gevoelens bij ondervinding te zeer gebleken, om er niet ten volle op te durven rekenen; maar ook van u, die met ons ter feestviering zijt opgekomen, en wie ik van deze plaats ook het driemaal welkom hartelijk toeroep, durf ik dezelve met zekerheid verwachten; want slechts broederzin kan u herwaarts hebben gevoerd.

De eerste moeijelijkheid, die zich aan mij opdeed, was de keuze van een doelmatig onderwerp. Toen ik hieromtrent bij mij zelven te rade ging, kwam het mij voor, niet ongepast, maar met het doel van onze tegenwoordige bijeenkomst het meest overeenkomstig te wezen, dat ik u *het feestelijke van dezen stond in het licht stelle, en u aanwijze welke gevoelens ons, bij deze plegtige gelegenheid, behooren te bezielen.* Ziet daar de taak, welke ik mij zelven heb voorgeschreven. Mogt ik slechts waardiglijk, in den geest onzer O.·., dezelve vervullen, en daardoor ook iets toebrengen aan de bevordering van het ware en schoone!

Aan het einde van eenig bepaald tijdvak feestelijk gedachtenis te vieren van de stichting en het in stand blijven van vereenigingen, maatschappijen of genootschappen, behoort tot het kenmerkende van onze dagen; en, wat ook in den geest onzer eeuw te misprijzen moge wezen, hierin ligt, naar ons inzien, in het algemeen, iets goeds, iets navolgenswaardigs. Niet alleen toch geeft zulks gelegenheid tot het smaken van gecorloofde gezellige genoegens; maar, — en dit is de belangrijke zijde, — het

kan ook uitnemend strekken, om den band, die tusschen de leden van zulke vereenigingen bestaat, naauwer toe te halen, den aard en het doel dier vereenigingen meer te doen kennen, en den ijver van derzelver leden nieuw voedsel te geven. Het kan dan ook geenszins bevreemdend wezen, dat, bij de leden van de A.·. L.·. A.·. P.·. het denkbeeld opkwam en verwezenlijkt werd, om, bij gelegenheid van het vijf en twintigjarig bestaan dezer werkplaats, die gebeurtenis feestelijk te vieren, gelijk wij heden doen. Naar mate nu eenige inrigting, welke aanleiding geeft tot zoodanige feestviering, eene meer belangrijke, weldadige en zegenrijke strekking heeft, naar die zelfde mate is de stof tot feestvreugde ook te grooter, en wordt de waarde van zulke gedenkdagen verhoogd.

Is dit eene waarheid, mijne BB.·.! en voorzeker stemt gij allen dit volmondig toe, dan is deze stond regt heugelijk te noemen; dan verdient de dag van heden als een ware en groote feestdag blijde door ons te worden gevierd; want, welke stichting ook belangrijk, weldadig en zegenrijk te noemen is, die, waartoe wij behooren, verdient zulks in nadruk te worden genoemd! Van hoedanigen aard toch is de inrigting, welke, voor vijf en twintig jaren, aan dezen oord gesticht werd? bedenken wij dit slechts voor een oogenblik, mijne BB.·.! Het is eene werkplaats voor VV.·. MM.·., bestemd om zich daarin te vereenigen, en in den geest onzer O.·. te arbeiden: eene werkplaats voor VV.·. MM.·., leden van die verhevene O.·., die over den ganschen aardbodem is verbreid, en ook in ons dierbaar Vaderland zoo luisterrijk bloeit en zoo weldadig werkt; eene afdeeling van dat groote geheel, dat zoo waardig is gekend en begrepen te worden, en dat, door zijne vertakkingen verder en verder uit te schieten, niet slechts te grooter omvang erlangt, maar ook te nader komt aan de volkomene bereiking van deszelfs heerlijk en weldadig doel!

Het is helaas niet te ontkennen, — en ook de geheimzinnige sluijer, waarin zich onze O.·. hult, en noodwendig voor als nog steeds hullen moet, maakt dit natuurlijk en verschoonbaar, — het is niet te ontkennen, zeg ik, dat

de V.·. M.·. door zoo vele oningewijden schroomelijk miskend, ja dikwerf schandelijk gelasterd wordt: het is zelfs niet te ontkennen, en ach, dat dit althans geloochend konde worden! dat ook sommigen, die eenmaal met het schootsv.·. werden bekleed, en den naam van V.·. M.·. voeren, het wezen en de strekking onzer O.·. verkeerd beoordeeld en miskend, ja zelfs haar in hunne schatting verlaagd hebben tot eene vereeniging, aan gezelligheid en gezellige vreugde en genoegens slechts toegewijd! Maar, wat er ook van dit alles zij, dit is zeker: de V.·. M.·. verdient geene miskenning, verdient geene verachting of verguizing, maar hoogen lof en toejuiching, gelijk elk, die haar waarlijk heeft leeren kennen en begrijpen, volkomen met mij zal toestemmen.

Wat toch is het eigenlijke doel, het beginsel, de strekking onzer O.·.? Ziet daar eene vraag, welker beantwoording voor velen uwer wel slechts eene vermelding zal behelzen van hetgeen zij zelven even goed, zoo niet beter weten dan ik; doch waarmede ik mij toch, naar mijn gemaakt ontwerp, voor dit oogenblik volstrektelijk moet bezig houden, en dat ook, voor sommigen uwer, zijn bepaald nut kan hebben.

Het doel onzer O.·. dan is, om verstandelijke ontwikkeling en zedelijke vorming bij den mensch te bevorderen; den adeldom, zijner ziel ingedrukt, meer en meer te verheffen; zijn gemoed te vervullen met zuivere, onbaatzuchtige en onbekrompene liefde tot zijnen naaste, hem alzoo redelijk en zedelijk te volmaken, en, zoo veel mogelijk tot gelijkvormigheid op te leiden aan den O.·. B.·. van 't H.·., die hem zulk eenen verhevenen, maar zoo dikwerf uit het oog verlorenen, aanleg heeft geschonken. — Dit, mijne BB.·.! is in korte hoofdtrekken het doel der O.·. van de V.·. M.·., het doel, dat zij zich voorstelt, dat zij bij hare leden zoekt te bereiken, en door dezen weder bij anderen tracht te bevorderen.

Ik zoude mij bij deze korte schets kunnen bepalen; maar ik meen hierbij nog wel degelijk eenige oogenblikken met u te moeten stilstaan; terwijl de gelegenheid tevens

te gepast en te schoon is, om niet meer uitvoerig den lof te vermelden van haar, aan welker dienst wij ons eenmaal verbonden hebben, en welke ons hart vereert.

Licht! mijne BB.·.! licht is de leuze van onze verhevene O.·.! Ontwikkel de vermogens en krachten uwer rede, waardoor gij de heer zijt dezer aardsche schepping! roept zij den mensch toe; leg uwe vooroordeelen af en laat deze uwen geest niet binden; maar dring met eenen vasten blik door de nevelen van onkunde en bijgeloof heen! Laat geen schijn u misleiden, hoe sierlijk ook uitgedost en in het kleed der wezenlijkheid gehuld, en tracht alzoo naar zuivere, reine waarheid: want zij maakt u groot, zij maakt u vrij!

Het zijn evenwel, gelijk ik straks reeds opgaf, niet slechts de redelijke krachten en vermogens van den mensch, welke onze O.·. tracht te ontwikkelen en te volmaken; maar evenzeer de zedelijke krachten en vermogens, met welke de O.·. B.·. van 't H.·. ons heeft toegerust: en waarlijk zonder dit verdiende zij den hoogen lof niet, dien wij haar reeds zoo volmondig toebragten; want wat is kennis, wat is wijsheid, wat is opgeklaard verstand zonder deugd en zedelijke grootheid? een praalgraf, sierlijk voor het oog, maar waaruit een pestwalm stijgt, welke hem, die hetzelve nadert, met afschrik doet terug deinzen! — Ja, de V.·. M.·. vordert ons ook op tot zedelijke ontwikkeling van ons zelven en van anderen! Leert u zelven kennen, zoo wel in uwe zwakheden en verkeerdheden, als in uwe betere hoedanigheden! is het eerste bevel, dat door onze O.·. ons werd toegeroepen, en, waartoe dit anders, dan opdat wij zouden leeren opmerken, wat er bij ons verbeterd, wat er uitgeroeid, wat er aangekweekt moet worden? — Beteugelt, beheerscht en veredelt uwe neigingen, driften en hartstogten, welke zoo ligtelijk en helaas, zoo dikwerf, eene verkeerde rigting nemen en alsdan den mensch tot onedele daden vervoeren en hem tot de diepste en verachtelijkste slavernij verlagen! is verder eene harer eerste en ernstigste leeringen; weest niet derzelver slaaf, maar derzelver meester! Reinigt u zelven van alle verkeerd-

heden en smetten! Verheft het betere, dat in u woont en laat den adeldom uwer ziel zich in zijne verhevene schoonheid aan de wereld openbaren! Al wat waarachtig, al wat eerlijk, al wat regtvaardig, al wat rein, al wat liefelijk is, al wat welluidt, zoo er eenige deugd, zoo er iets loffelijks is, legt u daar op toe! Bedenkt, dat gij de beelddragers zijt van den O.·. B.·. van 't H.·., die een licht is, waarin geene duisternis wordt gevonden, en tracht zijn beeld dan ook in u te vertoonen! Zoo roept zij hare leden ernstig toe: zoo roept zij nadrukkelijk tot hen door W.·., K.·. en S.·., en door zoo vele andere zinnebeelden, welke daar voor ons liggen ten toon gespreid, om ons op onze verpligtingen als zedelijke wezens opmerkzaam te maken en ons krachtig te onderwijzen.

Hebt elkander lief, en bemint alle menschen als broeders en naasten! ook aldus gebiedt ons onze O.·.! Vraagt niet naar landaard, naar rang of stand, vraagt niet naar verschil in denkwijze en meening, maar ziet in elk steeds den mensch, den broeder! Verheugt u met den gelukkige; verzacht het lot van den treurende en rampspoedige, door troost en raad en daad! Veracht den dwalende niet, noch stoot hem met trotschheid van u terug, maar biedt hem liefderijk de hand en brengt hem teregt, en rigt, zoo gij kunt, den gevallene weder op! Verspreidt door uwen invloed, door leer en door voorbeeld, licht en waarheid, deugd en zedelijkheid; verbreekt, waar gij kunt, de kluisters van leugen en vooroordeel, door wien ook gesmeed, de kluisters van zinnelijkheid en ondeugd, en sticht vrede en geluk om u heen, terwijl gij u zelven vormt en veredelt!

Ziet daar, mijne BB.·.! u in de voornaamste trekken, het doel, de strekking en de leering onzer O.·. geschetst, voor zoo verre mij zulks geoorloofd is, in den graad, waarin wij thans vergaderd zijn; en teregt mag dus de arbeid van den V.·. M.·. met den naam van K.·. K.·. worden betiteld!

Ja, hoogst belangrijk, weldadig, zegenrijk en verheven is dan de O.·. der V.·. M.·., en deze zich te zien verspreiden en voortplanten, moet dan wel verblijdend en verhef-

send wezen voor elk, die haar kent en begrijpt, voor elk, die braaf, regtschapen en edel gezind is!

Het was eene werkplaats voor deze K.·. K.·., mijne BB.·.! welke, nu vijf en twintig jaren geleden, alhier gesticht werd: en hebben zij, die hiertoe het eerste denkbeeld vormden, en zulks door hunne bemoeijingen tot rijpheid bragten, allezins aanspraak op onze dankbare hulde en erkentenis; wij hebben niet minder reden, om ons hartelijk over deze gebeurtenis te verheugen, en er blijde aan te gedenken; want het was een tempel voor waarheid, deugd, menschenverheffing en menschengeluk, welke hier toen werd opgerigt!

Het is evenwel niet slechts de gedachtenis aan de oprigting van deze V.·. M.·. werkplaats, welke ons heden feestelijk vereenigt; neen, wij vieren tevens het in stand blijven, gedurende het vierde gedeelte eener eeuw, van de L.·. A.·. P.·.! Hoe dikwerf gebeurt het niet, dat door de vereenigde krachten van sommige ijveraars iets goeds en voortreffelijks wordt tot stand gebragt en gedurende eenigen tijd wordt in stand gehouden, hetgeen echter, na verloop van eenigen tijd weêr tot verval geraakt en in het niet verzinkt. Helaas! ook de geschiedenis van de V.·. M.·. in ons Vaderland levert daarvan de treurige bewijzen op; en het is zelfs niet noodig, daarover meer te raadplegen, dan hetgeen in het jaarboekje voor V.·. M.·. staat opgeteekend, om ons te overtuigen, dat niet elke V.·. M.·. L.·. stand hield en eene geregelde vereenigingsplaats bleef voor de werkzaamheden, waartoe dezelve bestemd werd. Onze werkplaats echter ontving niet slechts haar aanwezen, maar bleef ook gedurende het verloopene tijdperk in stand en wezen! Ja, welke ongunstige tijden er ook door vele heilrijke stichtingen beleefd werden; wat er ook, na eenen korten tijd van bloei, weêr in het niet terug zonk, in het O.·. van de Zaan vermogt tot hiertoe de tijd niet te vernietigen, wat eenmaal werd tot stand gebragt; in het O.·. van de Zaan bleef de tempel, aan V.·. M.·. arbeid toegewijd, zijne poorten voor hare priesteren openen en aan zijne bestemming beantwoorden, niettegenstaande het

ook hier soms veeg stond; niettegenstaande ook hier reeds de schendige hand hare grondslagen poogde te ondermijnen! Ja, heeft de vereenigde kracht van welgezinde VV.·. MM.·. hier eene werkplaats gesticht; de waakzame zorg, de bestendige ijver en de hartelijke belangstelling in onze K.·. K.·. heeft het zoo velen edelen ook doen gelukken, om haar te schragen en tot hiertoe te doen in stand blijven en bloeijen! Te doen bloeijen ook! zeg ik, en ja, een enkele blik op de geschiedenis onzer achtbare L.·., een enkele blik op het aangeteekende omtrent de werkzaamheden, welke hier in den loop dier vijf en twintig jaren plaats vonden, bevestigt het overvloedig, dat hier steeds in den geest onzer O.·. gewerkt, dat hier haar heerlijk doel steeds uitnemend bevorderd werd!

BB.·.! leden van deze achtb.·. L.·. Anna Paulowna! in de eerste plaats was en is deze gebeurtenis dan voor u gedenkwaardig en verblijdend! Vóór dat deze werkplaats bestond, mogten er toch eenigen hier wezen, die hartelijk aan onze O.·. verkleefd waren, en hare leeringen kenden, eerbiedigden en opvolgden. — Sedert dien tijd mogt wellig deze of gene onzer tot haar zijn toegetreden, en in de rij der priesteren van Isis zich geschaard en aan hare dienst getrouw betoond hebben; — maar ieder hunner zou meer op zich zelven hebben gestaan; het zou ontbroken hebben aan de gelegenheid, om zich onderling meer te oefenen in onze K.·. K.·. (want welke bezwaren heeft het dikwerf niet in zich, om zich naar elders te begeven en elders deel te nemen aan den verhevenen metselaarsarbeid!) en dit is zeker, bij het gemis en evenzeer bij het verzuim van zulke gelegenheden, ontstaat er zoo ligt verflaauwing in ijver en belangstelling, verachtering in plaats van voorwaarts streven, gelijk de ondervinding zulks luide verkondigt!

Wij dan, mijne BB.·. medeleden! wij hebben door de edele en ijverige bemoeijingen van hen, die deze werkplaats gesticht en in stand gehouden hebben, eenen tempel ontvangen en tot op dezen stond behouden, waarin wij ons in den geest onzer O.·. vereenigen, ons oefenen en

gemeenschappelijk arbeiden kunnen aan elkanders en anderer veredeling en volmaking, aan de opbouwing van elkanders en anderer waarachtig geluk, en gewis het is een heugelijke en gedenkwaardige feestdag voor ons, de dag van heden!

Maar wij zijn het niet alleen, voor wie de gedenkdag van heden een schoone feestdag is; neen, het is een feestdag ook voor alle de leden onzer O.·., een feestdag ook voor U zeer waarde BB.·.! die u wel met ons hebt willen vereenigen in dezen stond. Dat deze werkplaats gesticht werd, in stand bleef, en tot hiertoe aan haar doel beantwoordde, dit immers was eene uitbreiding en nieuwe luister voor onze O.·., eene verbreiding van hare leer en beginselen! Ja, want niet slechts gaf dit aanleiding, dat het getal der VV.·. MM.·. hier, en in den meer onmiddelen omtrek, aanwies; maar ook aanleiding tevens, dat in eene naburige stad in deze provincie het aantal VV.·. MM.·. zoodanig toenam, dat zij ook eerlang eene eigene L.·. stichtteden, terwijl zij vroeger minder in aantal, zich aan onze werkplaats aansloten, en zoo werd dan ook in dit opzigt de oprigting en de bloei van onze L.·. een vruchtbaar middel tot uitbreiding van onze verhevene O.·., tot voortplanting van hare leer.

Ja, voor ons, voor U allen, mijne BB.·., voor elk die wezenlijk van het belang onzer O.·. doordrongen is en in haren bloei zich verheugt, is het thans een heugelijke gedenkdag, een schoon en heerlijk feest!

Ik acht hiermede het feestelijke van het tegenwoordige oogenblik genoegzaam in het licht te hebben gesteld, en er blijft mij dus alleen nog overig, dat ik u aanwijze, welke gevoelens ons bij deze plegtige gelegenheid behooren te bezielen en waartoe wij ons aangespoord moeten gevoelen. Vergunt mij daarbij nog eenige oogenblikken uwe toegenegene aandacht.

Was de oprigting van deze V.·. M.·. werkplaats, en is de instandhouding van dezelve tot op den huidigen oogenblik toe, eene gebeurtenis van zooveel belang, van zoo uitgebreiden zegen te noemen, als ik u daar zoo even heb

aangewezen, BB.·.! dan moet de herinnering aan hetgeen geschied is, dan moet de feestelijke stond van heden, ons met erkentelijkheid vervullen jegens hen, die het ontwerp vormden en gelukkig ten uitvoer bragten, om hier dezen eerwaardigen T.·. te stichten, jegens hen ook, door wier kloeken zin, verstandig beleid en warmen ijver ons bewaard gebleven is, wat eenmaal tot stand gebragt werd. Beschouwen wij hunnen arbeid niet uit een te weinig verheven oogpunt, of meenen wij niet, dat onze verpligting aan hen gering te noemen is, en dat honderden anderen, die onze O.·. kenden, hetzelfde zouden hebben gedaan: wij zouden hen daarmede voorzeker miskennen en hun geenszins die hulde toebrengen, op welke zij billijke aanspraak hebben! Neen, hier werden opofferingen gevorderd, welke zoo dikwerf den slagboom daarstellen tusschen het wenschelijk achten en het ten uitvoer brengen van het goede; den slagboom vóór welken zoo menig een de teugels zijner vroegere opgewondenheid aanhaalt en zich lafhartig waagt aan de verachting, die hem bij terugkeering wacht; hier werd wijsheid vereischt om de plannen te ontwerpen en te berekenen; kracht zoowel als moed, om alle de hinderpalen, welke zich werkelijk of in de verbeelding slechts, tegen de volvoering en volhouding van zulk een ontwerp voordeden, gering te achten, moedig het hoofd te bieden en uit den weg te ruimen! Dat alles hebben zij zich getroost, dat alles hebben zij gedaan! Noch schampere aanmerkingen, die hun hier en ginds gemaakt werden, noch onaangenaam gevoel, door tegenwerking veroorzaakt, noch zoo vele eigenaardige bezwaren, welke zich tegen hunne edele bedoelingen in den weg stelden, noch noodzakelijke opofferingen van stoffelijke aangelegenheden hebben hen kunnen terughouden van hetgeen zij voor zich, voor de O.·., voor de menschheid wenschelijk rekenden; zij hebben als ware VV.·. MM.·., die diep doordrongen waren van de leering en van het belang onzer O.·., de stem dier Goddelijke inspraak en de stem der menschelijkheid meer gehoor gegeven, dan de zucht naar rust, naar gemak, naar werkeloos genieten en naar behoud van

alles wat zij noodwendig opofferen moesten! BB.·.! zij die gesticht, en zij die in stand gehouden hebben, wat eenmaal gesticht werd, zij hebben een schoon maar moeijelijk werk verrigt, zij hebben ook ten onzen nutte gearbeid, en wij, wij hebben uit hunne handen een heerlijk en uitstekend geschenk ontvangen. Dankbare hulde zij hun allen dan op dezen blijden gedenkdag, uit grond onzer harten toegebragt! Ja hun ter eere mag te regt ons loflied klinken, hun ter eere de feesttoon worden aangeslagen!

Daar prijken hunne namen, BB.·.! de namen van hen, die deze werkplaats hebben opgerigt; wel zijn de meesten dezer namen met zwarte letteren op het doek gedrukt, om ons te herinneren, dat zij, die ze droegen, hier op aarde niet meer aanwezig zijn; maar zij blijven niet te min in ons dankbaar aandenken voortleven; bewaren wij hen steeds daarin! strooijen wij in onze gedachten bloemen op de rustplaats dier edelen, en, terwijl, om hun gemis, een traan aan ons oog ontvalt, laat onze dankbare blik zich omhoog heffen tot de tempelen des eeuwigen vredes, waar edele bedoelingen en deugdzame daden haar zeker en heerlijk loon ontvangen, en waar ook zij gewis het heerlijk loon van hunnen arbeid genieten. Ja, BB.·.! die nu in hoogeren kring leeft en werkt, wij verheffen ons in onze gedachten tot u, en brengen u eene dankbare hulde toe! Die brengen wij ook toe aan u, die hun voetspoor gedrukt, in hunnen geest voortgewerkt, en dezen tempel door uw ijverig pogen geschraagd en opgeluisterd hebt, maar ook reeds uit ons midden, tot hooger leven zijt opgeroepen! BB.·.! hoe veel edels hebben wij niet in hen aanschouwd, hoe vele waardigen onder hen verspreidden nog slechts korte jaren geleden, in dezen tempel, een zuiver en weldadig licht, en waren, ook buiten deze werkplaats, lichtende starren, sieraden onzer O.·., edele menschen! Kloppe dan warm en erkentelijk voor hen ons hart! Oogen wij hen dankbaar na, en dat op het spoor, door hen betreden, onze schreden ook gevestigd blijven; want dit is de beste hulde, die wij hun brengen kunnen, dit zou het meeste welgevallen bij hen verwekken en

hunne vreugde vergrooten: indien zij de getuigen konden zijn onzer handelingen!

Deze erkentenis, die dankbare hulde zij dan ook blijde toegebragt aan u, edel vijftal, dat van de oprigters onzer L.·. nog in wezen en voor het grootste gedeelte hier aanwezig zijt! Gij zijt de kroone van dit feest! Verblijdt u, te dezer ure, in al den Metselaars-arbeid, die hier volbragt, in al het goede dat hier verrigt werd, in al den zegen, die uit het O.·. van de Zaan voortkwam; gij hebt er den grondslag toe gelegd, gij hebt er de eerste zaden van gestrooid! Blijft nog lang de sieraden onzer werkplaats, de blijde getuigen van onzen vruchtbaren arbeid, de voorwerpen onzer broederlijke genegenheid, en oogst eenmaal in betere gewesten de zalige vruchten van echten V.·. M.·. arbeid in!

Maar ook evenmin mogen wij u vergeten, die vroeger of later u met hen aangesloten en aan deze plaats met hen gewerkt hebt, aan de bevordering van het doel onzer O.·. Gewis daar zijn er onder u, aan wie wij dure verpligting hebben; maar kieschheid verbiedt mij hunne namen te noemen; dit zoude zweemen naar vleijerij en deze moet nimmer onzen drempel betreden! U allen, steunpilaren van dit gebouw, van onze verhevene O.·., u allen BB.·., die in stand hielpt houden wat eens gesticht werd en zelve zooveel goeds voortbragt, u allen zij hulde en erkentenis op dezen blijden stond!

BB.·.! vereenigen wij ons allen in deze gevoelens! toonen wij hierdoor bezield te zijn; want zij betamen ons op dezen heugelijken dag!

BB.·.! leden van Anna Paulowna, veel is er vóór, veel is er, gedurende de nu verstrekene vijf en twintig jaren, te dezer plaats gedaan, tot uitbreiding onzer verhevene O.·., tot verbreiding harer leeringen, ter bevordering van haar gewigtig en zegenrijk doel! Iets groots werd tot stand gebragt en in stand gehouden: wijsheid ontwierp, vereenigde kracht arbeidde en het schoone ontstond en bleef in wezen! Met dankbare vreugde blikken wij teregt op het verledene terug en verlustigen wij ons in hetgeen

wij ontvingen en bezitten; maar, hebben anderen door warmen ijver en krachtig pogen daargesteld en bewaard, ons voorregten verzekerd, en den milden zegen doen vlocijen, waarin wij ons verheugen; onze taak is het dan nu ook, om in hunnen geest voort te werken, verder voort te bouwen op de grondslagen door hen gelegd, verder te trachten om te behouden wat wij hebben, en te bewaren wat zoo zegenrijk is voor ons zelven en voor de menschheid, wier duurste belangen wij verpligt zijn naar vermogen te bevorderen! Dat wij nimmer van schaamte behoeven te blozen, wanneer wij ons dezen oogenblik herinneren en ons daarbij te binnen brengen, dat ook wij VV.·. MM.·., dat ook wij leden dezer A.·. L.·. zijn! BB.·.! beginnen wij het nieuw aanvangende tijdvak met die zelfde hartelijke belangstelling, met dien zelfden warmen ijver, waardoor zich de stichters en instandhouders dezer werkplaats, waardoor zoo velen uwer zich tot hiertoe gekenmerkt hebben. BB.·. leden! onze opkomst tot deze onze oefenschool in waarheid, deugd en menschenveredeling zij steeds getrouw! BB.·. Offic.·. elk onzer sta steeds op den hem aangewezen post en behartige de hem opgedragen taak naar zijn beste vermogen en met blijden en krachtigen zin! geen onedele, maar een edele naijver, om elkander in het goede voor te gaan en elkander op te bouwen en te veredelen beziele ons! Het is waar:

Hoe lang de zwarte nacht moog' wezen,
Die 't menschdom in zijn schaduw sluit,
Het licht, dat eenmaal is verrezen,
Blusscht nooit de tijd voor eeuwig uit!

Maar het is niet minder zeker, dat daar, waar het licht niet wordt gevoed, hetzelve langzaam wegkwijnt en eenen tijd lang voor een somber schadnwachtig duister plaats maakt; niet minder zeker, dat zoo wij niet duurzaam onze krachten blijven vereenigen om in stand te houden, noodwendig vervallen moet wat eenmaal sierlijk prijkte! BB.·.! de handen dan in een geslagen; met nieuwen ijver, met

nieuwen moed de taak voortgezet, die wij begonnen zagen, en zelve aangegrepen hebben! W.·. besture, K.·. kenmerke ons; ook wij zullen dan S.·. bevorderen! De geest onzer O.·. beziele ons steeds! licht, zedelijke volmaking, menschenverheffing en menschengeluk zij steeds onze leuze! Dat wij niet slechts hier, maar ook buiten dezen tempel ons licht laten schijnen, den echten V.·. M.·. geest in ons openbaren en ons edele menschen betoonen, opdat men in ons de O.·. van hare schoone zijde leere kennen en vereeren!

BB.·., die van elders tot ons zijt overgekomen en wier tegenwoordigheid ons zoo welgevallig is! met den dank voor uwe belangstelling in onze werkplaats, dien ik u hier openlijk toebreng, roep ik ook u toe: weest en blijft met ons steeds echte VV.·. MM.·., getrouw aan de beginselen onzer O.·.!

Dat voornemen worde in ons allen versterkt op dit heugelijk V.·. M.·. feest! De broederband worde onder ons nader bevestigd, de broederband, die tot het goede, tot waarheid, deugd en veredeling verbindt! Zoo mogen wij allen in éénen geest aan onzen metselaars-pligt getrouw door W.·. en K.·. de ware S.·. voortbrengen! Zoo moge niet slechts deze L.·., maar onze geheele O.·. in uitwendigen en inwendigen bloei toenemen en ook door onze pogingen haar doel bereiken. Dat geve de O.·. B.·. van het H.·. dat ons die geest steeds blijve bezielen en de ware S.·. zich door onze vereenigde pogingen meer verheffe!

De welsprekende Redenaar onder herhaalde toejuiching het spreekgestoelte verlaten hebbende, werd daarop, na gepaste toespraken, zoo wel door den Reg.·. Mr.·. als door den Br.·. Gr.·. Off.·. Pool en den Reg.·. Mr.·. van La Charité, den Br.·. van de Vijver, die even als bij de oprigting ook nu tegenwoordig was, deze L.·. op de gewone wijze gesloten.

Na zich eenige oogenblikken verpoosd te hebben, waarbij zich de aangename gelegenheid opdeed, om zich met dezen en genen der BB.·. te kunnen onderhouden, plaatste

men zich opgewekt aan het broederlijk banket, en nadat nu de tafelloge was geopend, werden, behalve de gewone toasten, vele andere eeredronken uitgebragt, waarvan de meesten op de heugelijke gelegenheid van dezen dag betrekking hadden. Zeer veel schoons werd, zoo wel in proza als in poëzij, aan dezen feestdisch voorgedragen, terwijl bij afwisseling liefelijke zangen werden aangeheven, onder begeleiding van de toonkunst, voor welke eene kapel was in gereedheid gebragt. Behalve wat de eigen bundel opleverde, hadden wij aan de welwillendheid van den B.·. J. Hilman verscheidene, voor deze gelegenheid gepaste gezangen, te danken, en onze erkentelijkheid zij bij dezen dien begaafden B.·. daarvoor openlijk toegebragt. Als gewoonlijk, spoedde de tijd met rassche schreden voort, en riep ons eindelijk op, om dit feest te besluiten. Orde heeft in alles geheerscht; eenstemmigheid en broederzin hebben voorgezeten, het aangename heeft zich met het nuttige vereenigd. In den echten geest der V.·. M.·. zijn wij bijeen geweest; lang zal dit feest in onze gedachten leven en bij elke herdenking daaraan is het onze wensch over onze werkplaats en over alle hare zusteren: H.·. Z.·. V.·. W.·. K.·. S.·.!

VADERLAND EN WAERELDBURGERSCHAP. (*)

Wijze: *Iö vivat.*

Vrijmetslarij!
Al roemen wij
In onze Broederschap;
Al sluiten we onze Tempels dicht
Voor wie niet wandelt in ons licht;
Al is oprecht
Ons hart gehecht
Aan waereldburgerschap:

(*) Ontleend aan den liederbundel van B.·. Hilman, voor het 25jarig feest der A.·. L.·. Anna Paulowna.

Toch blijft dees grond
Met hart en mond
Gevierd; op 't hoogst geschat
Ons aangebeden Vaderland:
Waaraan we op 't innigst zijn verwant!
Wat heilig is,
Die zucht gewis,
Die 't driemaal drie omvat.

Wie wuft en wreed,
Het Land vergeet,
Waar eens zijn wieg mocht staan;
Zijn Landgenooten acht gering,
Om waereldsche verbroedering:
Diens stug gevoel
Miskent het doel,
Dat de Orde ons doet verstaan.

Geen valsche schijn
Van Broederzijn
Op heel een waereldrond,
Roept ons tot waereldburgerschap:
Neen, 't voert ons tot den hoogsten trap
Van Menschenmin;
Schoon hart en zin
Zich hechte aan eigen grond.

Wat zinke of vall,
Steeds bovenal
De zucht voor 't Vaderland
Gekweekt, gekoesterd in de borst;
Schoon 't hart ook door geen ijs omschorst,
Naar 's Ordens leer,
Wel evenzeer
Der menschheid zich verpandt.

Wat, taal of kleur
Hier ook, verscheur
Geen band van liefde en trouw.
Wat licht den Broeder ook bestraalt;
Geen die in 's Bouwheers dienst ooit dwaalt,
Als hij zijn plicht
Als mensch verricht
Aan onzen Tempelbouw.

Iö vivat!
Ons Land geschat!
Den dierbren Landgenoot;
Beminnen wij ons Vaderland,
Aan *Wijsheid*, *Sterkte* en *Schoon* verpand,
Dan leggen wij
Vrijmetselarij
Voor 't oog der waereld bloot.

Dan zoekt ons hart
In vreugd en smart
Alom verbroedering;
't Vraagt dan: wat deugd op 't innigst bindt;
Waarom de Mensch moet zijn bemind;
Wij volgen licht
Dan onzen plicht,
Tot zelfveredeling.

Op dit ons Feest,
Met hart en geest,
Hernieuwd dan 't reinst verbond,
Dat ons verbindt aan Volk en Haard,
Ons 't naauwst verwant van heel deze aard!
Vòòr alles, ja!
Iö viva
Dan de geboortegrond!

Wat onheil loei,
Steeds groei en bloei,
Ons lieve Vaderland!
De *Wijsheid* bouw, de *Sterkte* schraag,
En *Schoonheid* zij er 't licht dat daag,
Tot glans en gloed:
Ons Drietal moet
Er vormen 't hechtst verband.

Van schennis vrij,
Gedenken wij
Dus onze Broederschap;
Want wie zijn Magen niet vergeet,
Neemt deel aan 's Menschdoms vreugde en leed:
Zijn rein gevoel
Volgt 's Ordens doel:
In 't waereldburgerschap.

HULDE

AAN DE NAGEDACHTENIS

VAN WIJLEN

BR.·. H. H. DIEPERINCK,

VOORMAALS A.·. M.·. DER L.·. CONCORDIA,

IN HET O.·. VAN

PARAMARIBO,

DOOR

B.·. *J. SCHUTTE HOYMAN.* (*)

Rouw vervult onze werkplaats; de kleur des doods bekleedt onze Tempelwanden! Stilte en ernst heerschen in ons midden! Belangrijke overdenkingen vervullen onze gedachten!

LA BIEN AIMÉE huldigt de nagedachtenis van een waardig lid, wijdt haren afgestorven Opziener een plegtig aandenken en brengt hulde aan zijne verdiensten.

Vrede zij zijner assche!

(*) Uitgesproken in plegtstatige rouwl.·. in de A.·. L.·. LA BIEN AIMÉE, in het O.·. van *Amsterdam*, in welke de ontslapene B.·. als 1ste Opziener fungeerde.

Hendrik Hagen Dieperinck zag in den jare 1794, p.·. s.·., te *Midwoude*, in *Noordholland*, waar zijn vader predikant was, het levenslicht.

Van zijne vroegste jeugd af aan bezielde hem de zucht tot onderzoek der natuur, en stelde hij hare wonderwerken op den waren prijs. Dit gaf aanleiding, dat hij eene geleerde opvoeding genoot en voornamelijk tot de *Pharmacie* werd opgeleid. De uitslag beantwoordde aan de gekoesterde verwachting, en nog tijdens de vereeniging van ons Land met het Fransche Keizerrijk, verkreeg hij eene aanstelling bij 's Rijks hospitaal te *Utrecht*.

Met ijver en vlijt vervulde hij zijnen pligt en bekleedde hij zijne betrekking, en toen, in de zoo gedenkwaardige jaren 1813 en 1814, ons Vaderland van de kluisters des dwingelands verlost, en veel hervormd en veranderd werd, was het eene erkenning zijner verdiensten, dat hij aldaar in denzelfden rang en betrekking, onder het nieuwe bestuur werd bevestigd.

Maar voor zijne weetgierigheid en zucht tot onderzoek vond hij er welhaast geen voedsel, geene bezigheid genoeg, en het is daaraan toe te schrijven, dat hij in 1815 verzocht en verkreeg, om overgeplaatst te worden bij de troepen, welke te *Bergen-op-Zoom* werden bijeen gebragt, om naar de kolonie *Suriname* te vertrekken, werwaarts hij dan ook in 1816 afreisde. Bij zijne aankomst aldaar, werd hij tot Chef bij het Militaire hospitaal aangesteld.

Al dadelijk bij zijne aankomst in de warmere luchtstreek, vond hij nieuwe stof tot onderzoek en meer voedsel voor zijne kennis. Weldra onderscheidde hij zich, niet alleen door zijnen ijver voor de wetenschappen in het algemeen; maar ook door zijne belangstelling *in* en bekendheid *met* de bronnen van welvaart der kolonie: hoezeer hij zich bij voorkeur toelegde op de kennis der voortbrengselen van het Land, en wel bijzonder van die, welke tot het gebied der natuurlijke historie behoorden.

Het strekt zijnen tijdgenooten tot eer, dat zij zijne talenten naar waarde wisten te schatten. Vandaar dan ook, dat hij spoedig van alle de wetenschappelijke en nuttige

inrigtingen in de kolonie, lid, ja van enkelen zelfs bestuurder werd, en zich door zijne medewerking voor dezelve onmisbaar maakte.

Met ongemeene inspanning en moeite verzamelde hij een allezins belangrijk kabinet van natuurlijke historie, en verrijkte het Museum in het Moederland met een aantal der belangrijkste en vreemdste voorwerpen, die allen door hem zelven met kunde en oordeel gekozen, en met eigene hand bereid waren.

Deze inspanning werd beloond. In zijne benoeming tot Ridder van den Nederlandschen Leeuw, vond hij een aangenaam en vereerend blijk van de goedkeuring en hoogachting des Konings.

Ook nadat hij zijne militaire loopbaan vaarwel gezegd, en de kolonie in 1836 verlaten had, zette hij zijne studien met onvermoeiden ijver voort, bekleedde onderscheidene kerkelijke betrekkingen, werd lid van verschillende geleerde genootschappen en eindigde, voor de maatschappij te vroeg, zijn werkzaam leven, op den 18den Mei dezes jaars, in den ouderdom van 48 jaren.

Zijne betrekkingen en vrienden betreuren den echtgenoot, bloedverwant en vriend; doch staren hem hopend na, en wij, zijne Broeders, herdenken hem in zijne betrekking tot onze O.·., waarvan hij een even ijverig als waardig lid was.

Reeds vóór zijn vertrek naar *Suriname*, gevoelde hij in zich de begeerte, om toe te treden tot eene broederschap, die, hoe zeer ook door oningewijden belaagd en gelasterd, zich echter zoo waardig handhaafde, en door nuttige werken, als een edel doel beoogende, deed kennen. Later, toen hij, ingewijd in onze geheimen, het licht der O.·. had zien opgaan, gevoelde hij ook, dat hij, ofschoon de zaak nog niet kennende, echter altijd de grondleer der O.·. in zijn hart had omgedragen, en hoewel niet in naam, inderdaad altoos V.·. M.·. was geweest.

Zoo gezind en doordrongen van den geest der O.·., kon het niet anders, of hij moest een der ijverigste voorstanders en leden zijn der werkpl.·., in welke hij werd aange-

nomen. Met onvermoeiden ijver legde hij zich dan ook toe op de nasporing van al wat betrekking had tot de leer en bedoelingen der V.·. M.·. Dit bleef niet onopgemerkt, en spoedig klom hij op tot eene betrekking, zoo zeer geschikt, om hem tot eere, en der L.·. zelve tot nut en voordeel te verstrekken. Welras ontdekte hij nu, dat er in zijne bouwhut goede gebruiken vergeten, en daarentegen misbruiken ingeslopen waren, die haar van lieverlede konden benadeelen, ja zelfs, te gronde rigten. Maar gelijktijdig ontstond ook in zijnen werkzamen geest het grootsche denkbeeld, om de L.·. te hervormen, de goede gebruiken weder in te voeren en de misbruiken te keer te gaan.

Is het wel noodig te zeggen, mijne BB.·.: dat zulk eene zware taak buitengewone krachten vereischte. Behoef ik U op te sommen, welke tegenkantingen hij ondervond, en hoe vele onaangenaamheden hij had te bestrijden? Gij allen weet en hebt meermalen ondervonden, dat het veel moeijelijker is, iemand eenen kwaden, dan eenen goeden weg te doen verlaten; en die treurige ervaring werd ook in dezen aan onzen volijverigen B.·. bevestigd. Maar niets schrikte hem af, niets kon hem van zijn voornemen afbrengen: de gedachte: het *goede* te willen, vergoedde hem alle de onaangenaamheden. Als eene rots stond hij pal en bood het hoofd aan alle pogingen om hem te doen wankelen. Moedig en vastberaden schreed hij voort op den doornigen weg, en eindelijk, door zijnen ijver en voorbeeld aangemoedigd, vereenigden zich andere BB.·. met hem. Nu vlood het duister, de eerste schemering van den lichtenden dageraad brak door, en de L.·. Concordia schitterde onder zijn bestuur, in het O.·. van *Suriname*, als eene heldere star aan den maç.·. hemel. Zoo werd het doel bereikt, het groote werk volbragt en de dankbaarheid zijner BB.·., die overal weêrklank vond, was een waardig loon voor zijne pogingen. Onder zijne voorzitting nam zijne werkpl.·. meer en meer in aantal en luister toe, en met leedwezen zagen de BB.·. in de kolonie *hem* vertrekken, aan wien zij in de beoefening der K.·. K.·. zoo veel te danken hebben.

Na zijne wederkomst hier te lande, werd hij in 1836 lid van de A.·. L.·. La Bien Aimée, en wij allen, wetende hoe veel hij elders had gedaan en wat hij voor ons zijn kon, droegen hem in 1837 den hoogstgewigtigen post van Tweeden Opziener, en in 1840 dien van Archivarius op. Later belastte hij zich vrijwillig met de werkzame bezigheden van Bibliothecaris, en nam, gedurende de ziekte van onzen Br.·. Eersten Opziener, de Bruine, diens betrekking met onverpoosden ijver waar; — ja, hij vervulde alle zijne betrekkingen steeds met die vlijt en naauwkeurigheid, welke den waren V.·. M.·. kenschetsen.

Hoe hoopten wij, hem eene lange reeks van jaren in ons midden te bezitten en te waarderen; zijne benoeming als werkelijk Eerste Opziener, zou gewis niet zijn achterwege gebleven; — maar het behaagde den O.·. B.·. H.·., hem uit zijnen werkkring op te roepen, en hij, dien wij herdenken, is, getrouw aan de roepstem des Eeuwigen, ingegaan tot de donkere poorte des doods.

Ik schetste U, waarde BB.·., in korte trekken het prof.·. en ook het mac.·. leven van onzen B.·., maar alvorens over te gaan tot het beschouwen van de lessen en leeringen, die zijn leven en sterven ons aanbieden, mag ik niet nalaten Uwe aandacht te vestigen op de mac.·. deugden, die hem versierden; zij waren vele: nederigheid, menschlievendheid, godsvrucht en zucht naar wetenschap, waren de voornaamste grondtrekken van zijn karakter.

Hij had nut getrokken uit de les, die hij bij zijne inwijding in de O.·., ontvangen had; — hij begreep en gevoelde, dat zelfkennis het begin is van alle kennis, en als ware het den toegang vormt tot het bezit van verdere deugden. Hij had zich daarop toegelegd met al den ijver en vlijt, welke het belang der zake vorderde. De zaden, in zijnen boezem gestrooid, waren niet op eenen steengrond gevallen; integendeel, elke zaadkorrel ontkiemde in den weligen grond en werd tot eenen boom, die vaste wortelen had, en zijne vruchten aanbood aan allen, die de hand uitstrekten, om zich door dezelve te verkwikken en te versterken.

Zijne menschlievendheid was geenszins die te ver ge-

dreven zucht tot weldaden, die zonder oordeel of nadenken, blindelings gelden uitreikt en gaven spilt, somwijlen ook waar zij ongepast zijn, en die dus, ofschoon uit een goed beginsel voortkomende, dikwerf meer kwaad dan goed uitwerkt. Weigerde hij soms op aanvragen om onderstand, het was omdat hij door ervaring wist, dat ware armoede en waarachtig behoeftige deugd zich schamen anderen tot aanstoot te zijn; terwijl vadzige luiheid, die bron van alle kwaad, zich schaamteloos tot hen die meerder bezitten om onderstand wendt, vermits zij te traag is door arbeid haar brood te verdienen.

Maar geen wezenlijk ongelukkige ging immer ongetroost van hem weg. Met christelijke liefde hielp hij waar hij vermogt, en droeg in zijn hart de schoone spreuk van den grooten Meester: *dat wat gij doet aan den geringsten mijner Broederen, dat hebt gij aan mij gedaan.*

Aldus openbaarde zich tevens zijne godsvrucht. In alles gaf hij blijken, te weten: wat en hoeveel wij aan den O.·. B.·. d.·. H.·. verschuldigd zijn. Hij erkende en beleed met ons, dat wij, zwakke schepselen van den onbegonnen God, zoo ver beneden den Oorsprong van alle dingen zijn, als de aarde is beneden den Hemel; dat wij eenmaal rekenschap voor Hem zullen moeten afleggen van de ons toevertrouwde talenten, en dat de weldaden, die wij van Zijne vaderhand ontvangen, enkel door Zijne genade, geenszins door onze verdiensten worden verkregen.

Hoewel hij door onvermoeiden arbeid zijnen geest met vele nuttige en noodige kundigheden had verrijkt, rustte hij nimmer uit van zijn onderzoek. Hij was er van doordrongen, dat het leven nooit te lang is om te leeren, en dat men in wetenschap en kennis nimmer zoo hooge bekwaamheid bereikt, of men ontdekt, dat er nog veel meer te leeren, veel meer te weten overblijft.

De wetten en instellingen onzer O.·. waren hem heilig. Met bijkans overdreven naauwgezetheid volgde hij die in alle hare leden en deelen op, en had immer zijne beste pogingen, tijd en zorg voor onze K.·. K.·. gaarne veil. Wij hebben menig goeden raad, menig nuttig betoog, menige

doorwrochte, op goede gronden steunende, teekenpl.·. aan hem te danken, die, hoewel hij voor openbare voordragt minder aanleg had, altijd met genoegen en belangstelling zijn aangehoord, en waaraan niemand den lof kon weigeren, dat zij voortkwamen uit een verlicht verstand, en bestemd waren, om nut te stichten.

Zoo was de B.·. dien wij betreuren een sieraad van deze werkplaats. Zijne maç.·. deugden adelden hem, in onze schatting, méér en beter nog, dan het ridderkruis, dat zijne borst versierde, en hetwelk zoo dikwerf niets anders is dan een teeken van koninklijke gunst.

Te midden van de werkzame loopbaan van onzen betreurden B.·., wierp eensklaps eene hevige ziekte hem op het krankbed neder; God sprak, de schaduw des doods omzweefde zijne sponde; zijn levensdraad werd afgesneden en zijne edele ziel keerde tot haren Schepper en Goddelijken Oorsprong terug.

Wij zijn hier bijeengekomen, mijne BB.·., om te denken aan hem, den vriend en B.·. die onze werkplaats verlaten heeft, om den begonnen arbeid in zaliger gewesten te voleinden, en ik heb hem u naar waarheid in zijne onderscheidene betrekkingen voor oogen gesteld; maar ook deze ure kunnen wij heiligen, door eenen blik te werpen in ons zelven, en te vragen; wat wij te doen en te betrachten hebben, om, levende als echte VV.·. MM.·., wanneer de laatste ure komt, ons gerust in vol vertrouwen op de belofte des O.·. B.·. v.·. h.·. H.·. ten langen doodslaap te kunnen nedervlijen.

Dikwerf is het menschelijk leven vergeleken bij eene bloem des velds, de gewijde schrijver zegt teregt: *als de adem des winds daarover gaat, is zij niet meer en hare plaats kent men niet meer.* — Immers heden zijn wij in het volle genot van vreugde, welvaart en gezondheid, en morgen welligt zijn wij reeds eene prooi des doods; de plaats, die wij in de zamenleving hadden ingenomen, is dan door een ander bezet, alsof wij nimmer daar gezeten hadden.

Kort en onzeker is onze tijd in deze wereld, en nie-

mand weet de ure zijns doods. Hoe treffend is deze gedachte voor hen, die niet zonder vrees hun einde kunnen zien naderen.

Maar wel hem, daarentegen, die zóó leeft en handelt, dat hij met elk oogenblik gerust zijnen geest in de handen van zijnen Schepper kan overgeven, en den regterstoel van Hem, die allen zal oordeelen, mag naderen zonder vrees!

Voor dezulken die in onze O.·. treden, met het voornemen om dáár het goede te zoeken, en vlijtig zich toeleggen op de beoefening der deugden, welke ons dáár worden voorgesteld, heeft onze K.·. K.·. eene waarde, die door niets ter wereld kan worden geëvenaard.

Hoe nietig gevoelt de mensch zich zelven, als hij bedenkt, dat *hoe* hoog in rang hij onder zijne medeschepselen moge stijgen, en hoeveel luister hem omringe, hij evenwel niet minder dan de geringste zijner medemenschen, tot stof zal wederkeeren, het nageslacht ook met zijn gebeente zal spelen, en ook zijn naam vergeten zal worden, terwijl zijn ligchaam vergaat.

De vrek die al zijn geluk stelt in vergaderen en opstapelen van goud en zilver, en het bloed zijner natuurgenooten niet te goed acht, wanneer hij daardoor zijne bezittingen kan vermeerderen; die vrek beeft terug op de gedachte, dat al zijne weelde hem eenmaal ontvalt. De wellusteling, die slechts dan zich gelukkig waant, wanneer hij zijne dierlijke lusten bevredigt en in genot zich dronken zwelgt, krimpt in een op de gedachte, dat er een Wezen is, hetwelk hem eene andere bestemming bedeelde en gestrenge rekenschap zal afvragen.

Doch voor den echten, den waardigen V.·. M.·., is de dood geen bode van verschrikking, maar van overgang tot beter leven en eene hoogere vreugde, die door niets zal worden afgebroken, maar voort blijft duren als God zelf, van eeuwigheid tot eeuwigheid.

Zijn er onder u, mijne BB.·., die geen denkbeeld hebben van de gelatenheid, waarmede de mensch zijne laatste ure kan zien naderen, ik wijs hen op onzen ontslapen

B.·. Dieperinck, die den dood, gelijk al het overige, aanmerkte als eene wijze verordening van den O.·. B.·. d.·. H.·., en het graf eene rustplaats achtte na hagchelijken strijd; de eindpaal eener moeijelijke loopbaan; de donkere poort tot een leven vol zaligheid.

Doch wel verre, dat de gedachte des doods ons zoude verschrikken; zij is, onder de moeijelijkheden des levens, ons veeleer tot eene opbeuring, en indien wij nog een voorbeeld noodig hebben; vestigen wij dan het oog op den B.·. die ons vooruitging, drukken wij de voetstappen van hem en andere edele VV.·. MM.·., die in de ure van verscheiden toonden, de hooge waarheid te ondervinden: dat sterven gewin is! Dan zullen ook wij met kalmte de ure verwachten, die ons ontbindt van het stof, vrijmaakt van de verleidingen der wereld daar buiten, en verplaatst bij de verheerlijkten onzer BB.·., om met hen eere en lof toe te brengen aan den O.·. B.·. d.·. H.·., en aan den grooten Meester, bij wien geene verandering is, geene schaduwe, geen einde.

BEELD DES V.·. M.·.

Verbeelding schetst mijn geest een mensch,
Die moedig, onversaagd,
Voor de Eer van God en voor de Deugd,
Zijne aardsche welvaart waagt;
Die, door geen ijd'len tooverglans
Van tijd'lijk schoon verblind,
In 't streng betrachten van zijn pligt,
Alleen zijn wellust vindt;
Die ongedwongen en met vreugd,
Naar 's Hemels wetten leeft,
En voor geen bangen wederspoed
Of eindig lijden beeft;
Wiens helder en onschuldig oog:
Het beeld van 't hoogste goed;
Een zuivre ziel te kennen geeft
En een gerust gemoed;

Die ieder mensch zijn Broeder noemt,
Hem broederlijk bemint,
En, in 't bewerken van zijn heil,
Zijn grootste vreugde vindt;
Die 't wanbegrippig ongeloof,
De Dweeperij veracht,
Doch nooit des naasten dwaling trotsch
Met bitterheid belacht;
Maar steeds met liefde en medelij,
Hem toont het regte pad
Van 't eenig duurzaam, waar geluk,
Dat hij verlaten had.
'k Verbeeld mij hoe hij liefderijk
Den zwakken bijstand biedt,
De Grijsheid schraagt, en hen vertroost
Die kwijnen in verdriet;
'k Zie hem het stulpje binnen treên,
Waar deugdzame armoê woont,
Waar zich de diepste ellende en druk
Aan zijn gezigt vertoont;
Ik zie, hoe hij dit braaf gezin
Van 't noodige voorziet,
En dan, als edel menschenvriend,
Hun dankbetoon ontvliedt;
'k Zie duid'lijk hoe hij al zijn daân
Naar 's Bouwheers Voorschrift rigt,
Wiens beeld zijn deugdzaam hart vervult,
Wiens leer zijn' geest verlicht.
Als ik me in 't einde dan verbeeld,
Hoe hij gerust den dood

Als 't eenigst middel tegenblikt,
Dat ras hem in den schoot
Van 't onverstoorbaar eeuwig heil,
Zal brengen, in den kring
Der zaligen bij God, van Wien
Hij zijn bestaan ontving;
Dan roep ik met verrukking uit:
Dat deze schets gewis,
't Aanminnig schoon en edel beeld
Eens Vrijen Mets'laars is.

A. Heymolen.

DOOD EN TOEKOMST,

Uitgesproken den 4^den^ *December* 1841, *p.·. s.·.*,

in de A.·. L.·. Concordia,

in het O.·. van PARAMARIBO,

DOOR

B.·. P. SICHTERMAN,

NA GEHOUDEN ROUWL.·. TER GEDACHTENIS VAN WIJLEN DEN

L.·. A.·. M.·. B.·. C. F. van CASTEREN.

Onze treurige taak is volbragt; aan het vergankelijke overschot van onzen A.·. M.·. is de laatste eere bewezen; zijn stoffelijk kleed is aan de aarde wedergegeven, en wij staren op zijn gesloten graf, treurende omdat hij heeft opgehouden voor ons te bestaan. De diepe indruk, M.·. BB.·., welken deze sombere plegtigheid op u en mij heeft te weeg gebragt, spoort mij aan, onze aandacht eenige oogenblikken te bepalen bij de overweging des doods; want ook wij treden naar het graf; eene woning als deze zal eerlang ook onze woning zijn; ook wij zijn stof, en zullen eenmaal tot stof wederkeeren!

Huiveringwekkende gedachte voorzeker! Dit kunstig en schoon omhulsel, dit meesterstuk der schepping, deze majestueuse vorm, die zich zoo edel en sterk waant, zal even als het omkleedsel van het verachtst insect, even als het gebladerte van de teederste bloem, worden nedergeworpen en weggevaagd.

En echter bevat die gedachte eene leerrijke waarheid. De trotsche mensch, die zich Heer der schepping noemt, is bestemd, om gedurende eenige jaren op het tooneel dezer wereld deel te nemen aan de gebeurtenissen; maar dan, om het even of hij met kroonen speelde, of met ellende worstelde, bereikt hem de hand des doods. De dood kent geen verschil: koningen, slaven, stille burgers, woelige rustverstoorders, onmisbare huisvaders, nuttelooze lediggangers; allen rukt hij weg: allen doet hij de onverbiddelijke voorwaarde des bestaans zonder onderscheid volbrengen.

Hard is voorzeker die waarheid voor nablijvenden, staande aan het graf van dierbare bloedverwanten of onvergetelijke vrienden. Dat aanzijn, hetwelk zij onuitsprekelijk beminden, dat omhulsel hetwelk hun boven alles lief was, die geest die hen zoo dikwijls boeide, die deugd welke zoo vaak hen verrukte, dat verstand dat hun zoo menigwerf op het moeijelijke pad des levens te hulp kwam; — dat alles is henen gegaan van waar niemand ooit wederkeerde; dat geheele aanzijn is weggevaagd uit de rijen der levenden, om hier nooit weder eene plaats te hernemen. Maar tot wanhoop zou het den gevoeligen mensch kunnen brengen, wanneer hij duchten moest, dat al zijn zorgen, al zijn werken, al zijn strijden op deze aarde, tot niets anders zou kunnen leiden, dan tot ontbinding na de moeijelijkste ontwikkeling, en tot vernietiging na dikwerf zoo schoone verheffing tot God.

Zalig dan wij, mijne BB.·., dat wij de zekerheid hebben van een beter leven; dat de belofte der onsterfelijkheid voor ons op de graven bloeit. Wij weten, dat het lighaam alléén verderft, terwijl de ziel ten hemel vaart.

Dank, eeuwig dank, algoede B.·. d.·. H.·., zóó juicht elk waardig V.·. M.·.: ik zal niet geheel sterven; voor mij groeit de acacia des eeuwigen levens. Dit is het woord des lichts: *de dood is eene handeling, en geenszins eene rust. De medgezel vreest hem niet; want hij is aan den arbeid gewoon.*

Dat voorgevoel, die bewustheid onzer bestemming voor eenen hoogeren werkkring, is geene hersenschim. Neen, zij wordt gestaafd door de hoop *op* en de vrees *voor* het leven na dit leven, welke ieder menschelijk hart vervult. Zijn beiden niet de onmiddelijke gevolgen van een door den weldoenden Schepper zelven zijnen redelijken schepselen ingeschapen gevoel, dat deze aarde niet is de plaats hunner eindelijke bestemming? Bestond die vrees niet, waar ware dan de kastijding der zonde? — Wierd die hoop niet gekoesterd, waar ware dan de belooning der deugd? — Daarom, bij het bestaan dier vreeze en hoop, aan de gewisheid van het hooger leven zelve te twijfelen, zou een gruwel zijn voor den mensch, eene beleediging voor den Schepper.

Bovendien zijn wij niet allen, mijne BB.·., van de waarheid doordrongen, dat de O.·. d.·. H.·. niets zonder doel heeft voortgebragt? — Welnu, ook daarin ligt de zekerheid van des menschen voortduring. Of zou, bij uitzondering welligt, onze vatbaarheid voor indrukken van hetgeen goed en schoon is, ons hooge voorregt in het bezit eener gezonde rede en van een bevattelijk spraakvermogen, onze geschiktheid om kennis te vergaderen, de kracht van onzen geest om het verborgene na te vorschen en nieuwe denkbeelden daar te stellen; in een woord, zou alles, wat wij boven het redelooze dier vooruit hebben, doelloos zijn? — In geenen deele: de pligten, die ons zijn opgelegd; de volmaking, die ons is voorgesteld; de prikkel, die ons aandrijft; het geweten, dat ons bij nalatigheid veroordeelt, alles kondigt ons aan, dat deze aarde slechts eene oefenschool, eene plaats van voorbereiding is, voor eenen meer edelen, meer onbegrensden werkkring, van wel-

ken wij hier, door onze zinnelijkheid, zijn afgescheiden en tot welken wij ingaan door het graf.

Hoe ware het ook met de goddelijke regtvaardigheid overeen te brengen, dat somwijlen de braafste, de godvruchtigste mensch, met de meeste en grievendste beproevingen en tegenspoeden heeft te kampen, indien hem niet eene vergelding verbeidde na dit leven; eene kroon, te schitterender, naarmate hij waardiger zijn kruis heeft getorscht, en meer gelouterd verschijnt, dan anderen, die in voorspoed hunne gaven verwaarloosden en hunne volmaking minder najaagden dan een ijdel vermaak.

Maar, hoe gegrond dit alles moge zijn, wij hebben ook eene zekerheid, die alle redenering overtreft. — Gij begreept immers, mijne BB.·., het verheven beeld des A.·. M.·., toen hij, in nu gehoudene Meesterl.·., den medg.·. de hand reikte, om hem te doen opstaan uit de woning des doods. Gij hoordet immers de woorden der belofte: de dood is voor den V.·. M.·. eene handeling, en geenszins eene rust. De medg.·. vreest hem niet, want hij is gewoon aan den arbeid.

Wie uwer, die deze woorden hoorde, en over de verheven leer, die er den grondslag van uitmaakt, nadacht, erkende niet dankbaar, dat onsterfelijkheid voor den V.·. M.·. niet is een onzeker gissen, een geloovig vertrouwen; maar een stellig weten, eene onwankelbare zekerheid.

En welke zal onze toestand zijn, in een leven na dit leven? — Het zij verre, dat wij aan een toekomstig bestaan het denkbeeld van eenige zinnelijkheid zouden hechten. Zoo de schrijvers der oude oorkonden, zij, die de hemelsche woorden uit den mond des Meesters opteekenden, in beeldspraak, zoo gewoon bij den Oosterling, des menschen toekomstig lot met zinnelijke trekken afmalen; wij, met die beelden bekend, en gewoon, onder ieder zinnebeeld, eene zedelijke beteekenis te vinden, wij weten, dat hunne bedoeling niet is de letterlijke zin van hunne woorden. Op goede gronden gelooven wij, elkander dien toestand te mogen voorstellen, als een bestaan, waar rust

van ziel, kalmte van geest heerscht, waar geene driften zullen woeden, geene behoefte bestaat, geene baatzucht gekend wordt, geen onedele naijver plaats vindt; maar allen in stoorlooze eensgezindheid den Oneindige dienen en verheerlijken, en streven naar volmaaktheid in deugd en godsvereering, met de zekere overtuiging, van bij elke poging, den verheven Meester, die de volmaaktheid is, meer nabij te komen.

Heerlijk uitzigt! Gelukkig, wie den weg, die naar dit bestaan henen leidt, in liefde, geloof en hoop bewandelen; zij mogen zegevierend uitroepen: dood waar is uw prikkel; hel waar is uwe overwinning! Zij zijn die medgezellen, aan den arbeid gewoon. Zonder arbeid toch, is die heilstaat nimmer te bereiken. Hun is de dood een vriend; terwijl hij voor de overtreders der goddelijke wetten en voorschriften een bode der verschrikking is. Trachten wij dan, mijne BB.·., werkzaam te zijn! Van ons kan, bovendien, met regt méér gevorderd worden, dan van niet ingewijden in de K.·. K.·. Zijn wij, in de voorbereidende school dezer wereld, niet reeds tot MM.·. geordend, en behooren wij dan niet bekwamer en beter geoefend te zijn, dan dezulken, die dit voorregt missen? Wij vooral hebben aanleiding, ons zelven te leeren kennen, de diepste schuilhoeken van ons hart te doorvorschen, de scherpe kanten onzer neigingen op te merken. Welnu, dat wij dan ook met te meer ijver onze gebreken en ondeugden bestrijden, en den ruwen steen van ons eigen hart zoo bewerken, dat wij, van hier geroepen wordende, waardig mogen zijn, om eene plaats te ontvangen in het O.·. dáár boven, voor den troon des O.·. B.·. v.·. h.·. H.·.!

Moeijelijk moge dikwijls de arbeid zijn, maar de volmaakte M.·. staat den volijverigen gezel onafgebroken ter zijde. Volgt maar Zijne leer in hare zuiverheid, zonder de bijvoegselen of versieringen, door welke heerschzucht en eigenbaat hebben bijgedragen, om het heilige onheilig, het reine onrein, het zuivere onzuiver te maken. — Die leer toch is onze leer; hare bedoeling is onze

bedoeling. » Hebt God lief boven alles, en uwen naaste als u zelven." Als wij die verheven leer nakomen, dan zullen ook wij kunnen sterven, gelijk hij stierf, wiens nagedachtenis wij huldigden. Vernieuwen wij daartoe onze gelofte op zijn gesloten graf: dit is het beste bewijs, dat wij geven kunnen van achting jegens hem en van een waar besef onzer pligten als VV.·. MM.·.

DE DRIE M.·. WOORDEN. (*)

I.

Dit leven is een reis, aan d'eindpaal beidt ons 't graf;
Eens daalt de sterv'ling tot die sombre woning af.
Wendt derwaarts mensch! uw blik, de doodsurn zal u leeren,
Hoe gij, uit *stof* gevormd, tot *stof* zult wederkeeren.

II.

Eens slaat uw laatste stond; de dood blijft heer der aard:
Hij, die den boozen schrik, den zwakken siddring baart,
Is vrede-boo voor hen, die deugd en pligt betrachten,
En brengt hun 't Hemel-loon, dat zij op aard verwachten.

(*) *Vergelijk* R.·. *voor den M.·.-graad, bladz. 70.*

III.

Noem' hij de dood een rust, die immer hier beneden,
Door zorg bij zorg bekneld, door lijden werd bestreden;
Den Meester, tot zijn taak als M.·. bereid,
Voert hij als Genius, tot hooger werkzaamheid.

Robidé v. d. Aa.

5842.

VERSLAG

EENER

FEESTVIERING,

in het O.·. van Batavia,

Op 11 September 1841, p.·. s.·.

De leden der in het O.·. van *Batavia* gevestigde Vrijmetselaars-loge De Ster in het Oosten, hebben op Zaturdag, den 11den September 1841, *p.·. s.·.*, in hun lokaal, zich aan een feestmaal vereenigd, hetwelk door hen, als een bewijs van hoogachting en erkentelijkheid, is aangeboden aan den Z.·. V.·. B.·. J. M. van Beusechem, Ged.·. Gr.·. M.·. Nat.·. der O.·. van VV.·. MM.·. in Nederlands Oost-Indiën, den Z.·. A.·. B.·. J. Penning Nieuwland, Reg.·. M.·. hunner L.·., en den Z.·. A.·. B.·. J. Schill, oud Reg.·. M.·. derzelve.

Het gebouw, door de zorg van den B.·. Bouwmeester Th. Reijgers, gedecoreerd en geïllumineerd en met de allegorische voorstelling » *Lux Oritur*" prijkende, kondigde eene meer dan gewone bijeenkomst der Bataviasche Broederschap aan.

Omstreeks 7 ure, des avonds, werden de genoemde AA.·. gasten, onder den aanhef van gepaste muzijk, aan

het voorportaal des Tempels, door eene daartoe benoemde Commissie ontvangen en in eene daarvoor ingerigte receptiekamer geleid, waar zij ieder der leden op de minzaamste wijze begroetten.

Door den B.·. eersten Opziener L. M. F. Plate werd, in die hoedanigheid, het Voorzitterschap aan tafel bekleed en, nadat de drie AA.·. BB.·. naar hunne zitplaatsen waren geleid, de welkomstgroet uitgesproken.

Eene aangename muzijk in een afgezonderd vertrek, verhoogde de genoegens van dit feestmaal, en te goeder tijd werd door den B.·. eersten Opziener Plate eene gezondheid ingesteld, bevattende de uitboezeming van achting en erkentelijkheid der Broederschap te *Batavia*, voor de maçonnieke kennis en verdiensten der drie AA.·. gasten, en voor al hetgeen door Hun AA.·. voor den bloei en luister van de Ster in het Oosten is gedaan, — met den wensch, dat het Hun AA.·. nimmer aan de noodige lust en kracht moge ontbreken, om steeds tot nut der Orde werkzaam te blijven, — dat de leden zich nog lang mogen verheugen in hun bezit, en dat met de vervulling dezer maçonnieke wenschen moge gepaard gaan de vervulling van die, welke de leden voor Hun AA.·. maatschappelijk en huishoudelijk geluk koesteren.

Nadat door elk der drie AA.·. BB.·. deze uitboezeming op de meest gepaste, hartelijkste en treffendste wijze achtereenvolgend was beantwoord, werd door den B.·. tweeden Opziener L. Steitz een toast ingesteld ter eere van de O.·. in het algemeen, waarbij deze B.·. van het nuttige en schoone dier Instelling gewaagde en hare voortreffelijkheid en toepassing op dit feestmaal afschetste; zijnde voorts door den B.·. Redenaar der L.·., C. J. Loman Jz, bij eene daarop gevolgde conditie, het welzijn der zusteren gedronken.

Vervolgens werd door den B.·. Secretaris E. A. Schill, een toast ingesteld ter eere van de beide BB.·. Opzieners; hun namens de gezamenlijke leden dank zeggende, dat zij het eerst op het gelukkig denkbeeld zijn gekomen, om, door het geven van het tegenwoordige feestmaal, op eene

zoo openlijke en ondubbelzinnige wijze te doen blijken van de achting der leden, ten opzigte van drie BB.·., die zoo zeer den luister van *Batavia's* O.·. uitmaken; waardoor zij de leden in de gelegenheid hebben gesteld, om eene feestviering te houden, zoo als nog nimmer in eene maç.·. werkplaats te *Batavia* heeft plaats gevonden, met den wensch, dat zij niet alleen nog langen tijd aan het hoofd der leden mogen werkzaam blijven, ten einde dezelve door hunne meerdere kennis te kunnen voorlichten; maar bij voortduring ook de beste en schoonste vruchten mogen plukken van hunnen maç.·. arbeid in De Ster in het Oosten.

Ten slotte werden door B.·. J. H. de Waal de navolgende dichtregelen, den drie AA.·. gasten ter eere, uitgesproken:

Hoog Eerwaarde! — Zeer Achtbaren!
Zuilen der Vrijmets'larij!
Hoog vereerde Broederscharen!
Gunt dat ik deez' zang U wij;
Dat ik, schoon in zwakke toonen,
Maar toch met opregt gemoed,
U, o waardige Orde-zonen!
Breng mijn broederlijken groet!

't Is geen feest der Bacchanalen,
't Is geen lust van vuigen zin,
Die ons riep naar Isis zalen;
't Is de stem der broedermin: —
't Is, om aan een drietal Braven,
Door het hoogst gevoel geleid,
Eerbied, hulde en dank te staven,
Aan den Disch, hier toebereid.

Groot is 't, als met lauwerbladen,
's Helden voorhoofd is omhuld,
Grootsch is 't, als door miriaden,
't Luchtruim wordt van lof vervuld.
Maar nog grootscher is 't als zegen,
Moed, verdienste en deugd ten loon,
Wordt gebeden, allerwegen,
Van des Hemels hoogen Troon!

Eed'le mannen, achtbre Hoofden,
Om Uw deugd bemind, geacht,
Ziet door hen, die steeds U loofden,
Zulk een hulde U toegebragt!
Aan deez' Broederdisch gezeten,
Waar de liefde 't hart ontgloeit,
Doet een ieders taal U weten,
Welk gevoel ons allen boeit!

Hoog Eerwaarde! — Hoofd der Orde!
In 't Groot Oosten van dit Land!
In dit plegtig uur geworde,
U de streelendste opperhand,
Hoor Uw' naam erkent'lijk noemen,
Voor het goeds, door U verspreid!
Steeds zal men Uw deugden roemen,
Steeds zij eerbied U gewijd!

Achtbre Meester, die voor dezen
'tHoofd waart van dit heilig koor,
Ons getrouw hebt onderwezen,
En ons toonde 't regte spoor,
Die, door Broedermin gedreven,
Vaak die liefde hebt gestaafd,
En, in Uw voorbeeldig leven,
Zoo veel stof tot lofspraak gaaft.

Hoor ook onze toonen rijzen,
U, o waarde Schill! ter eer;
Hoor ook Uwe daden prijzen,
Maar zie onzen dank veel meer:
Schoon niet meer ten troon gezeten,
Met het merk van 's Meesters magt,
Zal geen Broeder U vergeten;
Steeds wordt hulde U toegebragt!

Hoog Verlichte! — Zeer Achtbare!
Wijze Meester, die ons leidt,
Dat Uw oog dit uur ontware,
Aller liefde en dankbaarheid.
Gij, die door Uw ijvrig zorgen,
De eer der L.·. steeds vergroot;
Haar doet pralen als een morgen,
Opgaande uit der neevlen schoot.

Die door woorden en door daden,
Aller BB.·. voorbeeld zijt,
Neen, gij zult het niet versmaden,
Wat ons dankbaar hart U wijdt!
Neem den lof door U voldongen,
Penning Nieuwland! hoog vereerd,
't Broederlied U toegezongen,
Wordt met: » driemaal drie!" vermeêrd.

Ja, die kreet wordt aangeheven,
Achtb're Meester! tot Uw lof,
Blijf ons voorbeeld; help ons streven,
In der O.·. eedlen hof;
Rigt nog lang ons werk ten goede;
Blijf ons voorgaan met Uw licht;
Houd ons, hoe het Noorden woede,
Trouw in onzen heilgen pligt!

Het overige van dezen avond werd in gepaste vrolijkheid doorgebragt.

Nog lang zal deze regt broederlijke en hartelijke vereeniging van *Batavia's* broederschaar bij allen, die er deel aan hadden, in aandenken blijven!

BOUWSTUK,

VOORGEDRAGEN IN DE A.·. L.·.

LA CHARITÉ,

DOOR DEN

B.·. C. de BIE.

Eenigen tijd geleden had ik het voordeel tot u te spreken over de drie zinnebeeldige reizen, welke in den leerlingsgr.·. door hem worden afgelegd, die in ons verbond verlangt te worden opgenomen. Ik heb u toen, naar vermogen, de hooge belangrijkheid dier reizen aangetoond, en uwe welwillende aandacht mogt mij daarbij ten deel vallen. Die aandacht worde mij andermaal geschonken, nu ik dezelve zal trachten bezig te houden met de beschouwing van een ander zinnebeeld, dat op het tafereel in den leerlingsgr.·. wordt aangetroffen, en met de zinnebeeldige reizen in een onmiddelijk verband staat. Ik bedoel den troffel; een werktuig, dat door de bouwlieden, bij het stichten van gebouwen, gebruikt wordt, en, dewijl de meesten onzer symbolen van de bouwkunst ontleend zijn, ook daarom bij ons gevonden wordt. Bij de beschouwing der reizen merkte ik aan, dat dit zinnebeeld door velen met een onverschillig oog beschouwd werd, en zij de hooge en ernstige bedoelingen niet kenden, welke

in hetzelve liggen opgesloten. Deze aanmerking ten minste, zoo verbeelde ik mij door sommigen te hooren zeggen, zal door u niet ten aanzien van den troffel, kunnen gemaakt worden. De belangrijkheid van dat werktuig wordt door elken V.·. M.·. levendig gevoeld; want er is geen zinnebeeld in de drie graden, waarvan hij meer gebruik maakt, immers, over welks toepassing hij meerder spreekt, dan den troffel. Ik stem gereedelijk toe, dat de naam van dat werktuig vaak uit alle monden wordt gehoord, maar twijfel of het door velen wel in deszelfs ware beteekenis gekend en evenmin gebruikt wordt. Ja, ik durf zelfs beweren, dat, hoe dikwerf ook gebruikt, dat werktuig echter niet altijd zóódanig wordt ter hand genomen en toegepast, als met het hooge doel der O.·. overeenstemt, en dat het niet altijd met het vereischte overleg, maar dikwerf ligtvaardiglijk wordt aangewend.

Tot de behandeling van mijn onderwerp overgaande, zal ik met u in de eerste plaats het werktuig beschouwen, dat wij steeds, als arbeiders aan een zedelijk gebouw, moeten ter hand nemen, en daarna overwegen, op welk eene wijze hetzelve moet worden gebruikt.

Volgens de gewone beteekenis, is de troffel het zinnebeeld van de toegevendheid, waarmede een V.·. M.·. de gebreken zijner naasten moet trachten te bedekken.

Een geleerd V.·. M.·., wiens geschriften in Duitschland op prijs gesteld worden, geeft aan die beteekenis de volgende uitbreiding: De V.·. M.·. troffel leert, dat niets zonder te zamen voegend cement kan worden verbonden, en de volkomenheid van het gebouw noodwendig van de evenredige verdeeling van dat cement afhangt. Even zoo moet algemeene liefdadigheid (*charité*), den band van volkomenheid en gezellige eendragt, van uiteen loopende bedoelingen en uiteen loopende belangen, te zamen snoeren, zoodat, even als de stralen van den cirkel, die zich van het middenpunt naar elk gedeelte van den omtrek uitbreiden, de neiging tot algemeene welwillendheid zich tot elk bijzonder lid van het geheele Verbond moet uitstrekken.

De troffel, waarvan tweederlei soort bestaat, is het gewone werktuig van den metselaar, dat hij nimmer bij zijnen arbeid kan ontberen; dat evenzeer door hem bij het bewerken van den ruwen steen, als bij het gelijk maken van het cement, tot bijeenvoeging der bouwsteenen, gebezigd wordt.

Is de troffel onontbeerlijk bij den gewonen arbeid der bouwlieden, even onmisbaar is dezelve voor den leerling V.·. M.·.. Na het doen der reize, bij welke hij zich met het zoeken naar licht, het trachten naar kennis, heeft bezig gehouden, is de troffel het eerste werktuig dat door hem moet worden ter hand genomen, ten einde tot het doel te geraken, waartoe hij in onze O.·. is opgenomen: de beschaving en veredeling van zich zelven.

De ruwe steen, die insgelijks op het leerlings-tafereel wordt aangetroffen, is het voorwerp dat door den leerling V.·. M.·. moet worden bearbeid, en waartoe hem de troffel wordt in handen gegeven. Hij zelf wordt bij eenen ruwen steen vergeleken, waaronder de V.·. M.·. den onverlichten en nog niet gelouterden mensch verstaat, wiens innerlijke waarde nogtans door hem op prijs gesteld wordt, maar die echter nog te zeer door zijne zinnelijkheid en zijne hartstogten beheerscht wordt, en wiens rede daardoor nog te zeer beneveld is, dan dat hij, zonder het gebruik maken van de vereischte middelen, in staat zou zijn, de kiem te ontwikkelen van het edele en goede, welke in hem besloten ligt.

Dat bewerken van den ruwen steen is het welgekozen zinnebeeld van de veredeling en beschaving van zich zelven. Die ruwe steen, zal dezelve met vrucht worden bewerkt, moet innerlijke waarde hebben, en die bewerking kan niet zonder inspanning van krachten plaats hebben.

De troffel is dienstig, om den ruwen steen tot eenen kubiek te vormen, en kan alzoo niet ter zijde gelegd worden, alvorens die arbeid voltooid zij. En zoo is dat werktuig, in de eerste plaats, op het tafereel aanschouwelijk voorgesteld, om den leerling V.·. M.·. te herinneren, dat hij

gestadig aan de veredeling en beschaving van zich zelven moèt arbeiden; dat de plegtige belofte, welke hij bij zijne aanneming heeft afgelegd, door hem geschonden wordt, dat hij zich aan meineed schuldig maakt, wanneer hij den troffel als een nutteloos werktuig van zich werpt: wanneer hij ophoudt zijne aanvankelijk verkregen kennis uit te breiden, zijne ontwikkelde beschaving en veredeling te vermeerderen.

Doch de troffel is niet een zinnebeeld, dat eeniglijk voor den leerling V.·. M.·. in het tafereel is geplaatst; ook voor hem, die tot hoogere graden is opgeklommen, is dezelve even nuttig en noodzakelijk. Het is de bestemming van den mensch, die zijne waarde als zoodanig gevoelt, om rusteloos naar het bereiken der hoogst mogelijke volkomenheid te streven. En wie is er, die zou durven beweren, van op dien trap van beschaving en veredeling te staan, dat hij zou kunnen geacht worden niet meer aan derzelver uitbreiding te moeten arbeiden. De troffel is voor den Mr.·. V.·. M.·. een herinneringsteeken dat hij, hoe verre dan ook gevorderd, aan zich zelven moet blijven arbeiden.

Zoo lang een op te rigten gebouw niet zal zijn voltooid, zoolang deszelfs muren niet tot de vereischte hoogte zullen zijn opgetrokken, kan de arbeider den troffel, dien hij elk oogenblik behoeft, niet uit de hand leggen. En zal dan de V.·. M.·., welken rang hij ook in de O.·. moge bezitten, beseffende dat het zedelijk gebouw, hetwelk zich eenmaal tot aan de einden der aarde zal moeten uitstrekken, nog op verre na niet voltooid is, zijne pligten miskennen en den grootschen arbeid staken, waartoe hij zich, bij zijne intrede in de O.·., verbonden heeft? Mogt hij immer zich zelven en de belangen der menschheid zóó zeer vergeten, dan is de troffel ook voor hem een herinneringsteeken, dan vermaant hem dat eenvoudige werktuig om weder deel te nemen aan eenen arbeid, die het hoogste doel der O.·. uitmaakt.

En zóó zal gewis een ieder met mij instemmen, dat de troffel, zoo als die door den V.·. M.·. moet worden

gevoerd, een der belangrijkste en verhevenste symbolen is, welke in de O.·. worden aangetroffen; maar dat ook dezelve, van dien kant beschouwd, niet altijd op den waren prijs wordt gesteld.

De gewone uitlegging, welke aan den troffel gegeven wordt, is almede van eenen belangrijken aard: hij is het zinnebeeld van de toegevendheid, waarmede de V.·. M.·. de gebreken zijner naasten moet trachten te bedekken: eene zinnebeeldige voorstelling, die van de veel omvattende bedoeling onzer O.·. getuigt en haar van de edelste zijde doet kennen; maar ook eene zinnebeeldige voorstelling, die bij den onnadenkenden V.·. M.·. niet zelden tot de ergerlijkste dwaalbegrippen leidt. Het bedekken der gebreken van den naaste, is gewis eene der schoonste lessen, welke wij in de school der O.·. kunnen ontvangen; maar die les moet met kennis en oordeel in beoefening worden gebragt, indien zij inderdaad eene les der wijsheid wezen zal.

En zoo is dan ook in dat opzigt de troffel, met eene voorzigtige hand gevoerd en door beleid gesteund, een zinnebeeld, dat de belangstelling van den menschenvriend waardig is, en vooral door den V.·. M.·. moet worden ter harte genomen.

Ten laatste is het zinnebeeld van den troffel ook voor eene andere en hoogstgewigtige uitlegging vatbaar. De troffel, als werktuig in het dagelijksche leven beschouwd, wordt niet alleen gebezigd om den ruwen steen te bearbeiden; maar ook om met het cement de alzoo bearbeide steenen te zamen te voegen en tot een onverbreekbaar geheel te vereenigen. Zal dat cement de behoorlijke zamenvoeging bewerken, dan moet het met beleid verdeeld, met vaste hand gelijk gemaakt, en in eene evenredige hoeveelheid aangewend worden.

Bij den V.·. M.·. moet het zoodanig gebruiken van dat werktuig, een zinnebeeld wezen van de aankweeking en bevordering dier algemeene verdraagzaamheid, die niet uit onverschilligheid ontstaat, maar op zuivere menschenmin gegrond is; het vereenigen van uiteenloopende gevoelens

en belangen en alzoo het bevorderen dier eendragt ten doel heeft, waardoor alle menschen, die den éénigen God vereeren, als broeders, als leden van een en hetzelfde gezin, kunnen te zamen wonen, en eenen onverbreekbaren band van vrede, liefde en eensgezindheid vormen.

Aldus met u het werktuig beschouwd hebbende, dat wij als een der belangrijkste zinnebeelden op het tafereel geplaatst zien, noodig ik u thans uit, met mij te overwegen, op welk eene wijze wij hetzelve moeten gebruiken.

In de eerste plaats heb ik den troffel, in deszelfs zinnebeeldige beteekenis, voorgesteld als het werktuig, dat de leerling V.·. M.·. moet ter hand nemen, zoodra hij zijne reizen volbragt heeft en in de O.·. is opgenomen. De ruwe steen is dan het voorwerp, waaraan hij moet beginnen te arbeiden, en zal dat met vrucht worden ondernomen, dan moet het voorwerp innerlijke waarde bezitten, en de arbeid onvermoeid worden voortgezet.

De leerling V.·. M.·. is de ruwe steen; hij moet dus aan zich zelven arbeiden; maar hij moet innerlijke waarde hebben, zal die arbeid vruchten opleveren.

Door de innerlijke waarde van den mensch, die verlangt in ons verbond te worden opgenomen, versta ik geenszins dat hij in de schole der geleerdheid is opgevoed, dat hij met zoodanige kennis en talenten is toegerust, als hem in elke andere maatschappij eene waardige plaats zouden kunnen doen bekleeden, en dat hij door een schrander oordeel en vlug begrip boven anderen uitmunt.

Neen, de O.·. is geene geleerde maatschappij, geene school ter behandeling van wijsgeerige stelsels of afgetrokkene bespiegelingen. Zij is eene oefenschool voor den mensch, waarin die echte levenswijsheid geleerd wordt, welke onveranderd dezelfde blijft en waarvan het eene stelsel niet door het andere wordt verdrongen. Maar hij die dezelve binnen treedt, al wordt er ook van hem geene geleerdheid gevorderd, moet nogtans een mensch zijn, niet van alle beschaving ontbloot, die eenigen aanleg bezit, reeds geleerd heeft na te denken, behoefte gevoelt om zijne kennis te vermeerderen, zijne vermogens

te ontwikkelen, zich meer en meer te beschaven en te veredelen, en die van zijne bestemming als redelijk en zedelijk wezen doordrongen is. In één woord: een goed en edel mensch, die den aanleg bezit om V.·. M.·. te worden.

Hij, die tot de O.·. is toegetreden, omdat hij dezelve als eene koopwaar beschouwt, waarmede hij ter markt kan staan en voordeel doen, is en blijft een ruwe steen, die nimmer een deel van het groot geheel kan uitmaken, maar door de bouwlieden met verachting wordt weggeworpen. Voor hem is de troffel het speeltuig van het kind.

Geheel anders is dezelve in de hand van hem, die uit geene dwaze zelfzucht, uit geene begeerte, om zich in het oog van anderen te verheffen, tot de O.·. is toegetreden. Den troffel ter hand nemende, vernietigt hij de eigenliefde, welke hem zijnen arbeid verzwaart, verbant de vooroordeelen, welke hem in dien arbeid belemmeren. In eene bedaarde en ernstige stemming onderzoekt hij zich zelven, slaat de goede voorbeelden gade, welke hem door zijne medearbeiders gegeven worden, spoort de gebreken op, welke hem aankleven, onderdrukt de zinnelijke neigingen, welke hem eenen verkeerden weg doen inslaan, en beheerscht de hartstogten, welke zijn verstand benevelen en zijnen wil niet meer vrij doen zijn.

Bij dien arbeid moeten alle krachten ingespannen en de troffel met eene vaste hand gevoerd worden, omdat de eigenliefde en vooroordeelen dikwerf aan de veredeling en beschaving van den mensch tegenstand bieden; hij moet trachten dezelve uit den weg te ruimen, ten einde de ruwe steen inderdaad een kubiek kunne worden.

De troffel wordt door den werkman tot het gelijk maken van het cement gebezigd, waardoor de bouwsteenen behoorlijk kunnen worden te zamen gevoegd. Zoo moet ook de mensch in het algemeen, de V.·. M.·. in het bijzonder, trachten al de gebreken, welke hem aankleven, weg te nemen. Indien hij, door eigenwaan verblind, één derzelven over het hoofd ziet, zal hij spoedig weder tot andere vervallen; het gebouw zijner zedelijkheid, uit onevenredige

en niet inéén sluitende deelen opgetrokken, bezit geene hechtheid en is aan instorting blootgesteld. Zelfmisleiding voert nimmer tot zelfbeheersching.

Ten behoeve van zich zelven een regt gebruik van den troffel gemaakt hebbende, kan de V.·. M.·. dien ook ten nutte van anderen aanwenden. Aan de veredeling en beschaving zijner natuurgenooten te arbeiden, is hem ten heiligen pligt gesteld, en *hoe* daarbij den troffel te moeten voeren, zal ik naauwelijks behoeven te zeggen. Zijn onbesproken wandel in de burgerlijke maatschappij, de zuiverheid zijner zeden, de verspreiding der door hem verworvene kennis, het moedig te keer gaan van alle vooroordeelen, welke tot nadeel van zijnen evenmensch zouden kunnen veld winnen, en het betoonen eener belanglooze goedwilligheid, uit zuivere menschenmin ontsproten, zijn de middelen, daartoe door hem aan te wenden.

De troffel is wijders het zinnebeeld van de toegevendheid, waarmede de V.·. M.·. de gebreken zijner naasten moet trachten te bedekken. Een voortreffelijk zinnebeeld, indien het slechts naar eisch begrepen wordt. Maar hetzelve, zoo als ik bij den aanvang zeide, leidt tot de ergerlijkste dwaalbegrippen, de ondervinding heeft het maar al te duidelijk geleerd, wanneer men niet tot de eigenlijke beteekenis doordringt.

Door de toegevendheid, waarmede men moet trachten de gebreken zijner naasten te bedekken, versta ik geenszins, dat de V.·. M.·. die, al zijn dezelve ook zoodanig, dat zij ondeugden kunnen genoemd worden, moet over het hoofd zien en onopgemerkt laten voorbijgaan; dat hij die ondeugden, niet alleen voor anderen, maar ook voor hem, die met dezelve behebt is, moet trachten te bedekken; in één woord, dat hij blind voor de gebreken, voor de ondeugden zijns broeders wezen moet. Zoodanig dwaalbegrip is het, dat dikwerf aanleiding geeft tot het opvatten van den troffel, om daarmede als ware het die ondeugden gelijk te maken, te plooijen en in eene geheel andere gedaante te doen voorkomen, in plaatse van denzelven te gebruiken, om met overleg de wanstaltigheden te

doen verdwijnen, welke den bouwsteen ongeschikt maken, om naast eenen goed bewerkten te kunnen worden gevoegd. Een zoodanig begrip is strijdig met het gebod: » hebt uwe naasten lief als u zelven;" en ook met dit: » doe aan een ander, hetgeen gij wilt dat aan u geschie- » de." Hij, die gezondheid en leven niets acht, wanneer het op het najagen van zinnelijke en bedwelmende vermaken aankomt; die zich niet ontziet, heimelijk allerlei ondeugden te begaan, wanneer slechts zijn goede naam in het openbaar kan behouden blijven; die zijne verstandelijke en zedelijke beschaving geheel uit het oog verliest en zich alleen op uiterlijke beschaafdheid toelegt, kan niet gezegd worden, zich zelven lief te hebben. Hij, die zoodanige ondeugden niet alleen onopgemerkt laat voorbijgaan, maar zelfs geene enkele poging aanwendt, om den afgedwaalden B.·. den weg te doen verlaten, langs welken hij zich onvermijdelijk in eenen afgrond stort; die bij het verwaarloozen van den heerlijksten aanleg, het misbruiken der voortreffelijkste talenten, geen enkel woord ter waarschuwing aan den zoodanigen doet hooren, overtreedt op eene laakbare, ja allezins misdadige wijze het gebod: » hebt » uwe naasten lief als u zelven," en ook dat: » doe aan » een ander, hetgeen gij wilt dat aan u geschiede." Hij toch, wien het inderdaad ernst is, om aan zijne eigene beschaving en veredeling te arbeiden, zal gewis den B.·. danken, die het zich ten pligt stelt, hem daartoe van zijnen raad te dienen, met zijne hulp te ondersteunen en met zijne ervaring voor te lichten.

En hoe nu bij de hier geschetste gebreken den troffel aan te wenden? — Ik beantwoord die vraag met de les, door eenen beroemden zedeleeraar van onzen tijd, ten aanzien van het zelfbehoud van anderen gegeven: Vermaning geldt tegen ongeregeldheid, en berisping tegen ondeugd. Beiden moeten de tegenovergestelde deugden duidelijk kenbaar maken in derzelver aard en gevolgen: beiden de schande en de schade der verkeerdheden doen inzien, welke men wil verbeterd hebben. Noch de eene, noch de andere moeten overdreven zijn, opdat zij de on-

dervinding niet tegen zich krijgen, noch ook terstond te strenge eischen doen, opdat zij niet boven het zedelijk mogelijke in den afgedwaalde gaan. Zij moeten het vernuft geene uitvlugt vrij laten, terwijl zij het hart vermeesteren, en, van alle oppervlakkigheden afkeerig, diep doordringen tot in de eerste roerselen der daden, om den mensch aan zich zelven te vertoonen, gelijk hij is, en te doen zien, hoedanig hij zijn moest. In alle deze vermaningen en berispingen moet echter de meeste aandrang worden ontleend van eigen voorbeeld, hetwelk op zich zelve oneindig krachtiger is, dan alle vermaning, en zonder hetwelk deze volstrekt geene werking doet. Op dit alles nu nog de broeder-betrekking toegepast, en de wijze van de aanwending dezer middelen kan niet onbekend zijn. Broeders hebben geene meerderheid de een boven den ander: verre zij dus alle meesterachtigheid. Broeders zijn geene regters van elkanderen, verre blijve alzoo alle oordeel en verdoemenis. Broeders zijn ten naauwste aan elkander verbonden: liefde alleen mag dus hen drijven. Hetgeen den eenen Broeder gebeurt, kan ook den anderen overkomen; de bestrijder van den dwalende stelle dan de mogelijkheid zijner eigene doling vooruit, de berisper der gebreken erkenne dan zijne eigene het eerst. Broeders eindelijk, behooren elkanders karakter wel te kennen: en ook deze kennis moet hunne poging tot elkanders behoud regelen, zoowel in de oplettende keuze der gelegenheden, als in de voorzigtige aanwending der gepaste middelen, ten einde zich vertrouwen te verwerven, ingang te bezorgen en het gewenschte doel bereikbaar te maken.

De toegevendheid omtrent zoodanige gebreken, welke men verkeerde hebbelijkheden zoude kunnen noemen en geene betrekking tot de zedelijkheid hebben, is van eenen anderen aard. Omtrent deze kan men het stilzwijgen bewaren en den schijn aannemen, alsof men dezelve niet opmerkte. Broederliefde eischt nogtans dat men lette, dat die hebbelijkheden tot geene uitersten overslaan en tot geene bespotting in de burgerlijke zamenleving leiden.

Eindelijk rust op den V.·. M.·. de taak, den troffel be-

hoorlijk aan te wenden, bij het vereenigen van uiteenloopende gevoelens en belangen, ten einde die eendragt en liefde te bevorderen, en alzoo dien onverbreekbaren broederband te vormen, waardoor het hoogste doel der O.·. kan en moet worden bereikt.

Moeijelijk vooral is de taak, in eenen tijd als de tegenwoordige, in welken het rijk der duisternis op nieuw tegen dat des lichts hardnekkig strijd voert en geene pogingen onbeproefd laat, om de zege te behalen. Nu, en meer dan immer is het zake, den troffel met vaste hand aan te grijpen en met beleid en ijver te voeren, ten einde den tempelbouw, waarmede wij ons onledig houden, krachtdadig te kunnen voortzetten. En *hoe* daarbij den troffel aan te wenden? Alle menschen zijn bouwsteenen voor dien Tempel. Het cement tot derzelver zamenvoeging, moet met beleid verdeeld en gelijk gemaakt worden. Daartoe staan vaak diep gewortelde vooroordeelen in den weg. Men trachte dezelve niet op eenmaal uit te roeijen of met bitsheid en geweld te bestrijden. Liefdeloosheid en dwang zullen nimmer den triumf der waarheid verzekeren. Bij de blijken van belangloozen ijver en zuiverheid van bedoelingen, gebruike men geene andere wapenen, dan die der overreding en overtuiging, en trachte door geene andere, dan door deze alleen, het overwigt te verkrijgen. Bij verschil van godsdienstige gevoelens vooral, moet geene partijdigheid, geen sektengeest den troffel besturen. Liefde, het hoofdbeginsel van alle ware godsdienst, moet trachten die gelijkvormigheid te bewerken, welke tot de ineensmelting der uiteenloopende gevoelens noodzakelijk is. Onze verlichte kennis is het cement, dat daartoe vereischt wordt. Dat cement moet met beleid verdeeld worden. Men verlichte, maar verblinde niet. Die kennis worde aan anderen medegedeeld, naar gelang van derzelver vatbaarheid, behoeften, stand en betrekking. De bevordering van kennis, de uitbreiding van waarheid zij met liefde gepaard, omdat wij daarbij niets anders dan het waarachtig geluk van onzen medemensch moeten bedoelen.

Die taak, ons als V.·. M.·. opgelegd, moet niet gedeel-

telijk vervuld, maar met onbezweken ijver worden afgewerkt. Volharding, hoe vaak men ook teleurstellingen moge ondervinden, kan de eindelijke zegepraal der waarheid bevestigen.

In eenen tijd als dien wij thans beleven, in welken regeringloosheid tegen het wettig gezag, losbandigheid tegen vrijheid eenen niet minder hardnekkigen strijd voeren, moet de V.·. M.·. vooral den troffel ter hand nemen en de uiteenloopende belangen trachten te vereenigen. Het cement, door hem aan te wenden, besta in zijne kenmerkende zucht tot orde, en zijnen heiligen eerbied voor de wet, en in zijne onveranderlijke gehechtheid aan hem, wien de belangen des volks zijn toevertrouwd. Liefde, vertrouwen en eensgezindheid vormen den onverbreekbaren band tusschen Vorst en Volk. Door zijn voorbeeld, door zijnen invloed ondersteune de V.·. M.·. het wettig gezag, door zijne onderwerping aan wet en orde betoone hij zijnen afkeer van eene teugellooze vrijheid. Hij trachte de tegenstrijdige belangen te vereenigen, door allen op één gemeenschappelijk belang, de rust en het geluk des Vaderlands, te wijzen, door allen tot het bejagen van dat doel aan te sporen en van deszelfs noodzakelijkheid te overtuigen.

Dat wij dan, mijne BB.·., steeds zoodanig den troffel hanteren, als ik U hier heb pogen te schetsen; dan voorzeker zullen wij, als getrouwe en ijverige bouwlieden, aan onzen zedelijken Tempel arbeiden, en eenmaal zal ook van ons de getuigenis gegeven worden:

Zie hier den Bouwheer, die, bij 't edelste cement
Dit werktuig in zijn kracht en waarde heeft gekend.

5841.

UITBOEZEMING,

voorgedragen den 13den September 1842 p.·. s.·.,

IN DE LOGE

DE STER IN HET OOSTEN,

te Batavia,

DOOR

B.·. SCHILL,

bij de aanneming in de O.·., van den Leerling

PENNING NIEUWLAND,

zoon van den A.·. B.·. Reg.·. M.·. dier L.·.

Het blind vooroordeel duikt in 't stof,
De drieste dweepzucht vliedt
Met nijd, die op des Mets'laars doel
Te vaak haar pijlen schiet;
De wijsheid juicht; haar licht breekt aan
Met nieuwen straal op straal;
De waarheid viert in Isis koor
Haar schoonste zegepraal!

Wat op deze aarde dale of rijz',
Uw glorie vieren wij;
Onwrikbaar staat uw Tempelkoor
Gewijde Mets'larij!
Waar broedertrouw en waarheidsmin
De handen zamenslaan;
Daar voert men tot uw' Tempelbouw
Steeds nieuwe steenen aan.

Gij A.·.! gingt niet slechts den vreemd'
Als echt Vrijmets'laar voor;
Maar voert ook zelfs uw eigen zoon
Hier in dit Tempelkoor!
Gij wijst hem met uw vaderhand
Den driehoek des altaars;
En toont van daar hem 't voetspoor aan
Des waren Metselaars.

Wie ook Vrijmets'larij veracht',
Of uit vooroordeel vlied';
Erkent ge, o Broeders! in dien stap
Haar hooge waarde niet?
Wie voelt niet dat Vrijmets'larij
Een heil'gen Tempel bouwt,
Daar 't vaderhart zijn eigen kind
Aan hare leer vertrouwt!
O, A.·.! moge steeds die zoon,
In 's werelds rampwoestijn,
Tot aan uw' laatsten levenssnik
Uw roem en glorie zijn!

En jong'ling! gij die 't heilig licht
Voor de eerste maal aanschouwt,
En weif'lend, nog u zelven vraagt:
Wat toch de Mets'laar bouwt?

Hoor, en de weêrklank volge u na,
In 't verst gelegen oord!
Hoor, wat Vrijmets'larij u leert
En volg getrouw haar woord!
Vrijmets'larij is de oefenbaan
Die naar volmaking leidt,
Wanneer haar kind, opregt van hart,
Der deugd zijn leven wijdt:

Wanneer hij, 't zij hem voorspoed kroont,
Hetzij hem rampspoed deert,
Steeds d' Opperbouwheer van 't heelal,
Door zijne daden eert;
Wanneer hij 't allerschoonst gebod
Getrouw blijft en betracht:
In ieder mensch een' broeder ziet,
En ondeugd steeds veracht;
Wanneer hij nood noch dood ontziet,
Waar 't menschenliefde geldt;
Maar, waar de ramp zijn' broeder drukt,
Het eerst ter hulpe snelt.
Wanneer hij Land en Vorst bemint,
Daarvoor zijn' arm verpandt
En nimmer d'eersten pligt vergeet:
De trouw aan 't Vaderland;

Niet trotsch op rang en levensstand,
Alléén de deugd waardeert,
En in den mensch, in vorst en slaaf,
Alléén den mensch vereert.

Volg W.·. B.·.! volg die leer,
Dit is ons aller wensch;
Pas haar in dit ons Oosten toe:
Ook de Javaan is mensch.
Waar ook de mensch geboren zij,
Zijn kleur zij blank of zwart,
Let, Broeder op dien oorsprong niet,
Maar oordeel slechts zijn hart!

Ook in elk ander werelddeel (*)
Ontmoet ge een' Broederstoet,
Ook dáár wordt ge als Vrijmetselaar
Met *drie*werf *drie* begroet;
Ook dáár sluit Vrije Mets'larij
U in haar' heil'gen band,
Alomme waar gij Broed'ren vindt,
Vindt ge ook een Vaderland.
Vaarwel dan, Broeder, die vertrekt!
O kom, bekroond met eer,
Gezegend, doch ook rein van hart,
Ras in ons midden weêr.

(*) Den volgenden dag zou de nieuw aangenomene naar Holland scheep gaan, wegens familieaangelegenheden, om spoedig naar Java terug te keeren.

ONZE GELOOFSBELIJDENIS.

De Mets'laar die in eigen kringen
Getrouw bewandelt de enge baan,
Waarop het gros der stervelingen,
't Niet waagt een' enk'len blik te slaan;
De Mets'laar, die voor aardsche grootheid,
Te vaak het dekkleed van de snoodheid,
De knie niet krommend buigt ter nêer,
Gehoorzaamt, in 't maatschapp'lijk leven
De wetten aan den Staat gegeven,
En biedt zijn' Koning schuldige eer.

De dweepzucht uit haar krocht verrezen
Omhulle zich met godsdienstschijn,
En doe, ons ter miskenning, lezen:
» Dat Mets'laars ongodisten zijn,
» Dat zij, in strijd met de aardsche magten,
» Bij heim'lijk orde en wet verkrachten,
» Gevaarlijk zijn voor kerk en staat,"
Het is een laatst stuiptrekkend pogen,
Van 't rijk van dwaling, list en logen,
Dat, dank zij hun, te gronde gaat.

Zij smeden hier geen enge keten
O sterveling! voor uw gemoed,
Uw taak is 't, hoe ge uw God wilt heeten
En hoe ge aan Hem uw pligt voldoet.
Zij die niet zoeken, die niet vragen,
Wat plek uw wiegje eens heeft gedragen;
Wat staat gij voert; tot welk een stand
Geboorte of gunst u heeft verheven,
Maar of ge uw pligten trouw wilt leven,
Zij biên aan elk de broederhand.

Wie dom en wuft die hand versmaden,
Die zuiv're menschenliefde biedt,
Zij wand'len voort op de eigen paden,
Beklagen maar verkett'ren niet.
Zij schatten 't voordeel hun beschoren;
En blijven naar de roepstem hooren,
Die stadig spoort tot nieuwe vlijt;
Ja, wie hen last'ren of bestoken,
Zij doen de altaren duurzaam rooken
Aan licht en waarheid toegewijd.

Robidé v. d. Aa.

5836.

BOUWSTUK.

VOORGEDRAGEN IN DE A.·. L.·.

WILLEM FREDERIK,

BIJ HET BEZOEK VAN DEN

H.·. E.·. Ged.·. Gr.·. Mr.·. Nat.·.

den 28 d.·. der 10 m.·. van het J.·. d.·.
W.·. L.·. 5842;

DOOR

B.·. D. J. VEEGENS.

» *De morgenstond is gekomen en 't is noch* » *nacht.*" Jes. XXI: 12.

Ik heb mij zelven afgevraagd, wat de H.·. V.·. broeder, die aan onzen arbeid deel neemt, wat de L.·. die het voorregt heeft hem in hare werkplaats te ontvangen, van mij als Red.·. verwachten. Zal ik hulde brengen aan zijne hooge verlichting? — Maar de vruchten van dezelve zijn in ieders handen. Zal ik lof toezwaaijen aan zijn wijs en gematigd bestuur? — Immers de bloei der Ned.·. V.·. M.·. geeft daarvan getuigenis. Zal ik? — Maar indien ik

voortging, zou ik gevaar loopen zijne zedigheid te kwetsen, die het beneden zich acht om in het aangezigt geprezen te worden; ik zou vreezen, dat eene lofspraak, hoe wel verdiend ook, uit mijnen mond en van dit spreekgestoelte, als vleijerij mogt klinken, en ik acht deze plaats te heilig, de taak, die op mij rust, te gewigtig, dan dat zelfs het minste vermoeden van gunstbejag of naar den mond spreken daaraan zou mogen kleven. Vergun dus, H.·. E.·. broeder, dat ik uwe tegenwoordigheid, waardoor onze tegenwoordige bijeenkomst wordt opgeluisterd, voorbij zie, hoe moeijelijk mij dit vallen moge: ik weet het, Gij verwacht, Gij verlangt, Gij eischt dit. Duld, dat ik, gelijk ik gewoon ben, dit bouwstuk dienstbaar make aan het opwekken en voortplanten van maç.·. gevoelens, en moge uwe aanwezigheid strekken om de herinnering daaraan in de harten mijner toehoorders dieper in te prenten en levendiger te bewaren.

Ik ben niet gewoon een beroep op de toegevendheid mijner MedeBB.·. te doen. Ik reken op hunne welwillendheid, die met de goede bedoeling voor lief neemt. En ook thans acht ik dit niet noodzakelijk, want ik weet, dat dezelfde hand, die in het Ned.·. G.·. O.·. den hamer voert, nog liever den troffel bezigt. Ik gevoel zelf het best, hoezeer ik dien behoeve; maar nogtans, BB.·., weigert mij uwe aandacht niet bij de *beschouwing van het standpunt, waarop de Ned.·. V.·. M.·. zich bevindt en van de taak, die haar te vervullen staat.* Het onderwerp, waarop ik uwe oplettendheid zal vestigen, is onzer aller overweging waardig.

Hij, die den loop der gebeurtenissen onpartijdig en onbevooroordeeld gadeslaat, zal zich met mij minder verwonderen dan verblijden over de veranderde denkwijze omtrent het nut der V.·. M.·.. Velen onzer zullen zich herinneren, hoe er zich zelfs uit den boezem der O.·. stemmen verhieven, die haar voor eene verouderde instelling verklaarden. — Weinige jaren zijn verloopen, en zelfs de oningewijde wereld vestigt op haar blikken van hoop en

vertrouwen, terwijl van alle zijden de overtuiging luider en luider openbaar wordt: Neen, de V.·. M.·. heeft niet uitgediend!

Indien wij ons niet door die gebeurtenissen willen laten medeslepen, maar wenschen, dezelve tot welzijn onzer O.·. en tot bereiking van hare oogmerken aan te wenden, behooren wij te waken, dat onze werkzaamheid aan dat verheven doel beantwoorde en de verwachting niet te leur stelle. Inderdaad, wij zouden ons onze roeping onwaardig maken, indien wij nu de handen in den schoot legden en bleven toezien, terwijl de magt der duisternis rondom ons werkzaam is. Er rust op ons eene dure verpligting om voor het ons toebetrouwde kleinood te waken en de K.·. K.·. zuiver en onbesmet te bewaren.

De V.·. M.·. is geene instelling, die zich van de zamenleving afzondert of haren invloed binnen de wanden onzer werkplaatsen beperkt. Integendeel, zij grijpt krachtdadig in alle raderen der burgerlijke maatschappij: haar werkkring omvat het geheele menschdom, hare leer strekt zich uit tot de hoogste belangen van elken mensch. Wederkeerig ondervindt zij de terugwerking zoowel der groote staatkundige schokken, waardoor de gedaante der wereld veranderd wordt, als van den trapsgewijzen vooruitgang der beschaving, die, minder merkbaar, maar niet minder zeker, den toestand des menschdoms wijzigt. Aan geen van beiden is zij vreemd, voor geen van beiden ongevoelig. Zoo bestaat er dan een natuurlijk verband tusschen haar en den maatschappelijken toestand der volken. Hoedanig is dat verband in ons Vaderland? In welk eene betrekking staat onze O.·. tot het Ned.·. volk? Ziedaar eene vraag, vooraf door mij te beantwoorden.

Was er ergens een bodem geschikt om het zaad der V.·. M.·. te ontvangen, te koesteren, en met honderdvoudige vrucht weder te geven, het was die der Vereenigde Nederlanden: de bodem, in den reuzenstrijd der vaderen, voor geweten en vrijheid, op geweld en bijgeloof veroverd; het land van godsvrucht, van verdraagzaamheid, van wel-

dadigheid. Toen, nu ruim eene eeuw geleden, de V.·. M.·. herwaarts was overgebragt, wie twijfelde er toen aan, of hier altans had het licht gezegevierd over de duisternis? En toch er was geen licht in het N.·.. Het onkruid was reeds in den grond verspreid, waarin de plant gelegd werd, en toen zij opwies bedierf de wind van het Z.·. hare sappen, en zij bragt slechts onrijpe of vergiftigde vruchten voort. Dat onkruid was het ongeloof, dat voor verlichting gold, de onverschilligheid, die verdraagzaamheid heette, de losbandigheid, die het masker van vrijheidszucht droeg; en zoo al de weldadigheid niet geheel was verbasterd, maar al te dikwijls werd zij aan onwaardigen verkwist of door praalzucht ontluisterd. Voorzeker, het is niet te verwonderen, dat de beoefenaars der K.·. K.·. alras voor vrijdenkers en woelgeesten werden uitgekreten. Het onkruid toch groeide onder de schaduw der V.·. M.·. welig op in de LL.·., waar men aan de vormen bleef hangen en den geest veronachtzaamde. En zoo kwam de V.·. M.·. tot op onzen leeftijd. Wat had zij uitgewerkt? Wat was zij geworden?

Ik wil niet onbillijk zijn. De omwentelingen, die Europa schokten, de onderdrukking van ons Vaderland, het verval van alle welvaart moesten noodwendig hare ontwikkeling tegenhouden, hare werking verlammen. Wat meer is: het O.·. van *Nederland* telde steeds een aantal edele mannen, waardige VV.·. MM.·., die het goede deden en bevorderden waar zij konden: een aantal nuttige stichtingen is aan hen het bestaan verschuldigd. Maar de O.·. zelve? — Hare schuld was het waarlijk niet, dat zij ontstonden. Ja, er bestaat éene enkele waarlijk maç.·. inrigting, wier edel doel het is, om het oog van den geest voor het licht te openen, waarvoor dat des ligchaams gesloten is; een gesticht, welks oprigting het Amsterd.·. O.·. tot duurzame eer verstrekt. Maar dat gesticht zelf, dat nog voor korten tijd aan den invloed der O.·. genoegzaam onttrokken en tot een gering aantal bevoorregten beperkt was, getuigt luide van de onverschilligheid, — of zal ik zeggen van de lijdzaam-

heid? — der VV.·. MM.·. De O.·. zelve! — Bij algemeene volksrampen heeft zij ook haar penningske bijgedragen; doch waar is in dat *Nederland*, dat voor alle behoeften, voor weezen en weduwen, voor ziekte en armoede, zoo mild plagt te zorgen, eene stichting harer waardig?

Ik wijt dit niet aan hare leden, niet eens aan haar bestuur in vroegere dagen. Wat vermogt de beste wil, toen men eenmaal van het beginsel der V.·. M.·. was afgeweken, toen men eenmaal het doel uit het oog verloren had? Een bestuur zonder eenheid en kracht, dat met moeite eenen schijn van eensgezindheid handhaafde; werkplaatsen, naijverig op elkanders bloei, dien zij in het aantal harer leden gelegen achtten; eene leer uit den onzin der verfranschte ritualen, naar willekeur uitgelegd, symbolen zonder beteekenis, of waarvan de beteekenis verloren was: zie daar in korte trekken den toestand der O.·. in *Nederland*, bij het afschudden van het juk der vreemde overheersching. Bestond zij uit het beste en verlichtste deel der natie? — Neen. Stond zij aan het hoofd der beschaving? — Neen. Bevredigde hare leer de behoeften der ingewijden? — Neen. Voldeed zij aan hare bestemming? — Neen voorzeker: nog was het duister in het N.·.

En is het nu beter? — Het vierde van eene eeuw is sedert verstreken. Vreemde verschijnselen heeft het aangebragt, groote veranderingen veroorzaakt, ook in de denkwijze van het Nederlandsche volk. Wat onze vaderen niet voorzien, niet vermoeden konden, is gebeurd. De vijanden des lichts openlijk te voorschijn getreden; bijgeloof en dweepzucht met losbandige vrijheidszucht en ongeloof verbroederd; godsdienshaat herboren en een religieoorlog niet meer onmogelijk. Aan velen hebben de gebeurtenissen de oogen geopend, en ook op onze O.·. zijn zij niet zonder uitwerking gebleven. De beuzelgeest der vorige eeuw bestaat niet meer; het vroeger ongeloof heeft voor verlichte godsdienstigheid plaats gemaakt; de vreemde plant, die, uit het zaad eener valsche wijsbegeerte ontsproten, zich aan den alouden stam der V.·. M.·. had vastgeklemd, is zoo goed

als verwelkt: alom ziet men sporen van leven, van werkzaamheid, van broederlijke toenadering. Inderdaad, de O.·. begint zich in haren eigen boezem te hervormen. Maar eerst *dan* zal zij het wantrouwen der ongewijde wereld volkomen overwonnen hebben; eerst *dan* aan hare bestemming beantwoorden, wanneer men het als een voorregt zal beschouwen tot haar te behooren, wanneer alle naijver zich oplost in het streven naar hetzelfde doel, wanneer van haar het licht uitgaat, dat zij, in weêrwil van allen vreemden tooi, sints eeuwen zuiver bewaard heeft. Eerst *dan* zal het licht zijn in het N.·.

Ziedaar de werkkring der Nederlandsche V.·. M.·. In den strijd tegen de duisternis is hare plaats aan de spitse der verlichting. Om te overwinnen, behoeft zij een vast vertrouwen op de regtvaardigheid harer zaak, op hare strijdmakkers, op hare aanvoerders. BB.·., elk onzer kan veel bijdragen tot die overwinning. Laat ons de aloude banier opheffen, ons openlijk rondom haar scharen en hare kleur niet verloochenen! Laten wij ons naauwer aan elkander sluiten en de kern van het volk in onze gelederen opnemen. Laten wij zorgen dat onze hoofden de uitdrukking zijn van hetgeen wij willen en behoeven; dat zij werkelijk begrijpen, wat de omstandigheden van hen eischen, en aan die eischen beantwoorden. Kortom, laat ons weten wat wij willen, en willen wat wij behooren, en de Nederlandsche V.·. M.·. zal eervol de taak kunnen vervullen, die op haar rust.

Ja, eervol is die taak! Wij beleven een' tijd, waarin de mensch veelal minder naar het gehalte, dan naar den stempel, dien hij draagt, wordt beoordeeld, met andere woorden, waarin men meer vraagt naar rang, titels en namen, dan naar ware verdiensten. De V.·. M.·., die alleen menschenwaarde kent, zal de valsche munt onderkennen, zonder zich door den stempel te laten misleiden. Het edelgesteente behoeft bij haar geene kostbare invatting, om op prijs gesteld te worden. Zij zal de middelmatigheid onder het geborgde staatsiekleed ontdekken en verdienste huldigen met of zonder ordekruis.

Wij beleven een' tijd, waarin de stoffelijke belangen veelal meer gelden, dan zedelijke waarde, waarin men vóór alles naar geld en dan eerst naar deugd vraagt, of liever, waarin het geld voor deugd doorgaat. De V.·. M.·., die alleen den zedelijken mensch waardeert, zal de wereld overtuigen, dat de deugd geene ijdele hersenschim is; dat er andere schatten zijn, dan de uitwendige gaven der fortuin, edeler drijfveêren, dan de dorst naar goud.

Wij beleven een' tijd, waarin de ongelijkheid der bezittingen meer en meer toeneemt, armoede en rijkdom in harde contrasten tegen over elkander staan, en weldadigheid niet alleen pligt, maar gebiedende noodzakelijkheid wordt. De V.·. M.·., die aan dit deel harer roeping nimmer ontrouw was, zal het voorbeeld geven, hoe men helpt zonder te vernederen; hoe men de armoede niet slechts lenigen, maar voorkomen kan; hoe men uit beginsel, niet uit hartstogt moet weldoen; eindelijk, hoe *veel* goede raad dikwijls boven het geld vermag, dat de overvloed gedachteloos wegwerpt.

Wij beleven een' tijd (en gave de O.·. B.·., dat ik mij bedriegen mogt), waarin de oude godsdiensthaat schijnt te herleven en burgers van hetzelfde Land, in twee vijandelijke legerkampen vaneen scheidt. De V.·. M.·. zal, termijl zij strijdt tegen de duisternis, het voorbeeld geven van verdraagzaamheid jegens anders-denkenden, in welke zij menschen, medeburgers, broeders ziet; van verdraagzaamheid, die de dwaling haat, maar den dwalende niet van zich afstoot; die hare eigene overtuiging boven alles waardeert, maar die van anderen eerbiedigt; met één woord, die liever onregt wil lijden, dan zelve onregt te doen.

Eindelijk, wij beleven een' tijd, waarin onze Broederschap, elders belasterd en vervolgd, ook hier ondermijnd en belaagd wordt. Hier zullen wij toonen, dat wij haar met geestdrift zijn toegedaan, dat wij pal staan voor hare regten. Hier komt geene zwakheid te pas, hier geen verdrag met den vijand, hier geene wijziging in de leer, die wij van de vaderen hebben ontvangen, die wij aan de nakomelingen zullen overleveren.

Ziedaar, BB.·., U de taak geschetst, die de Nederlandsche V.·. M.·. te vervullen heeft. Daartoe roep ik u op, daartoe, ik weet het, zijt gij bereid. Zoo zal hier de morgenstond gekomen zijn, ofschoon het elders nog nacht is, zoo zal hier licht zijn in het N.·.

Ik heb met vertrouwen gesproken, H.·. E.·. B.·., met vertrouwen op uwe broederlijke welwillendheid, op uwen beproefden ijver voor de belangen der O.·., op de wijsheid, waarmede Gij den hamer voert. Ik weet het, Gij vordert dat vertrouwen. Gij moogt het vorderen, wien het onbepaald vertrouwen der geheele Ned.·. V.·. M.·. op den verheven zetel geplaatst wenschte, dien Gij tot heil der Broederschap bekleedt. Gij moogt rekenen op de duurzaamheid van dat vertrouwen, hetwelk Gij met ware broedertrouw beantwoordt. Vertrouwen! — Wat zou de V.·. M.·. zonder hetzelve zijn? Vertrouwen is reeds bij den enkelen mensch de magtige hefboom, die zijne aangeboren kracht in beweging brengt: de fakkel, die de vonk van het vernuft ontsteekt: de staf, die te midden van gevaren pal doet staan. Wat bestuurde de hand van eenen Angelo, terwijl het marmer onder zijnen beitel in groote spaanders om hem spatte? Wat deed Galilei in den kerker der Inquisitie uitroepen: » Én toch beweegt zij zich?" Wat toonde Columbus in het verre verschiet, aan de overzijde des Oceaans, eene nieuwe wereld! Wat, eindelijk, legde den grooten hervormer de bezielde taal der overtuiging in den mond: » Hier sta ik: God helpe mij, ik kan niet anders?" Immers het vertrouwen, dat de kunst, dat de wetenschap, dat het genie, dat het opzien tot den G.·. B.·. inboezemt. Waar vertrouwen ontbreekt, is alle geestkracht uitgedoofd, alle inspanning onmogelijk, alle zamenwerking verlamd. Waar het op vaste grondslagen rust, bestaat overeenstemming, eenheid, kracht. Voorspoed en overwinning zijn met onverbreekbare ketenen aan hetzelve vastgesloten. Wat de zon voor het wereldstelsel is, is het vertrouwen voor iedere menschelijke vereeniging, voor elke maatschappelijke verbindtenis: de oorzaak, die haar doet ontstaan, de band, die haar te zamen houdt, het bezie-

lende beginsel, dat haar kracht en leven geeft. Hoe veel te meer is het dit alles voor de O.·. der VV.·. MM.·.! O! mogt de arbeid van dezen avond iets hebben bijgedragen, om dat vertrouwen tusschen de zonen der W.·. onder elkander en op het Bestuur, op de K.·. K.·., die wij beoefenen, en den Almagtigen B.·., tot Wiens eer wij werken, te bevestigen en aan te kweeken.

HET OOSTEN.

Aan U de kracht, ontzaglijk Noorden!
Dat van 't ontembaar ijsgevaart,
Uit afgesloten wereldoorden
Uw geesels rondzwaait over de aard.
Gevallen Titan, aan wiens vingren,
Als eertijds rotsen, schollen slingren,
Vaak tot de wolken opgejaagd;
Gij, die de zon tart en de orkanen,
Op Uw kristallen oceanen;
Terwijl Uw kruin als zegevanen,
Der eeuwen ijsgebergten draagt.

Aan U de rijkdom, lieflijk Zuiden!
Gekoesterd in Uw zomerglans,
Doorwademd van Uwe amberkruiden,
Omstrengeld van Uw bloemenkrans.
Gij trilt van wellust, zwoegt van weelde.
De gaven, die natuur verdeelde,
Vaak met stiefmoederlijke hand,

Uw boezem kan ze naauw bevatten,
Daar Ge overvloeit van milde schatten,
Die, als fonteinen, de aard bespatten,
Tot aan het verst gelegen strand.

Aan U de jeugd, verbazend Westen!
U ijver, grootheid, heldenmoed,
U vrijheid, U gemeenebesten,
Wier luister kroonen tanen doet.
Het maagdelijke hoofd ompereld
Door 't vonklen van een nieuwe wereld,
Beschaamt Gij de oudere in Uw vaart;
Zij tooit zich met een schoon verleden,
Zij leeft slechts bij den dag van heden;
Gij treedt vooruit met reuzenschreden;
De toekomst is voor U bewaard!

Maar wat er schoons ten deel mogt vallen
Aan elke lucht- en hemelstreek;
Gij zijt bevoorregt boven allen,
Gij Oosten! schoon Uw bloeitijd week;
Schoon in de diepten van Uw gronden
Ninive en *Babylon* verzwonden,
En 't puin van *Tyrus* U bedekt;
Schoon de aanblik van Uw slavenvolken,
Gewikkeld in der dweepzucht wolken,
Gekromd voor Muzelmansche dolken,
Het hart tot ernst en weemoed wekt!....

U moog noch jeugd, noch kracht versieren.
Zoo vaak de zon in lichtgewaad,
Omzoomd met purper en saffieren,
't Heelal begroet met dageraad;
Zoo vaak voor de almagt van haar stralen
De nachtelijke sluijers dalen,
En 't aardrijk, trillend van genot,
Herademt en herleeft, en de oogen
Gevestigd houdt op gindsche bogen,
Bezield, doortinteld en bewogen
Door 't luistrijk naadren van een God;

Zoo vaak bij 't statig opwaartsklimmen,
De dag dit grootsch tooneel herhaalt,
Gestadig weêr van hooger kimmen,
Op nacht en neevlen zegepraalt,
Tot dat de weldaad van den morgen
Geen enkel schepsel bleef verborgen,
En over heel het wereldrond,
Met d' eigen zegen mild beschonken,
Van de eigen weelde vreugdedronken,
Dezelfde jubeltoonen klonken,
Als huldegroet aan d'ochtendstond;

Zoo vaak ook ruischt door bergen, dalen,
Rivieren, zeeën, wolk-azuur,
Van ieder tong, in alle talen
Weêr de eerste lofzang der natuur:

» Heil! heil! o gloeijende Oostertransen!
» Naauw schemert Gij van purperglansen,
« Of 't alomvamend donker zwicht!
» Heil Oosten! Tempel door Gods handen,
» Voor 't schepsel en zijne offeranden,
» Gewelfd op vonkelende wanden:
» Heil Oosten! bronaâr van het licht!"

Licht, oceaan van gloed en leven,
In zachte golving neêrgevloeid,
Dan uitgebreid en voortgedreven
Tot dat hij 't al doorstroomt, doorgloeit;
Licht, schittrend raadselwoord der kleuren,
Dat Newton naauw vermogt te ontscheuren
Aan 't sluijerwindsel van 't Heelal;
Verbazend wonder, dat de dagen
Sints 't wordings-uur der schepping zagen,
Terwijl zij nog aanbiddend vragen:
Wie 't grootsch geheim doorgronden zal?

Zult Gij het eenmaal ons verklaren,
Gij kweekster van het morgenrood!
Zult Gij het, Oosten! openbaren,
Of niet de lichtstroom uit Uw schoot
Een stralenvloed van hooger kringen,
De feestkleedij der Hemellingen
Het schijnsel van Gods zetel is? ....

En of niet ginds planeten hangen,
Om, als weldadige overgangen,
Die ethervlammen op te vangen,
Te fel voor onze duisternis?

O ja, Gij zult ook dit onthullen,
Die reeds zoo veel onthullen mogt,
Ontwikk'len, leiden en vervullen,
Waar de oudheid vruchteloos naar zocht.
Van U ging ze op, die zon der zielen,
Waarvoor we aanbiddend nederknielen,
Omdat zij 't menschdom wakker riep,
Een tastbaar floers van de oogen scheurde,
Het slavenhoofd uit d'afgrond beurde,
Met hoop en troost de toekomst kleurde,
In 't Rijk der haat de liefde schiep.

Dat was een heuglijk ochtendkrieken,
Verrezen uit der wanhoop nacht,
Dat bij 't geruisch van Englenwieken,
Het leven aan de wereld bragt.
Helaas! het worstelt steeds met dampen;
't Heeft steeds een zwaren strijd te kampen,
Eer 't onbewolkt te voorschijn treedt.
Maar o, wie kan de toekomst malen,
Wanneer die zon zal zegepralen
En een der hemelsche idealen
Op de aarde lokt in 't stoflijk kleed?

Geheimnisvol als Uw ruïnen,
Eerwaardig als Uw *Libanon*,
Nog met den naam des Ongezienen
Geschreven aan Uw horizon,
Nog zwanger van verborgenheden,
Als of bij U het grijs verleden
Ontraadsling van de toekomst beidt;
Zoo staat gij, Oosten! daar.... De drommen
Der Volken staren en verstommen,
Het oog gerigt op Uw kolommen,
En knielend voor Uw majesteit.

Aan 't Noorden kracht, aan 't Zuiden schatten,
Aan 't Westen jeugd, aan 't Oosten licht,
Licht voor 't geen aarde en lucht bevatten,
Licht voor het Rijk van deugd en pligt.
Is 't toeval ook, dat de eigen ader
Die 't stoflijk leven voedt, te gader
De warmte aan 't zeedlijk leven schenkt?
Of is veeleer een punt verkoren,
Om van dien dubblen dag te gloren,
Opdat en stof en geest moog hooren,
Dat beider God in 't Oosten wenkt?....

E. M. Calisch.

DE HOOGE VOORTREFFELIJKHEID

VAN DE

O.·. DER V.·. M.·.,

in eenige trekken geschetst.

UITGESPROKEN IN DE LOGE

ANNA PAULOWNA,

in het O.·. van Zaandam,

den 13den Dag der 2de Maand van het J.·. d.·. W.·. L.·. 5842.

Wat voor den enkelen, op zich zelven staande mensch bezwarend en moeijelijk is, of wel zijne krachten ten eenen male te boven gaat, dat wordt niet zelden gemakkelijk ten uitvoer gebragt door het vereenigd overleg en de vereenigd aangewende krachten van velen; of, gelijk het spreekwoord naar waarheid zegt, door vele handen wordt het zwaarste werk dikwerf ligt en gemakkelijk gemaakt. Deze zoo eenvoudige opmerking, die zich onwillekeurig aan den mensch moet opdringen en het bewijs van gegrondheid reeds in zich zelve bezit, is de vruchtbare moeder geworden van veel goeds en nuttigs, dat, in den loop der eeuwen, onder het menschdom werd tot stand gebragt.

Door edele en verstandige menschenvrienden gemaakt en in beoefening gebragt, legde zij den grondslag tot menig heilrijk verbond, tot menige nuttige inrigting, tot menig weldadig genootschap, tot menige zegenrijke vereeniging onder de menschen. — In welk tijdvak wij ook den oorsprong van onze eerbiedwaardige en heilige O.·. te zoeken hebben, waaromtrent wij thans geene navorschingen willen doen; zeker is het, dat ook zij haar ontstaan en hare voortduring aan deze opmerking en het in beoefening brengen van dezelve, te danken heeft.

Menigvuldig en van zeer verschillenden aard zijn de inrigtingen, genootschappen en vereenigingen, welke alzoo, in den loop der tijden, onder het menschdom zijn opgerigt en thans nog hier en elders worden aangetroffen. Velen onder deze kenmerken zich door nuttige strekkingen, edele bedoelingen, zegenrijke pogingen en weldadige verrigtingen, en mogen dus met regt aanspraak maken op onze belangstelling en ondersteuning, gelijk derzelver oprigters op onze dankbaarheid, en derzelver waardige leden op onze hoogachting. Welke dier instellingen zich nu ook gunstig onderscheiden mogen, en wij willen aan geene derzelve den lof ontzeggen, welke daaraan billijk toekomt; zeker verdient die vereeniging, waartoe wij allen behooren, zoo als wij ons hier bevinden, de O.·. namelijk der VV.·. MM.·., onder alle die instellingen eene eervolle plaats en vermelding. Ja, hoe ook door velen, die haar slechts bij name kennen, omdat zij zich voor het oog der pr.·. wereld in geheimzinnig duister hult, — hoe ook door velen hunner uit vooroordeel miskend en verdacht, of uit kwaadwilligheid gesmaad en belasterd, — hoe weinig ook zelfs in hare eigenlijke waarde gekend en geschat door sommigen, die wel in haar werden opgenomen en het S.·. dragen, maar zich met den naam van V.·. M.·. te vreden stelden, en in haren geest, en in hare bedoelingen niet zochten in te dringen; — zij is in waarheid eene eerbiedwaardige en heilige instelling; zij heeft alle aanspraak op onze hooge belangstelling, op onzen welgemeenden lof, op onze innige verkleefdheid aan haar. Zoo, mijne BB.·.,

was de gang mijner gedachten, toen ik de Teekenpl.·. ter hand nam, om daarop de schets te vervaardigen, die ik, in de betrekking waarin gij mij tot onze L.·. geplaatst hebt, U bij deze gelegenheid moet aanbieden, en gewis beseft Gij het reeds allen, dat ik U thans opmerkzaam maken en wijzen wil op de hooge voortreffelijkheid van de O.·. der VV.·. MM.·.. Ik wil U deze in eenige trekken zoeken af te schetsen; niet omdat ik vermoed, dat iemand Uwer haar voorbijzien of miskennen zal —; neen: maar omdat ik oordeelde, dat ik, met alzoo haren lof te vermelden, die U gewis allen welgevallig in de ooren zal klinken, iets zoude kunnen toebrengen, om Uwe en mijne eigene ingenomenheid met haar, te verhoogen, onze verkleefdheid aan haar, te bevestigen en onzen ijver voor haar en hare heilige zaak aan te vuren.

Ik ga dan tot de volbrenging van de mij voorgestelde taak over. Volgt mij met Uwe toegenegen aandacht, mijne BB.·., en bedekt gunstig met den T.·. der liefde die leemten, welke Gij zult aantreffen, en, bij de kortheid des tijds, waarover ik te beschikken had, zich zekerlijk hier en daar aan Uwen gevoelenden blik zullen vertoonen.

Als eene eerste bijzonderheid, waardoor de hooge voortreffelijkheid van onze O.·. zich schitterend aan ons oog vertoont, meenen wij dit te kunnen noemen: *dat zij het verhevene en goddelijke, dat in den mensch aanwezig is, bij hare leden ernstig zoekt en krachtig vermag te ontwikkelen en aan te kweeken.* Ja, mijne BB.·., de mensch is oorspronkelijk, wat zijnen aanleg betreft, een hoogst voortreffelijk wezen, verre in rang verheven boven geheel het schepselental, dat hem hier op deze aarde omringt; hij is verwantschapt aan hoogere wezens; hij is de afbeelding van den O.·. B.·. H.·. van het H.·. zelven, van den hoogst wijzen en heiligen Schepper, en draagt de duidelijke en onmiskenbare bewijzen hiervan met zich om, ofschoon deze, helaas! ook voor een gedeelte haren oorspronkelijken glans verloren hebben, en hij zoo vele heerlijke trekken van het goddelijk beeld in zich heeft uitgewischt!

Neen, het is geene verwatene grootspraak, wanneer wij alzoo den mensch voorstellen; het is geen overdreven lof, door ijdelen trots uitgelokt, wanneer wij dit aangaande hem verklaren, en hem, en dus tevens ons zelven, dien verheven rang toekennen. Dit moge de sombere dweeper wanen, de onbevooroordeelde beklaagt hem en herkent, tot zijne vreugde, in den mensch dien heerlijken aanleg, dat verheven wezen! — Beschouwt hem, dien wij met volle regt het pronkstuk der aardsche schepping mogen heeten, en dadelijk bespeurt Gij, dat in hem een redelijke geest huisvest, en dat een zedelijk gevoel, waardoor hij zich meer en meer tot heiligheid kan verheffen, in zijnen boezem leeft. Ja, wat aan het dier, dat hier met ons leeft, onmogelijk is, dat vermag hij. Hij doorzoekt het hart der aarde, hij baant zich eenen zekeren weg over de oppervlakte der zeeën, hij verheft zich tot die millioenen van wereldbollen, die boven zijn hoofd in stillen luister henen zweven, en, hoe onbereikbaar ook voor zijne hand, herkent hij derzelver juisten loop, en meet hij derzelver afstanden en grootte; hij slaat eenen blik in zich zelven en onderzoekt en peilt wat in hem is. Ja, hij verheft zich tot den Ongeziene en leest in diens handenwerk, Diens grootheid en majesteit. Gewis, de mensch is een denkend, een met oordeel begaafd wezen; redelijke vermogens zijn hem medegedeeld, waardoor hij wel niet alles, maar toch veel kan omvatten, waardoor hij het ware van het valsche kan onderscheiden, het wezen van den schijn. Hij is toegerust met een uitmuntend verstand, dat voor ontwikkeling vatbaar is, en draagt hierin het duidelijke kenmerk, dat hij van Gods geslacht, en dat zijn aanleg, zoowel als zijne bestemming, grootsch en heerlijk is. Intusschen is hij niet slechts redelijk, maar ook zedelijk wezen: er leeft in hem een gevoel voor het ware, schoone en edele; er spreekt in hem eene stem, die hem beslissend het goede van het kwade leert onderscheiden, die hem tot het eerste krachtig opwekt, en bij het plegen van het laatste, onverholen laakt; er liggen in hem krachten en vermogens, waardoor hij zich aan het lage, zinnelijke en dierlijke ont-

trekken, zich zelven reinigen en veredelen en zijne neigingen en gemoedsbewegingen tot de schoonste harmonie verheffen kan; zoodat het liefelijke beeld der ware schoonheid in hem te voorschijn treedt en hij het ideaal van zedelijke volkomenheid tegenstreeft. Ja, mijne BB.·., zoo is de mensch, zoo is de aanleg, hem door den O.·. B.·. van het H.·. geschonken; en gewis, hij is bestemd, om dezen verheven aanleg in zich te ontwikkelen, zijne redelijke en zedelijke krachten en vermogens te veredelen en te volmaken, alzoo aan zijnen hoogen Formeerder meer en meer gelijkvormig te worden en zich te vormen voor eene heerlijker bestemming, dan hem hier op aarde is voorgesteld. Waarlijk, hij is een hoogst voortreffelijk en verheven wezen; hij is in vollen nadruk: van Gods geslacht.

Wanneer wij evenwel den mensch, zoo als hij zich dagelijks aan ons oog vertoont, oplettend gadeslaan, dan bespeuren wij, helaas! dat hij zoo dikwerf *en* zijne redelijke *en* zijne zedelijke krachten en vermogens veronachtzaamt, ja, ten eenenmale verwaarloost en misbruikt. Vandaar toch zoo veel onkunde, zoo veel vooroordeel en dweeperij; vandaar zoo veel gehoor geven aan de stem der zinnelijkheid, aan de laagste driften en hartstogten; vandaar zoo veel laagheid, onzedelijkheid en ondeugd, als zich bij velen van ons geslacht zoo dikwerf openbaren. Ja, de mensch verliest zoo vaak zijnen aanleg, zijne waarde, zijne bestemming uit het oog! En het is juist onze O.·., die hare leden daaraan nadrukkelijk herinnert; die hen ernstig opwekt deze voor oogen te houden en daaraan te beantwoorden. Licht is haar woord en hare leuze, en terwijl de blinddoek van voor de oogen des in te wijdenen wordt weggerukt, toont zij hem hiermede dadelijk, zinnebeeldig, maar luide, dat hij alle vooroordeelen zal afleggen en het geopend oog naar de waarheid rigten zal. Zij vordert hem op tot verstandig nadenken en bespiegelen, en wijst hem den weg om tot kennis en waarheid te geraken. En niet slechts het redelijke poogt en vermag zij in ons te ontwikkelen en te verheffen; neen, maar ook het zedelijke, dat in den mensch aanwezig is. Leer u zelven kennen! roept

zij ernstig toe aan elk, die zich ter beproeving en voorbereiding aanbiedt, en predikt zij dadelijk den aangenomen leerl.·. V.·. M.·., door de bijzondere wijze, waarop hem het S.·. wordt aangegord. En wat, mijne BB.·., wat anders dan zelfkennis kan als de eerste en zekerste schrede op den weg van zedelijke vorming en volmaking genoemd worden? Neen, zonder haar is deze zelfs niet denkbaar. Maar bij die zoo gewigtige leering laat zij het niet, neen; zij roept hare leden, gelijk ik U onlangs nog betoogde, ook ernstig toe: beteugelt, beheerscht, vormt en veredelt Uwe neigingen, driften, gemoedsbewegingen en hartstogten! Zij wijst hen terug op den eisch van hem, dien wij als onzen Patr.·. vereeren, en leert ons door hare zinnebeelden, door den Pas.·., den Wink.·., het Rigts.·. en het Waterp.·., om alle onze gedachten, neigingen en daden zoo te regelen, dat zij volmaakt worden en door schoonheid zich kenmerken. Zoo poogt zij dan het verhevene en goddelijke, dat in den mensch is, bij ons, hare leden, te ontwikkelen en aan te kweeken; dit is haar heerlijk doel, en elk, die hare leering gehoor geeft en beoefent, wordt een edel mensch, een sieraad van zijn geslacht; hij vertoont, meer en meer, in zich het heerlijk beeld van den O.·. B.·. des H.·., en maakt zich geschikt, om eenmaal, aan het stof ontheven, zijne geheele volmaking tegen te snellen en daardoor eeuwige, steeds hoogere vrede en heil te verwerven.

Eene tweede bijzonderheid, waardoor zich onze O.·. als hoogstvoortreffelijk kenmerkt, en waarbij ik uwe aandacht nu bepalen wil, is deze: *dat zij de harten harer leden door eenen vasten en reinen liefdeband omsnoert en tevens hen opleidt om alle menschen, wie zij ook zijn mogen, met warme en onbaatzuchtige liefde te beminnen als broeders en naasten.* Wat, mijne BB.·., wat is edeler, wat is weldadiger, wat ademt meer den geest van den O.·. B.·. van het H.·. dan de liefde en onderlinge toegenegenheid? Zij verheft elk genot en genoegen, zij lenigt de smart en den ramp; zij troost in den druk; zij maakt elken last ligt en verblijdt het gemoed; zij is den mensch verkwikkend, als het koesterend licht der zon, wanneer het,

na lange afwezigheid, voor den poolkringbewoner opgaat. Daar buiten in de pr.·. wereld, heerschen rangen en standen voor de maatschappij, gelijk zij is zamengesteld, wel noodwendig en weldadig; maar waardoor dan ook tevens niet zelden een scheidsmuur wordt opgetrokken tusschen menschen en menschen, tusschen leden van hetzelfde gezin; welker aller vader de O.·. B.·. is van het H.·., die allen als zijne kinderen lief heeft en die liefde vordert onder elkander. Die afscheiding en verwijdering evenwel, bestaat niet onder de leden van onze heilige O.·., zoo zij althans niet slechts in naam, maar in waarheid zich VV.·. MM.·. mogen noemen: neen zij begroeten en erkennen elkander als BB.·., en, geven zij elkander ook slechts dien naam als zij vereenigd zijn in hunnen T.·., en betitelen zij elkander daar buiten met den gewonen titel, die in het maatschappelijk leven gegeven wordt, — hetgeen zijne allezins goede zijde heeft en met het geheim blijven onzer inrigting in naauw verband staat, — de broedernaam staat niet te min in het hart geschreven, de broederlijke toegenegenheid en trouw blijft niet te min hare kracht behouden, of het is de snoodste huichelarij wanneer men hier den V.·. M.·. B.·. noemt. Maar neen, in de zoodanigen werkt niet de geest der V.·. M.·.! zij zijn minder dan pr.·., ofschoon hun ook het S.·. siert. Tot zulk eene liefde nu, tot zulk eene echte broederschap verbindt ons de O.·., waartoe wij behooren. De broedernaam, dien men elkander geeft, de getrokkene zwaarden, die bij onze aanneming op ons hart gerigt waren, — wel ten teeken van wraak, zoo wij verraders werden — maar ook ten teeken van trouw en bescherming, — de getande rand, die daar voor ons zich uitstrekt en zinnebeeldig tot ons spreekt, de broederlijke vereeniging in onzen T.·. en om den gullen disch, zonder inachtneming van maatschappelijken rang of stand, dat alles doet ons onze verpligting tot onderlinge liefde kennen, dat alles noopt ons tot derzelver beoefening, dat alles vervult noodwendig den boezem van den echten V.·. M.·. met dien heiligen gloed, die zoo wel doet, waar hij zich vertoont en schittert. Ja, waar zij ook wonen, tot welken

rang, tot welk volk zij ook behooren, zoo zij het heilige drie maal drie belijden, deelen zij in de warme liefde van den echten V.·. M.·.: hij heeft hen lief als BB.·.. Op het teeken, dat ik hier noemen zou, zoo ik niet slechts in den leerl.·. gr.·. tot u sprak, is hij bereid met goed en bloed hen bij te springen en te beschermen. Ja, mogen er zich ook al enkele onwaardigen in onze O.·. bevinden, de harten harer echte en waardige leden omsnoert zij door eenen vasten en reinen liefdeband!

Geenszins evenwel bepaalt zij deze liefde tot hare leden onderling, neen, en hier verschijnt het voortreffelijke en weldadige van onze O.·. in het schoonste licht. Schoon zij vooreerst en vooral deze vordert, roept zij hare aanhangers luide toe: bemint alle menschen als broeders en naasten! gedraagt u jegens hen niet trotsch of onbescheiden; vergeet hen niet in nood of druk; verstoot hen niet indien zij hunnen pligt en hunne waarde vergeten en struikelen of vallen, maar doet hen onbekrompen wel; biedt hun hulp en troost, waar zij die behoeven; rigt den gevallene minzaam op en brengt den dwalende teregt; en, gelijk gij u zelven verlicht en veredelt, weest alzoo ook hem behulpzaam in het opklaren van zijnen geest, in het vernietigen van zijne vooroordeelen, in het reinigen van zijnen zin en wandel, opdat ook hij aan zijne waarde als mensch, aan zijne bestemming beantwoorde en tot dat hoogere heil worde opgeleid, dat gij zelve zoo zeer begeert en beoogt. Het is: aanschouwt in hem steeds den mensch, den natuurgenoot, het gewrocht van uwen Schepper, dat óók zijne beeldtenis draagt, het kind van Hem, dien gij als Vader eerbiedigt en aanroept. Of, zou mij welligt hier de twijfelaar kunnen afvragen, of deze wel de leering zij der V.·. M.·., zou welligt een Pr.·., indien het hem vergund ware, mij alzoo den lof onzer O.·. te hooren verkondigen, kunnen wanen, dat ik hem het antwoord zou moeten schuldig blijven, indien hij mij de bewijzen afvroeg, dat dit de geest is der echte V.·. M.·.? o, Ik zoude hem immers kunnen wijzen op die aanzienlijke som, door de broederschap bijeengebragt voor de ongelukkigen door

Leijden's ramp, en op zoo vele andere aanzienlijke sommen door hen voor ongelukkigen verstrekt; ik zoude hem kunnen wijzen op het gesticht voor armen en weezen te *Praag*, door de VV.·. MM.·. opgerigt; op zoo vele scholen door hen in Duitschland en Engeland gesticht; op het instituut voor blinden in het naburige *Amsterdam* en op ten minste een tiental andere inrigtingen en genootschappen in ons Vaderland, geheel of gedeeltelijk door VV.·. MM.·. opgerigt, en welker strekking is weldadigheid, verlichting en veredeling; zonder nog, dat wij zouden kunnen gewagen van zoo veel, dat in stilte door BB.·. geschiedt. Ja, onze O.·., mijne BB.·., is een sieraad onder zoo vele inrigtingen, die er bestaan; zij is verheven en voortreffelijk; zij verdient niet de blaam, die velen haar opleggen, zij verdient gekend en geëerd te worden; zij is de milde verkondigster en kweekeres van reine menschenliefde en weldadigheid; zij is een ware zegen voor hare leden en voor allen die daar buiten zijn; en ach, dat allen haren geest kenden en in zich openbaarden, hoezeer zou dan alles hier op aarde een gunstiger en vrolijker aanzien ontvangen, en hoeveel vreugde en zielenvrede zou er dan heerschen, waar nu slechts smart en wroeging wonen!

Wanneer ik bij al het gezegde niets meer voegde, ter bevestiging van hetgeen de hoofdstelling mijner rede uitmaakt, dan zou ik gewis reeds voldingend de voortreffelijkheid van onze O.·. hebben doen uitkomen; maar van al hetgeen mij voor den geest lag, toen ik mij tot de vervulling van mijne taak voor heden gereed maakte, meende ik nog eene bijzonderheid te moeten noemen, en wel deze: *dat de ware V.·. M.·., die den geest onzer O.·. in zich openbaart en hare leeringen eerbiedigt, zich ook steeds in zijne huisselijke, burgerlijke en pr.·. betrekking gunstig onderscheiden zal.* Weest niet voorbarig in uw oordeel, mijne BB.·., wanneer gij bij u zelven denkt, dat dit reeds genoegzaam uit al het boven gezegde van zelve volgt, en ik dit gedeelte mijner rede, zonder onvolledig te zijn, dus gerustelijk kon achterwege laten; neen: ofschoon het reeds bijgebragte hiervoor ook

nadrukkelijk pleit en ik dus van zelve kort kan zijn, zoo reken ik het toch geenszins overbodig, hierbij nog een oogenblik opzettelijk stil te staan. In onze betrekking als V.·. M.·. zijn ons gewigtige en heilige verpligtingen opgelegd, mijne BB.·., en, gelijk ik u opzettelijk aanwees, bij gelegenheid van de openings L.·. in dit saisoen, toen wij eene wel verdiende hulde bragten aan den ons door den dood ontvallen zeer waardigen B.·. H. Zwaardemaker, hebben wij, als de zoodanigen, dure pligten jegens ons zelven en anderen, zoo wel in als buiten onze werkplaats te vervullen; pligten, welke met het doel onzer O.·. in onmiddelijk verband staan. Ja, om waarheid van vooroordeel bevrijd, en, tegelijk met haar, reine deugd en godsvrucht en warme menschenliefde, niet slechts bij ons zelven, maar ook onder het menschdom te bevorderen, en het, onder den zachten schepter van waarheid, deugd en algemeene menschenmin, te beschaven, te veredelen en gelukkig te maken, dat is onze grootsche taak, dat is onze verhevene roeping. Leert ons de O.·. om hen, die buiten zijn, met warme en onbaatzuchtige liefde te beminnen, en als broeders en naasten te behandelen, dan ook leert en beveelt zij ons, om de zoo even genoemde pligten met warmen ijver en hartelijke belangstelling en getrouwheid te vervullen. En hoe kan dan de echte V.·. M.·., die de bevelen der O.·. toejuicht en eerbiedigt, anders, dan vooral de zijnen beminnen en reeds dadelijk in zijn gezin, in den kring zijner echtgenoote, kinderen en onderhoorigen, aan deze gewigtige en heilige taak arbeiden, door de zijnen en allen, die onder zijn bereik liggen, te verlichten en te veredelen door leering en voorbeeld? Hoe kan hij anders dan met vreugde deelnemen en medewerken aan alles wat den geest des menschdoms opklaren en hun gemoed verheffen en veredelen kan? Zoo is hij dus als echtgenoot en vader, als medelid van de menschelijke maatschappij, waarin hij leeft, een waardig voorbeeld voor anderen, en sticht hij nut en geluk om zich heen. — Beveelt de O.·. verder opzettelijk den V.·. M.·. om zijne echtgenoote te eeren en te beminnen, wanneer

hem ten zinnebeeld dezer leering de zilverblanke vrouwenhandschoenen bij zijne aanneming worden uitgereikt; zij beveelt hem tevens een geschikt burger, een waardig en getrouw onderdaan te wezen. Neen! de Vrijmetselarij vervreemdt hare leden niet van hunne burgerlijke betrekkingen, veel minder stookt zij hen aan, gelijk de laster wel eens verspreid heeft, tot oproer of omverwerping van maatschappelijke orde en verkrachting der wetten: integendeel, zij roept hen nadrukkelijk toe, wat op den zoo bekenden gedenkpenning staat, uitgedrukt: Geeft Gode wat Godes is, en den Keizer wat des Keizers is; zij leert hem in alles zijnen pligt te kennen en te volgen; zij gewent hem aan den arbeid, en zoo ergens dan wordt hij hier in onzen tempel tot gehoorzaamheid, orde en vlijt opgeleid. Ja waarlijk, zij vormt hare leden tot goede echtgenooten en vaders, tot ijverige en getrouwe vervullers van hunne pr.·. betrekkingen, tot getrouwe en waardige burgers van den Staat, tot nuttige leden der menschelijke maatschappij. Heil het huisgezin, welks hoofd van den echten geest der Vrijmetselarij doordrongen is, heil den Staat, waarin vele burgers de leeringen der O.·. belijden en deze leeringen met ijver en getrouwheid in beoefening zoeken te brengen; want daar woont orde, daar troont licht en zedelijkheid, daar bloeit liefde, vrede en geluk! BB.·., nog veel ligt mij voor den geest, dat ik tot lof onzer heilige O.·. zoude kunnen aanvoeren, en gaarne ook wilde ik verder uitbreiden wat door mij aangevoerd is; doch de tijd en de bescheidenheid verbieden mij zulks, en als tot verstandigen sprekende, ja ook tot zulken, die dieper inzigt in de zaken onzer O.·. hebben, dan ik, en hare waarde dus te levendiger beseffen, wil ik hier met mijn betoog eindigen, en vraag nog slechts eenige oogenblikken Uwe toegenegene aandacht voor een enkel woord, dat ik U ten slotte wil toeroepen.

BB.·. VV.·. MM.·., de schets, welke ik ontworpen en U daar voor oogen gesteld heb, is geene overdrevene lofspraak, maar geheel getrouw, gelijk Gij allen gewis in-

ziet en volmondig toestemmen zult. Voortreffelijk, eerwaardig en heilig in bedoeling en strekking is dan de O.·., waartoe wij behooren, en wij mogen ons beroemen en er ons op verheffen, dat wij daarvan leden zijn! o, Wanneer wij dit inzien, laat dan ook de Vrijmetselarij hoog bij ons staan aangeschreven; wie Haar ook miskennen of verachten moge, wie haar ook slechts beschouwe als de schenkster van gulle gezellige vreugde en genoegens; in ons oog zij Zij iets hoogers en edelers, in ons oog zij Zij de milde kweekster van verlichting, deugd, liefde en menschenheil; in ons oog zij Zij de genius, die ons tot waarheid leidt, ons veredelt, onze menschenwaarde verhoogt, ons opvoert tot gelijkvormigheid aan den O.·. B.·. van het H.·., en ons opleidt tot eene verhevene en zalige bestemming! Ja, dat wij haar hoogachten, liefhebben en hare waarde tegen elken aanval moedig verdedigen, gelijk Haren Priesteren, die Haar vereeren, betaamt!

Dit, intusschen, mijne BB.·., is niet genoeg; neen, wanneer wij Haar als zoo voortreffelijk, Hare bedoeling en strekking als zoo weldadig en heilig hebben leeren kennen, en overtuigd zijn van derzelver belangrijkheid en waardigheid, dat wij ons dan ook Hare waardige vereerders betoonen, en, met warmen en onverdoofbaren ijver zoeken te arbeiden in haren geest en tot bevordering van Haar heilrijk doel. Letten wij op Hare zoo gewigtige en heilrijke leeringen; maken wij ons deze eigen en volgen wij ze met getrouwheid op! Zoeken wij, voorgelicht door de fakkel, die zij voor ons ontstak, en ondersteund door de kracht, die Zij ons instort, onze redelijke en zedelijke krachten en vermogens te ontwikkelen, te verheffen en te veredelen; onze zinnelijkheid en driften aan deze te onderwerpen, onzen waren zielenadel te verhoogen en meer en meer aan het beeld van den O.·. B.·. van het H.·. gelijkvormig te worden! Dat de band der onderlinge liefde door ons steeds vaster en vaster worde toegehaald en wij de broederlijke gezindheid ten allen tijde door daden bevestigen, en niet slechts hier elkander BB.·. noemen en de broederhand bieden! Dat het in alle onze handelingen blijke, dat wij

hem ten zinnebeeld dezer leering de zilverblanke vrouwenhandschoenen bij zijne aanneming worden uitgereikt; zij beveelt hem tevens een geschikt burger, een waardig en getrouw onderdaan te wezen. Neen! de Vrijmetselarij vervreemdt hare leden niet van hunne burgerlijke betrekkingen, veel minder stookt zij hen aan, gelijk de laster wel eens verspreid heeft, tot oproer of omverwerping van maatschappelijke orde en verkrachting der wetten: integendeel, zij roept hen nadrukkelijk toe, wat op den zoo bekenden gedenkpenning staat, uitgedrukt: Geeft Gode wat Godes is, en den Keizer wat des Keizers is; zij leert hem in alles zijnen pligt te kennen en te volgen; zij gewent hem aan den arbeid, en zoo ergens dan wordt hij hier in onzen tempel tot gehoorzaamheid, orde en vlijt opgeleid. Ja waarlijk, zij vormt hare leden tot goede echtgenooten en vaders, tot ijverige en getrouwe vervullers van hunne pr.·. betrekkingen, tot getrouwe en waardige burgers van den Staat, tot nuttige leden der menschelijke maatschappij. Heil het huisgezin, welks hoofd van den echten geest der Vrijmetselarij doordrongen is, heil den Staat, waarin vele burgers de leeringen der O.·. belijden en deze leeringen met ijver en getrouwheid in beoefening zoeken te brengen; want daar woont orde, daar troont licht en zedelijkheid, daar bloeit liefde, vrede en geluk! BB.·., nog veel ligt mij voor den geest, dat ik tot lof onzer heilige O.·. zoude kunnen aanvoeren, en gaarne ook wilde ik verder uitbreiden wat door mij aangevoerd is; doch de tijd en de bescheidenheid verbieden mij zulks, en als tot verstandigen sprekende, ja ook tot zulken, die dieper inzigt in de zaken onzer O.·. hebben, dan ik, en hare waarde dus te levendiger beseffen, wil ik hier met mijn betoog eindigen, en vraag nog slechts eenige oogenblikken Uwe toegenegene aandacht voor een enkel woord, dat ik U ten slotte wil toeroepen.

BB.·. VV.·. MM.·., de schets, welke ik ontworpen en U daar voor oogen gesteld heb, is geene overdrevene lofspraak, maar geheel getrouw, gelijk Gij allen gewis in-

ziet en volmondig toestemmen zult. Voortreffelijk, eerwaardig en heilig in bedoeling en strekking is dan de O.·., waartoe wij behooren, en wij mogen ons beroemen en er ons op verheffen, dat wij daarvan leden zijn! o, Wanneer wij dit inzien, laat dan ook de Vrijmetselarij hoog bij ons staan aangeschreven; wie Haar ook miskennen of verachten moge, wie haar ook slechts beschouwe als de schenkster van gulle gezellige vreugde en genoegens; in ons oog zij Zij iets hoogers en edelers, in ons oog zij Zij de milde kweekster van verlichting, deugd, liefde en menschenheil; in ons oog zij Zij de genius, die ons tot waarheid leidt, ons veredelt, onze menschenwaarde verhoogt, ons opvoert tot gelijkvormigheid aan den O.·. B.·. van het H.·., en ons opleidt tot eene verhevene en zalige bestemming! Ja, dat wij haar hoogachten, liefhebben en hare waarde tegen elken aanval moedig verdedigen, gelijk Haren Priesteren, die Haar vereeren, betaamt!

Dit, intusschen, mijne BB.·., is niet genoeg; neen, wanneer wij Haar als zoo voortreffelijk, Hare bedoeling en strekking als zoo weldadig en heilig hebben leeren kennen, en overtuigd zijn van derzelver belangrijkheid en waardigheid, dat wij ons dan ook Hare waardige vereerders betoonen, en, met warmen en onverdoofbaren ijver zoeken te arbeiden in haren geest en tot bevordering van Haar heilrijk doel. Letten wij op Hare zoo gewigtige en heilrijke leeringen; maken wij ons deze eigen en volgen wij ze met getrouwheid op! Zoeken wij, voorgelicht door de fakkel, die zij voor ons ontstak, en ondersteund door de kracht, die Zij ons instort, onze redelijke en zedelijke krachten en vermogens te ontwikkelen, te verheffen en te veredelen; onze zinnelijkheid en driften aan deze te onderwerpen, onzen waren zielenadel te verhoogen en meer en meer aan het beeld van den O.·. B.·. van het H.·. gelijkvormig te worden! Dat de band der onderlinge liefde door ons steeds vaster en vaster worde toegehaald en wij de broederlijke gezindheid ten allen tijde door daden bevestigen, en niet slechts hier elkander BB.·. noemen en de broederhand bieden! Dat het in alle onze handelingen blijke, dat wij

alle menschen als broeders en naasten beminnen! Dat onze hand weldoe, waar zij kan; dat wij troost en hulpe bieden, waar men deze behoeft, en met wijs beleid en met krachtige hand de vooroordeelen bij onzen naaste uitroeijen, licht over hem verspreiden en hem door leer en voorbeeld veredelen en volmaken! Dat wij ons waardige echtgenooten, voortreffelijke vaders, edele menschen, waardige leden der menschelijke zamenleving, nuttige burgers en getrouwe onderdanen van den Staat betoonen!

BB.·., dat is het woord, dat op mijne gehoudene rede gegrond is; dat is het woord, dat ik U bij deze sluitings-Loge, als voor eenen tijd, ten afscheid toeroep. De wijsheid besture ons, de kracht kenmerke zich in onze handelingen en de schoonheid worde alzoo hieruit geboren.

Geve de O.·. B.·. van het H.·., dat wij alzoo aan onze hooge roeping getrouw zijn! Geve hij, dat wij bij den aanvang van een volgend werksaisoen, elkander, verheugd en als waardige VV.·. MM.·., weder het welkom mogen toeroepen en onze Mr.·. dan over ons voldaan zij! Dan, BB.·.! zullen wij onze O.·., onze werkplaatsen tot sieraad verstrekken; den roem der O.·. helpen vestigen en verhoogen, en de getuigenis in ons zelven bezitten, dat wij wel gehandeld en aan den onzigtbaren T.·. naar ons vermogen gearbeid hebben. Daartoe zij ons W.·. K.·. en S.·.!

GOD.

Als zich de wilde storm doet hooren,
Die 't rijpend graan scheurt uit de voren,
Die d' eik verbrijzelt in zijn vaart;
Wanneer ontelb're bliksemschichten
Alléén den donk'ren nacht verlichten,
Die uitgespreid ligt over de aard;

Dan buigt de mensch, door schrik bewogen,
Zich sidd'rend neêr voor 't Alvermogen,
Welks roepstem in den donder spreekt;
Van schrik en doodsgevaar omgeven,
Voelt hij zijn angstig harte beven:
Hij vreest een Godheid die zich wreekt.

De Mets'laar vreest niet bij Gods werken:
Hij voelt zijn liefde en hoop versterken,
Wanneer Zijne Almagt zich vertoont;
Hij staart eerbiedig naar den hoogen;
Hij weet, dat op de onmeetb're bogen,
Een Vader van zijn scheps'len troont.

Het zij de orkanen buld'rend loeijen,
Het zij de beek, bij 't murm'lend vloeijen,
De bloemen drenkt in 't zonnig dal:
Hij ziet steeds liefde en vaderzegen;
Hem lacht alom de grootheid tegen
Des Opper-Bouwheers van 't Heelal.

Een priester moog het roek'loos wagen,
Gods kind'ren voor 't gerigt te dagen,
Om kerkbegrip of menschenleer:
Hij doe de foltervlammen gloeijen,
Hij moge stroomen bloeds doen vloeijen,
Calvijn of Rome's naam ter eer;

De Mets'laar vraagt niet aan zijn' broeder,
Naar welken vorm hij d' Albehoeder
Zijn dankb're liefde en hulde biedt.
Die Godheid, die de priesters leeren,
Vol haat en toorn en wraakbegeeren.....
Is, Mets'laars! onze Godheid niet!

De Algoedheid moog hun hart verlichten:
Hij doe de drieste domheid zwichten,
Die durft vervloeken in Zijn naam;
Zóó, zóó stroome eenmaal aan de drempels,
Van onze, aan God gewijde, Tempels,
't Verbeterd menschdom, juichend, zaam'!

5842. V. D. V. I.

VRIJMETSELAARS TYPEN,

DOOR

B.·. J. VAN LENNEP.

I.

DE GEWICHTIGE VRIJMETSELAAR.

Wanneer gij in een vereeniging van BB.·. VV.·. MM.·. uw oogen laat ronddwalen, zult gij er altijd eenen opmerken, die zich door een meer deftig voorkomen, hooger borst en strakker gelaat, vooral door een onbewegelijk staroogen van achter een bril met groote glazen, van zijn medebroeders onderscheidt. Die Br.·. is de *gewichtige* Vrijmetselaar: en als zoodanig heeft hij ook in deze galerij van afbeeldingen, regtmatige aanspraak op de eerste plaats.

De gewichtige Vrijmetselaar behoeft daarom buiten de L.·. geen man van gewicht te zijn. Integendeel bij een menschkundig onderzoek, zult gij doorgaans bevinden, dat hij voornamelijk daarom tot de Orde is toegetreden, omdat een zeker instinct hem heeft doen gevoelen, dat hij daar binnen zoude kunnen verkrijgen, wat voor hem in de burgerlijke Maatschappij onbereikbaar was: invloed en een eereplaats.

En zijn instinct heeft hem niet bedrogen; want ongelooflijk schier is de omkeer, die in hem heeft plaats gehad, sedert den onvergelijkelijken dag, den dag van glorie, den dag van zegen, toen hij de witte handschoenen aan zijne echtgenoot te huis bragt.

Te voren was hij eenvoudig: of een Apotheker - of een Kruidenier - of een Koopman in victualiën - of een Makelaar - of een Aspirant-Schoolmeester - of een Visiteur der in- en uitgaande rechten.

En zijn vrouw, en zijn zuster, die bij hem inwoont, en zijn nog altijd ongehuwde dochters zagen in hem niet anders, dan iemand, die zijn evenmensch niet altijd in het aangezicht kijkt, of iemand, wiens bedrijf tot een spotnaam is geworden bij de fransche romanschrijvers: of iemand, die door zijne intieme vrienden en bedekte vijanden, met

den naam van gortetelder bestempeld wordt: of iemand, die het recht betreurt van den plak te mogen bezigen: of iemand, die voor een zestiende per cent door regen en wind moet loopen: of iemand, wien bestendig de keus wordt voorgehouden tusschen twee hatelijke middelen van zich te verrijken: steekpenningen of benaderingen.

Maar nu is hij Vrijmetselaar: en sedert dien tijd is de man vijf honderd per cent in de achting der zijnen gerezen.

» Mijn man is ook van de loossie," zegt jufvrouw A. tot haar buurvrouw, op een avond, dat zij zich te zamen op het salet bevinden, en terwijl zij haar kopjen thee met buitengewone plechtigheid neêrzet.

» Ei! ei!" zegt buurvrouw, die het geluk mist van een Vrijmetselaar tot man te hebben, en dus niet recht begrepen heeft, wat de heer A. eigenlijk is; hoewel zij uit den gewichtigen toon, waarop de mededeeling gedaan is, toch meent te moeten opmaken, dat het al iets heel verhevens en buitengemeens zal zijn.

» Ja wel," vervolgt jufvrouw A., » en het geeft hem vrij wat te doen ook: hij gaat bijna altijd meê naar den Haag, en hij heit het al tweemaal getroffen, dat hij er met den Prins gegeten heeft: — och ja! aan eene en dezelfde tafel, net zoo als wij nou zitten."

» Wel! wel!" herhaalt buurvrouw, haar bril afnemende en terwijl de uitdrukking van haar oogen bij verbazing een weinig twijfel verraadt.

» Wel broeder is ulpers een Prins," voegt de zuster van den heer A. die bij hem inwoont, er toe: » en dus, dat is geen wonder wil ik maar spreken."

» Non! nou!" roept buurvrouw, die meer en meer in de onzekerheid begint te verkeeren, of de beide dames haar voor 't lapjen houden, dan of zij met molentjens loopen.

» Ja! ja!" herneemt jufvrouw A., » ik had er eerst veul op tegen, dat men man *Mezon* zou worden; want UE. weet, daar ging wel een maand verdiensten meê heen met de *Entré*, en naderhand nog meer; maar van achte-

ren mot ik zeggen, ik heb er geen berouw van dat ie 't geworden is, 't is een mooie inrigting."

» Ei!" vraagt buurvrouw, die nu langzamerhand een flaauw besef van de zaak begint te krijgen: » en wat doen ze der alzoo, jufvrouw A.?"

» Wel!" antwoordt deze op een toon van verontwaardiging met medelijden gemengd, » dat weet UE. wel, dat niet gezeid mag worden: Kijk, men man hed me lief, dat mot ik zeggen; maar of ie een gezicht zou zetten, as ik hem daar naar vroeg; maar UE. moest eens zien, watte mooie pampieren en parkementen ie heit met lattijn er op en allerlei mooie figuren en kostelijke linten en wassen zegels: en wat een knappe lui er in de loossie zijn van de eersten van de stad, die nou toch allemaal den hoed voor ons afnemen, as ik met men man wandel op Zundag."

Niet minder eerbied dan zijn vrouw en zuster, koesteren ook 's mans dochters en zijn oude meid voor hem. De beide jonge jufvrouwen, sedert zij vader een prachtig *tabbellié* hebben geborduurd, 't welk naderhand tot een model heeft verstrekt, naar hetwelk de heer X, in dat groote dubbelde huis, op de ..... gracht, het zijne heeft doen vervaardigen: en de meid, sedert zij eens in de maand mans handschoenen te wasschen heeft, een kleedingstuk, hetwelk te voren in het huishouden niet bekend was.

Ziedaar de heilzame uitwerking, welke de overgang tot de O.·., van den heer A. op zijne huisgenooten heeft gemaakt: beschouwen wij hem thans, gelijk hij zich in de werkplaatsen voordoet.

Reeds meer dan dertig jaren zijn er verloopen, sedert zich het deftig gelaat van den gewichtigen V.·. M.·. vertoond heeft op de bijeenkomsten der Broeders: en zulks, onverschillig in welken graad daar gewerkt werd; want de gewichtige V.·. M.·. bezit ze allen, en nog eenige bovendien. In zijne L.·. heeft hij alle posten bekleed: slechts naar die van voorzittend Meester en van Redenaar heeft hij nimmer gestreefd; ofschoon, volgens zijn eigen zeggen, het van hem slechts had afgehangen, daartoe be-

noemd te worden; en er althans niemand meerdere aanspraak op had. Hij is thans Gedeputeerd Meester, of Opziener van eer, en zal dit blijven tot zijn dood toe. Schoon hij in de L.·. alzoo geen werkzamen post meer vervult, heeft hij echter het streelende bewustzijn, dat men zonder zijn raad en voorlichting toch niets goeds kan verrichten. En dit is waar, hij is een levend rituaal, een wandelend ceremonieboek. Hij zal zich nooit vergissen in het getal der slagen, welke gegeven, of der kaarsen, die ontstoken, of der schreden, welke gedaan moet worden. Zijn scherpziend oog ontdekt terstond elke fout, welke in de rangschikking der Offic.·., of in de orde der plechtigheden begaan mocht wezen. Hij weet niet slechts met volkomen naauwkeurigheid, welke kleeding bij elken graad behoort, maar ook op welke hoogte elk *bijou* moet hangen: hij bezit alle decoratien in de uiterste volmaaktheid, en weet op een prik wanneer de staatsiedegen, wanneer de dolk en wanneer de hartsvanger te pas komt. Hij vertoont zich nimmer met een zwarten das, verafschuwt de *souspieds* en betreurt den tijd der gekleede rokken en punthoeden.

Bij het bezoeken eener werkpl.·., treedt hij altijd binnen aan het hoofd der Visiteurs, die zijne bewegingen gadeslaan gelijk de soldaten die van den *guide*. Bij plechtige rondgangen en intochten wordt hij altijd uitgenoodigd, daarvan deel te maken. Gedurende de teekenpl.·. van den Redenaar luistert hij met gespannen aandacht en onveranderlijke gelaatstrekken: met den geest en strekking van het stuk is hij doorgaans wel te vreden; maar wee den spreker, die tegen den vorm gezondigd mocht hebben, die *eer* in de plaats van *voordeel*, *geld* in de plaats van *metalen* gezegd mogt hebben; ook dan zelfs, wanneer de gezonde zin het bezigen der mistieke woorden belette. De gewichtige Broeder zal hem wel niet in 't aangezicht daarover bestraffen; maar een medelijdende trek zal zich op zijn gelaat vertoonen, zoo dikwijls men later in zijne tegenwoordigheid van de verdiensten van B.·. X., Redenaar der L.·. Q.·. N.·. gewaagt.

Aan het banket is de gewichtige V.·. M.·. niet luidruch-

tig, dan met zijne kaken: spreken doet hij weinig, en het instellen van gezondheden is zijn *fort* niet: dat laat hij over aan den *redenerenden* V.·. M.·., wiens aangegeven tempoos hij overigens bij het afvuren zijner kanonnen met de meest mogelijke regelmatigheid in acht neemt. Aan het nagerecht raakt hij een weinig losser: en is dan bereidvaardig, om aan de jongere BB.·., die in zijne nabijheid zitten, het een of ander uit den schat zijner ondervinding mede te deelen: hen opmerkzaam te maken op de misbruiken, welke door het verzuimen van deze of gene vormen zijn ingeslopen: die vormen toch, maken naar zijn begrip, den aard en het wezen uit der Vrijmetselarij. Bij zulke gelegenheden haalt hij doorgaans een verlakte snuifdoos te voorschijn, waarop de onderscheidene Vrijmetselaars-werktuigen, in paerlemoer prijken en welke een neef van zijn vrouw, die op de Oost voer, hem daar heeft laten maken: of een ring, met een grooten Onyx, waarop een maç.·. zinnebeeld gesneden is, en wiens gelijkenis hij nimmer gezien heeft, dan eens van een franschen B.·., die de L.·. bezocht. Bij buitengewone gelegenheden heeft hij nog een zilveren tabaksdoos in een zeemlederen foudraal, welke doos hem, ter gelegenheid zijner vijf en twintigjarige verbindtenis met de L.·., geschonken is, en welke doos alsdan de bewondering wekt der BB.·., die in zijne nabijheid zitten, en menigen wensch en particulieren heildronk uitlokt; op het hooren waarvan de meer verwijderd zittende BB.·. verlangen te weten wat er gaande is, en insgelijks de doos ter bezichtiging bekomen, en insgelijks wenschen uitbrengen en gezondheden drinken, waarvoor de eigenaar der doos met een zedigen hoofdknik bedankt, zeggende, dat hij zulk een hulde niet verdiend had, waarop al de BB.·. die in zijn buurt zitten, eenstemmig verklaren, dat hij die wel dubbel en dwars verdiende, 't welk alsdan door de meer verwijderde BB.·., met veel gejuich bevestigd wordt.

Indien de gewichtige V.·. M.·. soms van zaken gewag maakt, welke op zich zelve niets maçonnieks hebben, wees verzekerd, dat zij toch altijd met de V.·. M.·. in een

verband zullen staan. Zoo zal hij u, bij voorbeeld, bij gelegenheid dat er van kaartspelen gesproken wordt, vertellen, hoe hij in 1808, ter gelegenheid van het 50jarig bestaan der groote L.·. in 's Hage zijnde, aan een' vermaarden G.·. dignitaris een *sans prendre-vole* heeft doen verliezen; spreekt men van sterfgevallen, hij herinnert zich, hoe hij van het halve eeuwfeest der L.·. Frédéric Royal met de nachtschuit te huis komende, den dood van zijn oudste zuster vernam: wordt er gewag gemaakt van den spoed waarmede men tegenwoordig reist, hij verzekert u plechtig, dat hij, vóór het leggen van den Haagschen straatweg veel langer tijd noodig had, dan tegenwoordig om naar de groote L.·. te gaan: en dat de spoorweg zoo hij diens voltooijing beleeft, hem nog spoediger derwaart zal brengen. Schoon hij, met dat al, den zandweg betreuren blijft, omdat men toen met meerdere broeders partij maakte, zamen een rijtuig nam en te Willegom een baarsjen at. Wordt ons koloniaal stelsel te berde gebragt, hij laat zich ontvallen, hoe hij een neef in staat gesteld heeft, naar de Oost te reizen: waar gemelde neef een goede partij gedaan heeft aan de dochter van een aldaar wonenden B.·., en hoe die neef uit erkentelijkheid hem een opgezette papegaai en een flesch Soja heeft gestuurd: praat iemand van dien grooten stapel fransche *sous*, welke men de *Colonne Vendôme* heet, hij neemt daaruit aanleiding om te verhalen, hoe zonder Napoleon, de Fransche BB.·. sommige paswoorden geheel anders uitspraken dan wij; 't geen soms groot misverstand te weeg bragt. In 't kort, de V.·. M.·. is de *focus*, waar bij hem alle stralen die van buiten af schijnen, zich in vereenigen.

Ongelukkig maar, dat zij er allen in *geabsorbeerd* worden.

II.

DE LICHTZINNIGE VRIJMETSELAAR.

Wacht u voor den lichtzinnigen Vrijmetselaar. Hij moge met den besten wil der waereld bedeeld zijn, om het doel der O.·. te bevorderen, om mede te werken tot al wat aan de beschaving, aan de verlichting zijner medemenschen goed en nuttig wezen kan, zijn hart moge hem warm in den boezem kloppen, wanneer hij den B.·. den maçonn.·. handdruk geeft; maar hij draagt er niet te min de schuld van, zoo menigeen in de pr.·. wereld de broederschap verkeerd beoordeelt: zoo onze bijeenkomsten te vaak aan verstandigen tot een voorwerp van spotternij, aan gemoedelijken van ergernis strekken.

De lichtzinnige V.·. M.·. is meestal slechts daarom lid der O.·. geworden, omdat hij er een gelegendheid in meende te vinden, tot uitspanning en vermaak. Het was hem, ja, wel eens in de ooren gewaaid, dat het doel der O.·. van zedelijken aard was: en, zooveel hij na zijn inlijving van dat doel begrepen heeft, — 't geen doorgaans bitter weinig is, wil hij gaarne daartoe medewerken; maar aan de eerste plichten welke van hem gevorderd worden, aan zelfonderzoek, aan zelfbeheersching, aan verbetering van zijn hart, daaraan heeft hij nog niet gedacht: en wanneer hij een werkplaats bezoekt, blijft het altijd nog zijn hoofdoogmerk, den tijd te dooden, en, zoo veel mogelijk, zich te vermaken. Hij heeft pret in de houding van den geblinddoekten Candidaat: hij glimlacht over alle antwoorden: hij schept machtig veel behagen in de proeven: de Teekenpl.·. van den Redenaar vindt hem minder aandachtig; maar 't geen hij aan oplettendheid verzuimt, vergoedt hij door zijn daverend gejuich en handgeklap bij het slot. Doch na den afloop der werkzaamheden, dan daagt eigenlijk het uur van genoegen voor den lichtzinnigen V.·. M.·.; dan zorgt hij al het gehoorde zoo spoedig mogelijk te vergeten, en wie dan den besten wijn schenkt

en het langst blijft plakken, die is zijn man. Dikwijls ook, althans in zijn eigen L.·., is het alleen dit laatste gedeelte van den avond, dat hij met de eer zijner tegenwoordigheid begunstigt.

En bleef deze lichtzinnigheid nog maar beperkt binnen de wanden der L.·. of tot het gezelschap der BB.·., zoo ware zij op haar zelve min schadelijk en alleen voor hem zelven nadeelig; maar het is helaas! ook buiten af, dat hij daaraan botviert. Wel zal hij niet aan zijne verplichtingen zooverre te kort doen, dat hij hetgeen hem van de geheimen der O.·. werd toevertrouwd, aan oningewijden over brengt; — daarvoor waarborgt ons in de eerste plaats de gelofte, welke hij heeft afgelegd, en in de tweede plaats, de geruststellende omstandigheid, dat hij weinig begrepen en niets onthouden heeft; — maar hij doet wellicht erger: hij spreekt van de O.·. als van een instelling louter bestemd tot bevordering van gezellig verkeer: van de receptiën als van ontgroenpartijen: van de banketten als van slempmalen: en is vooral in zijn kracht, wanneer hij BB.·., die in de O.·. aanzienlijke posten bekleeden, in een belagchelijk daglicht kan voorstellen: of iets van hen verhalen kan, dat hun tot weinig eer verstrekt. Begeert men een staaltjen, 't welk de verderfelijkheid aantoone van dergelijke gesprekken en het discrediet, dat zij over de O.·. brengen, men luistere naar het hier volgende voorval waarin bijna niets buiten de namen der personen, veranderd is.

De heer van Donia was een ijverig voorstander der O.·., met den besten geest bezield om tot haar bloei mede te werken, en van zijn verplichtingen als V.·. M.·. doordrongen. De L.·., waarin hij werkzaam was, telde vroeger weinig leden; doch had door zijn vlijtige bemoeijing het aantal daarvan zien toenemen, verdienstelijke mannen door zijn voorbeeld voor de O.·. zien winnen, en breidde, onder zijn bestuur, haar werkkring gestadig verder uit.

Het had den heer van Donia in der tijd niet weinig moeite gekost, zijne vrouw, die fijn regtzinnig was opgevoed, over te halen om in zijn verbindtenis met de L.·.,

te berusten. Het was hem echter gelukt, hare vooroordeelen te overwinnen, hare tegenwerpingen te ontzenuwen en haar te overtuigen, dat de Vrijmetselarij geenszins den blaam verdiende, welken zij daar vroeger op had hooren werpen. 's Mans eigen braaf en godsdienstig gedrag en wandel, hadden haar in die overtuiging bevestigd; — maar ziet! één ongelukkig bezoek was genoegzaam, om al wat de heer van Donia met zooveel moeite verkregen had, op eenmaal weder om te werpen.

De heer en mevrouw van Donia zaten aan het nagerecht. Onder tafel had eerstgemelde verhaald, hoe hij in de societeit twee oude kennissen ontmoet had, beide leden van de O.·., die hun verlangen hadden te kennen gegeven, om de werkzaamheden, welke dien zelfden avond in de L.·. zouden plaats hebben, te komen bijwonen: en, daar zij niet te best met de localiteit bekend waren, had de heer van Donia hun voorgesteld, hem te komen afhalen, ten einde zich alzoo gezamentlijk naar de plaats der bijeenkomst te begeven.

Niet lang duurt het ook, of daar wordt aan de huisdeur gebeld en de heeren Vlas en Krip laten zich aandienen, worden binnen gelaten en behoorlijk aan de vrouw des huizes voorgesteld. De heer van Donia biedt hun een glas wijn aan en het gesprek neemt een aanvang.

» Wel dat is goede Bourgonje, broeder van Donia! Patente Bourgonje," zegt Krip."

» Dilicate Bourgonje," kaatst Vlas terug.

» Heden! heugt u die Bourgonje nog, die wij bij Beerenklaauw dronken, toen wij leden waren van Vraie et Sincére?" vraagt Krip.

» Dat was een wijntjen," galmt Vlas hem na.

» Ja! daar hebben wij in onzen tijd wat een pleisier gehad," vervolgt Krip.

» IJsselijk veel pleisier," herhaalt Vlas.

Hier ziet mevrouw op, die niet wist, dat die vergaderingen zoo *pleisierig* waren.

» Jonge!" gaat Krip voort: » heugt je onze ouwe achtbare nog, die dikke Binklee? — dat was een kluch-

tige ziel! — Komiek kon hij met de duisterlingen omspringen."

» Regt komiek," bevestigt Vlas.

» Ja soms al te komiek," hervat Krip. » Weet je nog van dien armen sukkel van een Gulpert, die door het papieren raam werd gegooid; en omdat zij hem niet goed vingen".....

» Het regent!" valt van Donia in, met een gezicht van een el lang.

» ..... Tegen den muur viel en zijn hand brak," vervolgt Krip, zonder op de waarschuwing acht te slaan.

Mevrouw ziet Krip van ter zijde aan met een angstvalligen blik; maar spreekt geen woord.

» Gelukkig dat dergelijke kunsten geen plaats meer hebben, althands bij ons niet," zegt van Donia: en het gesprek een andere wending willende geven: » mag ik u vragen, mijnheer Vlas! of gij tijding hebt van uw broeder in de Oost?"

» Alles wel! Ik heb nog kort geleden een brief van hem gehad."

» Een vrolijke vent!" herneemt de onbarmhartige Krip; » weet gij wel dat wij hem het laatst gezien hebben op het banket in la Colonne Indestructible. Wat wist hij kluchtige grollen te vertellen. Weet je niet, toen die malle Beuzewei zoo fameus doorsloeg?"

» Ja, een lastig mensch," zegt van Donia, een gezicht zettende, alsof hij op de pijnbank zat: » Menschen, die niet weten op hun tijd te zwijgen, moesten geen Vrijmetselaars wezen."

» Dat moeten zij net niet," zegt Vlas, met een hoofdknik en een uitdrukking van volmaakte zelftevredenheid.

» Je hebt wel gelijk, broertje!" zegt Krip, zijn glas leegdrinkende. » grooter wawelaar dan die Beuzewei, heb ik nooit ontmoet. Maar wij hebben het hem laatst eens afgeleerd: wij namen hem onder ons midden; Vlas, de kleine Baarberg, van der Wolk en ik: en toen hebben wij hem zoo secuur doen pojeren, dat hij na verloop van een half uur de punt van zijn neus niet meer, van den

toren der groote kerk kon onderscheiden, en vóór het dessert mooi bezorgd naar huis toe dwaalde."

Wederom een zijdelingsche blik van mevrouw, maar deze reis tot haar echtgenoot gericht.

» Foei!" zegt deze, zijn innerlijken spijt, onder een gemaakten lach pogende te verbergen: — » welke gedachten zult gij mijne vrouw over de O.·. doen opvatten!"

» O!" zegt mevrouw: » betreffende dat punt is mijne meening reeds eens voor altijd gevestigd."

» Wel! wel!" zegt KRIP: » Mevrouw is ook zeker te verstandig, om niet een onderscheid te maken tusschen de eigenlijke werkzaamheden en de napret: en niet te weten, dat men onmogelijk den geheelen avond door kan filosofeeren."

» Neen! dat kan men niet," zegt VLAS, met een zeer wijsgeerig gezicht.

» Ik geloof zeer gaarne, dat de heeren daar weinig trek toe zouden gevoelen," zegt mevrouw droogjens weg.

Mij dunkt, het zal onze tijd worden," zegt VAN DONIA, opstaande: » willen wij ons niet op weg begeven?"

Men neemt afscheid van mevrouw en de drie heeren vertrekken naar de vergadering.

Het is 's avonds half twaalf. De heer VAN DONIA komt te huis. Wie schetst zijne verbazing, toen hij zijn vrouw, die anders klokke elf ure naar het slaapvertrek gaat, nog geheel gekleed in de zijkamer vindt zitten breijen, en de tafel vol ziet staan met fleschjens, waar briefjens aan hangen, waterkaraffen, glazen en ander tuig.

» Nog beneden, lieve?" vraagt hij: » wel dat is een latertjen van avond."

» Hoe gaat het?" vraagt mevrouw, hem scherp aanziende.

» Wel hoe zou het gaan? Opperbest," antwoordt hij, bevreemd over de ongewone, plechtige wijze, waarop men hem opwacht.

» Laat ik u eens in de oogen zien," vervolgt mevrouw: » Ben je zeker, dat je nuchteren zijt? Ik heb hier anders *Eau de Carmes* klaar staan, of wil je liever *Spiritus*?"

» Nuchteren? *Spiritus?*..... wel, kom ik dan ooit onbekwaam te huis? — Wat beteekent....."

» En," vervolgt mevrouw op denzelfden bijtenden toon: » vertel mij eens. Heb je nog al veel pret gehad? Zijn er weer van de broeders mooi bezorgd geweest? Hoevelen heeft men op ladders naar huis moeten dragen?"

» Och Kindlief!" zegt mijnheer, die nu begrijpt waar de schoen haar wringt: » hoe kun je nu zoo dwaas wezen, van je te storen aan de dommepraat van zulk een wezen als die KRIP? Ik verzeker je, dat in *onze* Loge....."

» En heb je ook zoo komiek met de duisterlingen omgesprongen?"

» Gekheid: je denkt immers niet....."

» Ik hoop toch niet dat iemand armen of beenen heeft gebroken?"

» Ei wat!" zegt mijnheer, wrevelig, » droom je nu heelendal?"

» Mag ik vragen, of de proeven heden avond zonder tegenspoeden zijn afgeloopen?"

» Maar ik zeg je....."

» Behooren die proeven nu eigenlijk tot de werkzaamheden of tot de napret?"

» Maar beste schat! ik verzeker u....."

» Wat? — dat de heer KRIP leugens heeft verteld?"

» Neen! niet volkomen; maar hij heeft de zaken op een bespottelijke wijs vergroot, en....."

» Je behoeft er mij niets meer van te vertellen. Ik weet er nu genoeg van: en je zult mij niet kwalijk nemen, dat ik voortaan altijd ongerust ben als je op diergelijke partijtjens uitgaat."

Sedert heeft de bijtende ironie, waarmede hem zijne echtgenoote vervolgde, den armen VAN DONIA gedwongen, zijn lidmaatschap in de Loge vaarwel te zeggen en de betrekkingen met de broederschap te laten varen. De Loge, welke grootendeels aan zijne talenten haar schitterenden bloei verschuldigd was, is met zijn vertrek weder in verval geraakt; en het voorheen schitterend gesternte een flaauw schemerlicht geworden: — en dat alles door de schuld van

eenige onbedachtzame woorden, uitgesproken door een lichtzinnigen V.·. M.·.

III.

DE HOOGDRAVENDE VRIJMETSELAAR..

Kent gij den hoogdravenden Vrijmetselaar? Ik vertrouw van ja, immers voor zooverre gij in uw leven een luisterrijk banket, een extra-receptie, een inwijdings-ceremonie, een jubilé of eenige andere feestelijke bijeenkomst hebt bijgewoond, waar het deftiger en plechtiger dan gewoonlijk toeging. Want dààr is hij onmisbaar bij tegenwoordig geweest: dààr hebt gij hem het woord hooren voeren, 't zij dat hij de vergadering bestuurde, 't zij dat hij als officieelen Redenaar, of als Dilettant optrad: dààr hebt gij hem hooren spreken over Eleusis, of over de Tempelieren, over de Gnosis of over den Bafomet, over Proserpina of over den Tempel van Salomo, over Isis of over het schip van Prins Edwin: dààr heeft u de eerbiedige aandacht getroffen, waarmede de BB.·. naar zijne woorden luisterden: en hunne bewondering, welke te hooger steeg, naarmate de gebezigde uitdrukkingen dieper, de wendingen gezochter, de termen uitheemscher klonken. Misschien is na de gehouden voordracht, de gedachte wel bij u opgerezen, dat het hoogdravende stuk u nog beter zoude zijn bevallen, indien gij er wat meer van hadt verstaan: ja zelfs hebt gij het u afgevraagd, of de geleerde man zich zelven wel overal verstond. Maar foei! het was immers zijne schuld niet, dat gij zoo ongeletterd en onwetend zijt en geen behoorlijk begrip hebt van het hooge belang der Vrijmetselaars Mythologie, en van haren onmiddellijken invloed op de verlichting en verbetering des menschdoms, dat voortdurend doel der Vrijmetselarij. — Er is immers niets, dat meer strek-

ken kan om het verstand te beschaven, dan de aanwending van zulke geheimzinnige en hybridische namen en uitdrukkingen? Er is immers niets, dat het hart meer vatbaar maakt tot het ontvangen van goede indrukken, dan die geleerde mistieke inkleeding van eenvoudige waarheden?

En begint de hoogdravende B.·. eens op rijm te spreken, *dan* vooral, *dan* schittert hij in vollen luister en geeft stof tot onverdeelde bewondering. Zijn gedicht — het is met cieraden en figuren overladen als een Smyrnaasch tapijt! Wel is waar, de gelijkenis is niet volkomen juist; want zoo ook wij in het Oostersche prachtwerk vergeefsch de beteekenis en bedoeling zoeken dier oneindige krullen, en slingers, en moesjens, wij zullen er toch altijd een samenhang in opmerken, welken het gedicht niet bevat. En wie zoude ook zoo weinig maçonniek zijn, om dien te durven eischen? In een verslag, in een pleidooi, in een predicatie moge samenhang een vereischte zijn; maar in een maçonniek gedicht! — wel, dat moet juist uitblinken door vreemde sprongen en zonderlinge wendingen: en wat men in het dagelijksche leven *bombast* noemt, wordt een verdienste, zoodra het de O.·. betreft.

Dan — in goede ernst gesproken! hoewel ik, als Vrije Metselaar, vrij en onbewimpeld voor mijn gevoelen durf uitkomen, dat het een belagchelijke dwaasheid is, een terminologie te bezigen, welke men niet verstaat, ik wil evenmin verdacht worden, als begeerde ik alle symboliek uit de O.·. te verbannen, of haar den conventioneelen tooi, die haar welstand en bevalligheid geeft, van de leden te scheuren. Maar die tooi moet dan ook passend en behagelijk zijn, en in geen bonten opschik ontaarden, waarvan men geen reden kan geven, en welke het oog niet bekoort, maar verwart en verblindt. De aart zelf onzer symbolen brengt dit mede. Zij zijn ontleend aan de werktuigkunde, alzoo aan een stellige wetenschap. De uitlegging en toepassing daarvan moet dan ook stellig, duidelijk, verstaanbaar zijn. De voorstelling der leer behoort klaar, niet nevelachtig, scherp afteekenend, niet dobberend, practisch, niet louter bespiegelend te zijn. Wie

den *passer* in handen neemt, moet er zuiver mede afmeten en de punten niet, nu hier, nu daar in den wilde nederzetten: wie den *liniaal* wil bezigen, trekke zuivere lijnen, geen onbestemde figuren: wie den *hamer* opheft, sla den spijker op den kop en blijve niet in 't rond schermen: wie den *hefboom* bezigt, brenge hem daar aan, waar hij den bezwarenden steen uit den weg kan ruimen, en woele er niet mede in zand en slijk. Al wat onzeker, al wat onverstaanbaar, al wat verward klinkt, is geen Vrijmetselarij en heeft er niets mede gemeen: het boeit niet, maar ontsiert. En, zoo dat schermen met zinledige klanken nog maar geen grooter schade deed, dan dat het hem, die er zich van bedient, belagchelijk maakte, men kon zich met een bloot schouderophalen vergenoegen; maar het tast niet slechts den vorm, het tast ook het wezen aan der Vrijmetselarij. Wanneer soms zoodanige Broeders, die hoog in de Orde geplaatst zijn, of wier woorden althands gewicht bij de menigte hebben, zich daaraan schuldig maken, wekken zij dan geen verkeerde begrippen op bij de minkundigen, die aan hunne woorden als aan Evangelie geloof slaan? Verkeerde begrippen, aangaande de geschiedenis der Orde, aangaande Haar leer, aangaande Haar doel, aangaande Haar roeping: verkeerde begrippen, welke nagegalmd en voortgeplant, de eenvoudige verstanden, die altijd hopen op verklaringen, welke onmogelijk gegeven kunnen worden, hoe langer hoe meer in de war brengen en hun het wezen voor den vorm doen voorbijzien: verkeerde begrippen, welke ook buiten af vernomen worden, en elk, die eenigzins verstandig denkt, doen huiveren om zich in een broederschap te begeven, waar dergelijke dwaasheden verkondigd en als iets fraais worden opgedischt.

INHOUD.

Bladz.

KALENDER ..... 1.
VERJAARDAGEN DER LEDEN VAN HET KONINKLIJK HUIS .. 12.
NAMEN, ENZ. VAN G.·. M.·. EN G.·. OFF.·. ..... 13.
STAAT DER LL.·. VAN HET G.·. O.·. DER NEDERLANDEN. 17.
MAÇONNIEKE SOCIETEITEN ..... 22.
BIJDRAGEN TOT DE GESCHIEDENIS... ..... 23.

INGEZONDEN BIJDRAGEN.

VIERING VAN HET ST. JANSFEEST, TE BRUMMEN, DOOR DE LL.·. LE PRÉJUGÉ VAINCU, DE GELDERSCHE BROEDERSCHAP EN ULTRAJECTINA..... 40.
TEGEN HET INDRINGEN DER BUITENWERELD; DOOR B.·. VAN MARLE..... 43.
VIERING VAN HET ST. JANSFEEST, TE DELFT, DOOR DE LL.·. L'UNION ROYALE, FRÉDÉRIC ROYAL EN SILENTIUM..... 50.
ST. JAN, DOOR B.·. C. G. WITHUYS..... 58
ST. JANS FEESTREDE, GEHOUDEN IN HET O.·. VAN ARNHEM, DOOR B.·. ROBIDÉ VAN DER AA..... 63.
HET G.·. O.·. DER NEDERLANDEN, DOOR B.·. D. BROEDELET, DZ..... 72.
FEESTREDE, TER VIERING VAN HET 50JARIG BESTAAN DER A.·. L.·. L'ASTRE DE L'ORIENT, IN HET O.·. VAN VLISSINGEN, DOOR B.·. W. F. CAMP..... 76.
HYMNE, TER VIERING VAN HET 50JARIG BESTAAN DER L.·. L'ASTRE DE L'ORIENT, DOOR B.·. A. RUYSCH... 89.
JUBELKRANS BIJ HET VIEREN VAN HET 50JARIGE BESTAANFEEST DER L.·. L'ASTRE DE L'ORIENT, DOOR B.·. C. A. VERVIER..... 95.

Bladz.

VERSLAG DER FEESTVIERING VAN HET 25JARIG BESTAAN DER A.·. L.·. ANNA PAULOWNA, IN HET O.·. VAN ZAANDAM ..... 98.

VADERLAND EN WAERELDBURGERSCHAP, DOOR B.·. J. HILMAN ..... 116.

HULDE AAN DE NAGEDACHTENIS VAN WIJLEN B.·. H. H. DIEPERINCK, DOOR B.·. J. SCHUTTE HOYMAN..... 121.

BEELD DES V.·. M.·., DOOR B.·. A. HEYMOLEN..... 130.

DOOD EN TOEKOMST; UITGESPROKEN DOOR B.·. P. SICHTERMAN, TER GEDACHTENIS VAN WIJLEN DEN Z.·. A.·. M.·. B.·. C. F. VAN CASTEREN, IN HET O.·. VAN PARAMARIBO ..... 133.

DE DRIE M.·. WOORDEN, DOOR B.·. ROBIDÉ VAN DER AA..... 139.

VERSLAG EENER FEESTVIERING IN HET O.·. VAN BATAVIA. 141.

BOUWSTUK; DOOR B.·. C. DE BIE..... 147.

UITBOEZEMING; DOOR B.·. C. SCHILL, BIJ DE AANNEMING IN DE O.·., VAN DEN LOUFTON PENNING NIEUWLAND, IN HET O.·. VAN BATAVIA..... 159.

ONZE GELOOFSBELIJDENIS, DOOR B.·. ROBIDÉ VAN DER AA..... 163.

BOUWSTUK; DOOR B.·. D. J. VEEGENS..... 165.

HET OOSTEN; DOOR B.·. E. M. CALISCH..... 174.

DE HOOGE VOORTREFFELIJKHEID VAN DE O.·. DER V.·. M.·.; UITGESPROKEN IN DE L.·. ANNA PAULOWNA, IN HET O.·. VAN ZAANDAM..... 180.

GOD, DOOR B.·. E. W. VAN DAM VAN ISSELT..... 193.

VRIJMETSELAARSTYPEN, DOOR B.·. *J. VAN LENNEP*.

I. DE GEWICHTIGE V.·. M.·..... 197.

II. DE LICHTZINNIGE V.·. M.·..... 203.

III. DE HOOGDRAVENDE V.·. M.·..... 209.

adz.

98.

16.

21.
30.

33.

39.
41.
47.

59.

63.
65.
74.

80.
93.

97.
03.
09.